

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحلیل بخش صنعت و معدن با تاکید بر لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
گروه پژوهشی توسعه امور بخشی و محیط‌زیست
مجموعه گزارش ۳۴

شناسه گزارش

عنوان	بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸
کد شناسه	۹۷-۱۰-۱۰۶۴
گروه پژوهشی	توسعه امور بخشی و محیط زیست
پدیدآورنده	مصطفی عسکری، مرتضی خالصی
همکاران	مهدی محمدی، زهرا خادم محمدی، سمیه پارویی
مشاوران علمی	محمدجواد محسنی نیا، مجتبی خالصی
ناظر علمی	حمید امانی همدانی
ناشر	مرکز پژوهش های توسعه و آینده نگری
تاریخ انتشار	بهمن ۱۳۹۷
مطالب این گزارش لزوماً بیانگر نظر رسمی سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز پژوهش های توسعه و آینده نگری نمی باشد	
حقوق معنوی اثر متعلق به پدیدآورندگان و حقوق مادی آن، به مرکز پژوهش های توسعه و آینده نگری سازمان برنامه و بودجه کشور تعلق دارد و استفاده از آن با ذکر ماخذ بلامانع خواهد بود.	
آدرس: تهران - میدان بهارستان - خیابان صفی علی شاه کد پستی: ۱۱۴۹۹۴۳۱۴۱	
https://www.dfrc.ir/ Email : info@dfrc.ir	

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
۱- مقدمه	۱
۲- وضعیت بخش در اسناد قانونی	۱
۲-۱. شرح وظایف دستگاه‌های زیرمجموعه بخش	۱
۲-۲. جایگاه بخش صنعت و معدن در اسناد فرادستی	۳
۳- جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های تعیین شده در برنامه ششم، احکام دائمی، برنامه دولت دوازدهم، بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۸	۱۵
۳-۱. اهداف کلی بخش صنعت در برنامه پنج‌ساله ششم توسعه کشور	۱۵
۳-۲. اهداف کلی بخش معدن در برنامه پنج‌ساله ششم توسعه کشور	۱۶
۳-۳. اهداف و سیاستهای برنامه دولت دوازدهم در بخش صنعت و معدن	۱۶
۳-۴. جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های تعیین شده در بخشنامه بودجه ۱۳۹۸	۱۷
۴- چالش‌های اساسی، تنگناها و مشکلات بخش	۱۸
۴-۱. اهم چالشهای بخش صنعت و معدن	۱۸
۴-۲. تنگناها و مشکلات بخش صنعت و معدن:	۱۹
۵- راهکارهای خروج از تنگناها و مشکلات بخش صنعت و معدن:	۲۰
۶- تبصره‌های بودجه مربوط به بخش	۲۱
۷- تولید کالا و خدمات در بخش	۲۵
۷-۱. تحلیل مهم‌ترین متغیرهای اقتصادی بخش:	۲۵
۷-۲. شاخص‌های عملکردی بخش:	۲۹
۷-۲-۱. بررسی مجوزهای صنعتی و معدنی:	۳۰
۸- مصرف کالاها و خدمات	۳۴
۹- تحلیل حجم سرمایه‌گذاری‌ها در بخش	۳۴
۹-۱. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۳۴
۹-۲. سایر منابع داخلی و خارجی	۳۸
۱۰- تحلیل اعتبارات هزینه‌ای بخش	۴۲

- ۱۰-۱. اعتبارات هزینه‌ای از محل منابع عمومی ۴۲
- ۱۰-۲. اعتبارات هزینه‌ای از محل منابع اختصاصی ۴۵
- ۱۰-۲. اعتبارات هزینه‌ای متفرقه ۴۶
- ۱۱- تحلیل شاخص‌های مالی بخش ۵۰
- ۱۱-۱. رشد سالیانه ۵۰
- ۱۱-۲. سهم برنامه‌ها ۵۱
- ۱۱-۳. سهم فصل از امور بودجه عمومی دولت ۵۲
- ۱۲- تحلیل اعتبارات تملک دارایی‌های مالی بخش ۵۲
- ۱۳- تحلیل وضعیت درآمدهای دستگاه‌ها و نوع درآمدهای مختلف در بخش ۵۲
- ۱۴- تحلیل وضع بخش در مقایسه با کشورهای منتخب و شاخص‌های بین‌المللی ۵۷
- ۱۵- نقش بخش خصوصی در فعالیت‌های بخش و واگذاری تولید و خدمات بخش به بخش غیردولتی: ۶۴
- ۱۶- اقدامات و عملیات اولویت‌دار بخش ۶۴
- نتیجه‌گیری: ۶۵

۱- مقدمه

صنعت ساخت (Manufacturing Industry)، شامل عملیات تغییر شکل فیزیکی یا شیمیایی مواد و قطعات و تبدیل آن‌ها به کالاها و مواد فرآوری شده یا تکمیل شده و یا انجام خدمات در قالب یک بنگاه اقتصادی - صنعتی است. بخش معدن شامل فعالیت‌های اکتشاف و استخراج و فرآوری مواد معدنی تا مرحله تغلیظ است. هرچند نفت و گاز نیز در زمره معادن قرار دارند بر اساس استانداردهای بین‌المللی در کشورهای نفتی (همانند کشور ما)، این گروه از معادن، در بخش جداگانه‌ای طبقه‌بندی می‌شوند.

در بخش صنعت و معدن، اعتبارات وزارت صنعت معدن و تجارت، سازمان ملی استاندارد، پژوهشگاه استاندارد، سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، شرکت ملی صنایع پتروشیمی، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، شورای رقابت، پژوهشکده علوم زمین، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران منظور شده است.

در این گزارش ضمن مروری بر مبانی قانونی بخش صنعت و معدن، شاخص‌های عملکرد بخش مورد بررسی قرار گرفته و بعد از بیان چالش‌ها، تنگناها و راهکارهای خروج از تنگناها، وضعیت بودجه بخش صنعت و معدن (مشتمل بر اعتبارات و درآمدها) در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ مورد تحلیل قرار می‌گیرد. در پایان براساس یافته‌ها، وضع موجود و انتظارات آینده، اولویت‌های اقدامات و عملیات بخش تعیین می‌گردد.

۲- وضعیت بخش در اسناد قانونی

۲-۱. شرح وظایف دستگاه‌های زیرمجموعه بخش به شرح ذیل است:

الف- وزارت صنعت، معدن و تجارت

در راستای اسناد فرادستی، وزارت صنعت، معدن و تجارت عهده‌دار مدیریت بخش، از طریق سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، نظارت، حمایت و پشتیبانی تولید و تجارت در کشور به منظور دستیابی به جایگاه اول اقتصادی و فناوری در منطقه با تأکید بر رشد مستمر اقتصادی، رشد ارزش افزوده بخش، تولید صادرات محور، ارتقای توانمندی و شایستگی سرمایه‌های انسانی، اشتغال پایدار، مدیریت اثربخش بازار، مدیریت زنجیره تأمین و توزیع، توسعه سرمایه‌گذاری متوازن، توسعه ظرفیت‌ها و فناوری‌های صنعتی، معدنی و تجاری، ارتقای نقش و جایگاه انجمن‌ها و تشکل‌های صنفی و صنعتی، بهبود مستمر فضای کسب و کار، جذب سرمایه‌گذاری خارجی، افزایش رقابت‌پذیری صنعتی و ارتقای بهره‌وری و تبدیل مزیت‌های نسبی به مزیت‌های رقابتی مبتنی بر آمایش سرزمین با محور قراردادن بخش غیردولتی در اجرا و حداقل تصدی‌گری دولت در جهت ارتقای سطح رفاه جامعه است.

ب- سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور

عمده وظیفه حاکمیتی این سازمان را می‌توان در قالب فراهم نمودن زمینه‌ها و زیرساخت‌های لازم برای رشد فعالیت‌های دانایی محور و توسعه پایدار کشور از طریق شناسایی محیط‌های زمین‌شناسی، شناخت منابع و کشف ذخایر مواد معدنی و شناسایی فرآیندهای پدیدآورنده و کنترل‌کننده مخاطرات

زمین‌شناختی و رفتارسنجی آن‌ها و گسترش پایگاه‌های علوم زمین، خلاصه نمود. اهم مأموریت‌های سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی نیز به شرح زیر است:

اکتشاف کانسارهای پنهان - توسعه اکتشاف عناصر استراتژیک کشور - افزایش عمق اکتشافی کشور (حداقل ۱۱ متر) - توسعه ذخایر آستانه‌ای کشور به عنوان پشتوانه معادن فعلی - توسعه اکتشاف کانسارهای کوچک مقیاس با هدف توسعه خوشه‌های معدنی - تولید اطلاعات پایه نقشه‌های زمین‌شناسی کاربردی (میان مقیاس و بزرگ مقیاس) جهت بهره‌گیری در طراحی مناسب و ایمن پروژه‌های عمرانی، صنعتی و معدنی کشور و به‌کارگیری دانش و فناوری‌های پیشرفته از جمله ژئوفیزیک هوایی - شناسایی مخاطرات زمین‌شناختی و کاهش خسارات ناشی از آن - رفتارسنجی و پایش مخاطرات زمین‌شناختی (زمین‌لرزه، فرونشست زمین و زمین‌لغزش) جهت برنامه‌ریزی و اقدام مناسب در مدیریت بحران - کاهش خسارات مالی مخاطرات از حدود ۱ درصد تولید ناخالص داخلی به حدود ۰/۸۵ درصد.

ج- سازمان ملی استاندارد ایران

در دولت یازدهم، با نگاهی جدید به جایگاه و مأموریت‌های این سازمان از دو جنبه کارایی و اثربخشی نسبت به هدف‌گذاری و اتخاذ سیاست‌هایی به شرح ذیل اقدام گردیده است:

- ضرورت تغییر رویکرد استانداردسازی در کشور
- طرح تحول و چابک‌سازی سازمان به عنوان یک سازمان حاکمیتی و فرابخشی مبتنی بر اسناد بالادستی در دو بخش نظام استانداردسازی کشور و ساختار داخلی سازمان
- بسترسازی طرح جامع نظام مدیریت کیفیت کشور
- نسبت‌سنجی بین مفاهیم مقررات فنی
- استاندارد
- کیفیت

بر اساس طرح اجرایی میان‌مدت پنج‌ساله و شیوه‌نامه «به‌کارگیری کارشناسان رسمی استاندارد برای ارائه، مشاوره و راهنمایی واحدهای تولیدی» سازمان ملی استاندارد ایران مصوب سال ۱۳۹۱، کلیه صنایع داخلی ملزم به استقلال نظام کیفیت، استانداردسازی و دریافت گواهی محصول گردیدند. با توجه به ابعاد وسیع این برنامه از یک طرف و منابع بالقوه بیرونی سازمان به ویژه کارشناسان رسمی استاندارد از سوی دیگر، تدوین فرآیندهایی که امکان بهره‌برداری مؤثر از این منابع را فراهم کند امری ضروری است.

د- شورای رقابت

لایحه تسهیل رقابت و منع انحصار در چارچوب فصل نهم سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی پیشنهاد و در تاریخ ۱۳۸۶/۱۱/۰۸ در مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۷/۳/۲۵ در مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب نهایی رسید و در تاریخ ۱۳۸۷/۰۴/۳۱ جهت اجرا به دولت ابلاغ گردید. با فراهم آمدن بستر حقوقی تشکیل شورای رقابت بعنوان تشکیلی فراقوه‌ای و جامع‌الشمول با ویژگی‌های علمی، تخصصی، حقوقی و اجرایی، اعضای شورای رقابت منصوب و اولین جلسه شورا در

تاریخ ۱۳۸۸/۵/۷ تشکیل گردید این شورا در جهت انجام وظایف قانونی خود در زمینه مبارزه علمی، ریشه‌ای و همه‌جانبه با انحصار و اعمال ناسالم و تبعیض آمیز یا مخل رقابت، از طریق سازوکارهای قانونی و بعضاً پیشگیرانه آغاز به کار نمود. در راستای وظایف تعیین شده برای شورای رقابت از جمله انجام مطالعات کارشناسی و فراهم ساختن امکان دسترسی عموم به ضوابط، آیین نامه‌ها و عملکرد شورا، مرکز ملی رقابت نیز به عنوان بازوی کارشناسی و اجرایی شورا، تاسیس و اقدام به مطالعات گسترده کارشناسی در زمینه‌های مختلف از جمله پایش بازارهای غیر رقابتی و انجام امور کارشناسی در خصوص اقدامات مخل رقابت و قیمت‌گذاری تبعیض‌آمیز نموده است. این مرکز در راستای انجام رسالت و مأموریت خود تهیه و تنظیم و انتشار سلسله گزارشات کارشناسی و مطالعات مرتبط با جنبه‌های مختلف انحصار را در دستور کار خود قرار داده است، نسبت به شناخت و رصد تحولات رقابت‌پذیری اقتصاد و سازوکارهای علمی مبارزه با انحصار مخرب در کشور اقدام نماید.

ه- موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی در اجرای مواد ۱۳ و ۱۶ و تبصره ماده ۱۷ لایحه قانونی تشکیل مراکز تهیه و توزیع کالا مصوب جلسه مورخ ۲۰/۲/۱۳۵۹ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران برای مدت نامحدود تأسیس شده است.

هدف از تأسیس مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، انجام تحقیقات، جمع‌آوری آمار و اطلاعات، نشر اطلاعات تجاری و انجام پژوهش‌های لازم جهت تجزیه و تحلیل مسائل اقتصادی-بازرگانی داخلی و خارجی می‌باشد.

برابر تبصره ۳ ماده ۱۳ مستندات قانونی تشکیل مؤسسه «دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی و استخدامی بوده و آیین‌نامه‌های مالی و اداری و استخدامی و اجرایی آن توسط وزارت بازرگانی تهیه و به تصویب وزیر بازرگانی خواهد رسید و مؤسسه منحصراً تابع این قانون و آیین‌نامه و مقررات خاص خود بوده و از شمول قانون و مقررات مربوط به مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و قانون محاسبات عمومی و قانون استخدام کشوری مستثنی است».

از سال ۱۳۹۰، با ادغام دو وزارتخانه صنایع و معادن و بازرگانی وظایف و مأموریت‌های مؤسسه نیز در همین راستا تغییر کرده است. این مؤسسه به عنوان بازوی اصلی فکری در وزارت صنعت، معدن و تجارت نقش پشتیبانی، تسهیل‌گری و تصمیم‌سازی برای تحقق مأموریت‌ها و اهداف بخش صنعت، معدن و تجارت انجام فعالیت خود را شروع نموده است. در این راستا اهم وظایف به شرح زیر تدوین گردیده است:

۲-۲. جایگاه بخش صنعت و معدن در اسناد فرادستی

۲-۲-۱. چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴:

با اتکال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه‌ریزی شده و مدیرانه‌ی جمعی و در مسیر تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی، در چشم‌انداز بیست‌ساله، ایران کشوری است توسعه یافته با

جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین‌الملل، جامعه‌ی ایرانی در افق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

توسعه یافته، برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه‌ی اجتماعی در تولید ملی، برخوردار از سلامت، امنیت غذایی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد به دور از فقر، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب و فعال، مسئولیت‌پذیری، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه‌ی تعاون و سازگاری اجتماعی، شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن، دست یافتن به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه‌ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل و فعال و مؤثر در جهان اسلام با توسعه‌ی کارآمد، جامعه‌ی اخلاقی، نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی دارای تعامل سازنده و مؤثر با جهان بر اساس اصول عزت، حکمت و مصلحت.

۲-۲-۲. سیاست‌های کلی نظام در حوزه صنعت و معدن:

سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت

- ۱- افزایش سهم بخش صنعت در تولید داخلی و افزایش ارزش افزوده بخش صنعت، با:
 - دستیابی به رشد مطلوب سرمایه‌گذاری صنعتی
 - انتخاب فرآیندهای صنعتی دانش‌محور
 - ارتقاء منزلت کار، تلاش و کارآفرینی
- ۲- افزایش توان رقابت‌پذیری صنعت ملی، براساس:
 - گسترش مالکیت و مدیریت بخش غیردولتی
 - رعایت اندازه اقتصادی بنگاه‌ها
 - لغو امتیازات خاص و انحصارات غیر ضرور
- ۳- افزایش بهره‌وری عوامل تولید بویژه نیروی کار و سرمایه
- ۴- ارتقاء سطح فناوری صنایع کشور و دستیابی به فناوری‌های پیشرفته و راهبردی، با:
 - گسترش تحقیق و توسعه
 - ایجاد قدرت طراحی
 - تقویت همکاری مراکز علمی، آموزشی، پژوهشی و صنعتی کشور
 - تعامل سازنده با مراکز پیشرفته علمی و صنعتی جهان
 - بهره‌گیری از مزیت‌های نسبی موجود و کشف و آفرینش مزیت‌های جدید نسبی و رقابتی
- ۵- توسعه تشکلهای تخصصی و افزایش نقش آنها در تصمیم‌سازی‌ها با نهادینه سازی داوری‌های تخصصی و حرفه‌ای.

- ۶- انسجام و تعادل منطقه‌ای در کشور، از طریق: حمایت و ایجاد زیر ساخت‌ها و زیربناها و برقراری مشوق‌های مناسب با رعایت اصول آمایش سرزمینی و امنیتی.
- ۷- رشد مستمر صادرات کالا و خدمات صنعتی کشور، با:
 - ارتقاء کیفیت کالاها
 - شناسایی و تحصیل بازار
 - حمایت‌های مؤثر مالی، سیاسی و مقرراتی از صادرات صنعتی
- ۸- گسترش صنایع دستی بویژه صنایع دارای محتوای فرهنگی و هنری و بهره‌گیری از صنعت گردشگری.
- ۹- ایجاد خوشه‌های صنعتی، از طریق: تقویت صنایع کوچک و متوسط و برقراری پیوند آنها با صنایع بزرگ به منظور هم‌افزایی صنعت و ارتقاء توان رقابتی.

سیاست‌های کلی نظام در بخش معدن

- ۱- سیاست‌گذاری و اطلاع‌رسانی جامع و هماهنگ در علوم و فنون زمین
 - ۲- تقویت خلاقیت و ابتکار و دستیابی به فن‌آوری‌های نوین و ارتقاء سطح آموزش و تربیت نیروی انسانی و تعمیق پژوهش و گسترش زمین‌شناسی بنیادی، اقتصادی، مهندسی، محیطی و دریایی برای بهره‌برداری مناسب از ذخایر معدنی کشور
 - ۳- ارتقای سهم معدن و صنایع معدنی در تولید ناخالص ملی و اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور، صادرات مواد معدنی فرآوری‌شده و استفاده از موقعیت ویژه زمین‌شناسی ایران و گسترش همکاری‌های بین‌المللی (علمی و فنی و اقتصادی) جذب و جلب دانش و منابع و امکانات داخلی و خارجی در زمینه اکتشافات معدنی و ایجاد واحدهای فرآوری و تبدیل مواد معدنی به مواد واسطه و مصرفی
 - ۴- تعیین اولویت‌های مناطق دارای ظرفیت معدنی و ایجاد زمینه‌های مناسب برای رشد صنایع معدنی و فلزی در بخش آلیاژها و فلزات گران‌بها و عناصر کمیاب و تولید مواد پیشرفته
- ۲-۳- احکام مرتبط بخش صنعت و معدن در قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی

ایران

- ماده ۲- موضوعات زیر مسائل محوری برنامه است. دولت موظف است طرح‌های (پروژه‌های) مرتبط با آنها و همچنین مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی صرفاً در حوزه‌های ذیل‌الذکر را در بودجه سالانه اعمال نماید:
- پ- موضوعات خاص بخش پیش‌روی اقتصاد در مورد معدن و صنایع معدنی، کشاورزی، گردشگری، عبوری (ترانزیت) و حمل‌ونقل ریلی، فناوری نوین، توسعه و کاربست علم و فناوری و انرژی

ماده ۳- اهداف کمی بخش صنعت و معدن بر مبنای جدول (۳) قانون برنامه ششم

شاخص‌ها	صنعت	معدن
متوسط رشد سالانه ارزش افزوده (درصد)	۹,۳	۸,۸
متوسط رشد سالانه اشتغال (درصد)	۳,۴	۴,۶
متوسط رشد سالانه سرمایه‌گذاری (درصد)	۲۶,۱	
متوسط رشد سالانه بهره‌وری کل عوامل تولید (درصد)	۲,۰	۲,۴

ماده ۴- جهت تأمین حداقل دو و هشت دهم (۲/۸) واحد درصد از رشد هشت درصد (۰/۸) اقتصاد از محل ارتقای بهره‌وری کل عوامل تولید و همچنین رشد سرمایه‌گذاری به میزان متوسط سالانه بیست و یک و چهاردهم درصد (۰/۲۱/۴) در طول سالهای اجرایی برنامه، کلیه دستگاه‌های اجرایی با هماهنگی با دولت اقدامات زیر را به عمل آورند. مسؤلیت اجرا بر عهده دولت می‌باشد:

ث- جذب شرکتهای معتبر جهانی و منطقه‌ای در زنجیره تولید داخلی به شکل مستقیم و با اولویت مشارکت با سرمایه‌گذاران و تولیدکنندگان داخلی به منظور افزایش توانمندی، رقابت‌پذیری و صادرات کالاها و خدمات تولیدی با رفع موانع قانونی و حقوقی براساس عزت، حکمت و مصلحت و مشروط به عدم نفوذ فرهنگ غربی
 ذ- اصلاح سیاست‌های ارزی و تجاری و تعرفه‌ای حداکثر تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه با رویکرد ارتقای کیفیت و رقابت پذیر ساختن کالاهای تولید داخل برای صادرات

ماده ۶- به منظور تحقق صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی، اصلاح نظام درآمدی دولت و همچنین قطع وابستگی بودجه به نفت تا پایان اجرای قانون برنامه ششم:

ب- عوارض موضوع ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷ و بندهای آن و نیز عوارض آلاینده‌گی موضوع تبصره (۱) ماده مذکور و عوارض ارزش افزوده گاز طبیعی و عوارض شماره‌گذاری خودروها به شرح زیر در مورد بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده مذکور توسط سازمان امور مالیاتی کشور توزیع می‌گردد:
 ۲- عوارض موضوع بندهای (ب)، (ج) و (د) ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده و همچنین عوارض ارزش افزوده گاز طبیعی موضوع قانون مذکور و عوارض شماره‌گذاری خودروهای موضوع بند (ج) ماده (۴۳) قانون مذکور به حساب تمرکز وجوه به نام سازمان امور مالیاتی کشور نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. وجوه مذکور حداکثر تا پانزدهم ماه بعد به نسبت دوازده درصد (۰/۱۲) سهم کلان‌شهرها، پنجاه‌وسه درصد (۰/۵۳) سایر شهرها و سی و پنج درصد (۰/۳۵) روستاها و مناطق عشایری براساس شاخص‌هایی که به موجب دستورالعملی که توسط سازمان و وزارت کشور ابلاغ می‌شود، محاسبه و بین تمام شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و مناطق عشایری توزیع می‌گردد. سهم روستاهای فاقد دهیاری و مناطق عشایری، به حساب فرمانداری شهرستان مربوطه واریز خواهد شد تا حسب مقررات و مصوبات کمیته‌های برنامه‌ریزی شهرستان صرف امور عمران و آبادانی همان روستاها و مناطق عشایری شود. همچنین سی درصد (۰/۳۰) عوارض ارزش افزوده موضوع این جزء دریافتی از واحدهای تولیدی مستقر در شهرکها و نواحی صنعتی شهرستان‌ها برای تأمین زیرساخت‌ها و ارائه خدمات در آنها و تکمیل طرحهای (پروژه‌های) نیمه تمام شهرکها و نواحی صنعتی استان، در اختیار

شرکت شهرک‌های صنعتی استان قرار می‌گیرد. این سهم از مبلغ مربوط به شهرهای استان به نسبت کسر می‌گردد.

تبصره- پنج درصد (۰.۵٪) از مبلغ موضوع سهم سی درصد (۰.۳۰٪) شهرک‌های استان جهت ارائه خدمات مربوطه در همان شهرک‌ها در اختیار شرکت‌های خدماتی موضوع قانون نحوه واگذاری، مالکیت و اداره امور شهرک‌های صنعتی مصوب ۱۳۸۷/۲/۳۱ قرار می‌گیرد. شرکت شهرک‌های صنعتی و نواحی صنعتی غیردولتی نیز مشمول این حکم هستند.

در طول برنامه ششم جزء (۲) بند (ب) این ماده در بخش مغایرت بر تبصره‌های (۱) و (۲) ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده حاکم است.

ماده ۲۷- دولت موظف است به منظور تحقق سیاست‌های کلی برنامه و اقتصاد مقاومتی، شناسایی و بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود در نواحی روستایی و ارتقای منزلت اجتماعی روستاییان و جایگاه روستاها در اقتصاد ملی و ایجاد بستر لازم برای شکوفایی و پیشرفت عدالت‌محور روستاها اقدامات زیر را مطابق قوانین و در قالب بودجه‌های سنواتی انجام دهد:

الف- اقدامات اقتصادی و بخشی:

۳- کاهش مدت زمان پاسخ به استعلام‌ها و صدور پروانه ساخت بنگاه‌های اقتصادی روستایی و عشایری از هرکدام از دستگاه‌های ذی‌ربط، به حداکثر پانزده روز

۵- توسعه حداقل پنجاه و چهار خوشه کسب و کار روستایی، بهره‌برداری و ساخت نود و هشت ناحیه صنعتی روستایی و ایجاد یک میلیون و نهصد و چهارده هزار فرصت شغلی در روستاها و مناطق عشایری از طریق احداث و توسعه بنگاه‌های اقتصادی رقابت‌پذیر و صادرات‌گرا از طریق بخش‌های خصوصی و تعاونی

ماده ۲۷- دولت موظف است به منظور تحقق سیاست‌های کلی برنامه و اقتصاد مقاومتی، شناسایی و بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود در نواحی روستایی و ارتقای منزلت اجتماعی روستاییان و جایگاه روستاها در اقتصاد ملی و ایجاد بستر لازم برای شکوفایی و پیشرفت عدالت‌محور روستاها اقدامات زیر را مطابق قوانین و در قالب بودجه‌های سنواتی انجام دهد:

الف- اقدامات اقتصادی و بخشی:

۳- کاهش مدت زمان پاسخ به استعلام‌ها و صدور پروانه ساخت بنگاه‌های اقتصادی روستایی و عشایری از هرکدام از دستگاه‌های ذی‌ربط، به حداکثر پانزده روز

۴- توسعه حداقل پنجاه و چهار خوشه کسب و کار روستایی، بهره‌برداری و ساخت نود و هشت ناحیه صنعتی روستایی و ایجاد یک میلیون و نهصد و چهارده هزار فرصت شغلی در روستاها و مناطق عشایری از طریق احداث و توسعه بنگاه‌های اقتصادی رقابت‌پذیر و صادرات‌گرا از طریق بخش‌های خصوصی و تعاونی

ماده ۳۱-

ذ- حمایت از توسعه ظرفیت صادراتی صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی مانند کارخانجات خوراک دام، طیور و آبزیان و صنایع بسته‌بندی محصولات کشاورزی با توجه به مزیت‌های طبیعی، نسبی و رقابتی این صنایع

ماده ۳۳-

پ- ایجاد خوشه‌های صادراتی، نشان‌های تجاری و اختصاص مشوق‌های صادراتی به صادرات محصولات کشاورزی

ماده ۳۸ -

ش- اعطای تسهیلات و پیش‌بینی اعتبار لازم در بودجه سالانه جهت از رده خارج کردن سالانه ده درصد (۱۰٪) از موتورسیکلت‌های بنزینی و جایگزینی با موتورسیکلت‌های برقی

ماده ۴۳- دولت مکلف است به منظور حمایت، توسعه و ارتقای جایگاه بخش معدن و صنایع معدنی در اقتصاد ملی، در طی سالهای اجرای قانون برنامه:

الف- شورای معادن در هر استان با ترکیب، وظایف و اختیارات زیر تشکیل دهد:

۱- ترکیب شورا:

- استاندار به‌عنوان رئیس شورا (غیرقابل تفویض) - معاون امور عمرانی استاندار - رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت (دبیر شورا) - رئیس سازمان استان - رئیس اتاق بازرگانی، صنایع و معدن و کشاورزی استان (بدون حق رأی) - رئیس اتاق تعاون استان (بدون حق رأی) - یک نفر از قضات با معرفی رئیس قوه قضاییه (بدون حق رأی) - دو نفر از اعضای نظام مهندسی معدن استان با انتخاب هیأت‌رئیس نظام مهندسی معدن استان (بدون حق رأی) - مدیرکل حفاظت محیط زیست استان - مدیرکل منابع طبیعی استان - رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان - فرمانده نیروی انتظامی استان (بدون حق رأی) - دو نفر از نمایندگان استان در مجلس شورای اسلامی با رأی مجلس (به‌عنوان ناظر)

۲- شورای معادن استان موظف است در چهارچوب قوانین و مصوبات شورای عالی معادن ضمن نظارت بر استخراج ماده معدنی شناسایی شده و هرگونه فروش و واگذاری پروانه قبل از بهره‌برداری با رعایت ملاحظات زیست‌محیطی و حداقل تخریب منابع طبیعی، اقدامات لازم را نسبت به تسهیل، تسریع و ایجاد صنایع پایین‌دستی انجام دهد.

حکم جزء (۲) بند (الف) ماده (۴۳) در طول اجرای قانون برنامه بر مواد (۲) و (۳۴) قانون معادن مصوب ۱۳۷۲/۲/۲۷ حاکم است.

۳- یک نسخه از مصوبات شورای معادن استان به شورای عالی معادن ارسال می‌گردد.

۴- حساب‌های بانکی و گردش مالی خرید و فروش معادن با رعایت ضوابط قانونی، باید در استان‌های محل ذخایر معدنی انجام پذیرد و دفاتر مالی و قانونی مربوطه در استان‌های مذکور مستقر می‌شود و حوزه مالیاتی آنها در همان استان‌ها تعیین می‌شود و شورای معادن استان موظف است بر اجرای این جزء نظارت کند. تبصره- در مورد معادن در مالکیت دولت، رعایت ماده (۳۹) قانون محاسبات عمومی کشور الزامی است.

۵- در مواردی که به دلیل بهره‌برداری از معادن و فعالیت‌های صنایع معدنی، خسارت‌هایی به اهالی ساکن در منطقه و بخش کشاورزی آنها برسد، علاوه بر عوارض آلاینده‌گی، با تصویب شورای معادن استان تا یک درصد (۱٪) فروش آنها، پس از واریز به خزانه معین استان نزد خزانه‌داری کل کشور به جبران خسارت‌های مذکور و در صورت وارد شدن آسیبه‌های عمومی، به فعالیت‌های بهداشتی، درمانی و عمرانی مورد نیاز منطقه درگیر اختصاص می‌یابد.

تبصره- شورای معادن استان موظف است اصلاح فناوری آلاینده و به‌روزرسانی آنها را پیگیری کند.

ب- سازمان‌های توسعه‌ای مانند سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو) و سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) و نهادهای عمومی غیردولتی با رعایت سیاست‌های کلی و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ مکلفند نسبت به سرمایه‌گذاری در معدن و صنایع معدنی اولویت قائل شوند.

پ- درآمدهای حاصل از بخش معدن شامل حقوق دولتی (با رعایت ماده (۱۴) قانون معادن مصوب ۱۳۷۷/۳/۲۳) حق انتفاع پروانه بهره‌برداری (دولتی)، عواید حاصل از ماده (۳۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ و عواید حاصل از تبصره‌های (۲) و (۳) ماده (۶) قانون معادن مصوب ۱۳۷۷/۳/۲۳ و اصلاحات و الحاقات بعدی را به حساب ویژه‌ای که بدین منظور نزد خزانه‌داری کل کشور تعیین می‌شود، واریز نماید تا در قالب قانون بودجه سنواتی در امور ذیل صرف کند و این اعتبار صددرصد (۱۰۰٪) تخصیص یافته تلقی می‌شود و هرگونه هزینه دیگر مشمول تصرف غیرقانونی در اموال عمومی می‌باشد:

- ۱- تکمیل زیربنایها و زیرساخت‌های مورد نیاز برای معادن و زیرساخت‌های عمومی صنایع معدنی
- ۲- اجرای تبصره (۶) ماده (۱۴) قانون معادن (با اولویت مناطق مجاور درگیر محدوده معدنی) و مواد (۲۵) و (۳۱) قانون معادن و ماده (۳۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور
- ۳- تشویق صادرات محصولات صنایع معدنی دارای ارزش افزوده بالا
- ۴- تکمیل نقشه‌های پایه زمین‌شناسی شناسایی، پی‌جویی و اکتشاف عمومی کلیه ظرفیت‌های معدنی کشور

ت- جذب مشارکت بخش خصوصی در طرح‌های سازمان‌های توسعه‌ای و در آن صورت سهم آورده سازمان‌های توسعه‌ای و تفاوت قیمت ارزش‌داری متعلق به آنها در مشارکت نسبت به ارزش دفتری آنها، ناشی از تجدید ارزیابی، مشمول مالیات با نرخ صفر می‌شود.

ث- به منظور حفظ سرمایه‌های ملی و بهره‌برداری مناسب از شبکه راه‌های کشور، وزارت صنعت، معدن و تجارت و نیروی انتظامی مکلفند طبق قوانین، اقدامات لازم را برای رعایت وزن مجاز در حمل بار جاده‌ای به عمل آورند.

ماده ۴۴-

الف- دولت مکلف است به منظور افزایش ارزش افزوده انرژی و تکمیل زنجیره ارزش و کاهش شدت انرژی «مصرف انرژی برای واحد تولید» در طول اجرای قانون برنامه اقدامات زیر را انجام دهد:

۳- برای جلب سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی، برای افزایش ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی جدید به نحوی برنامه‌ریزی و اجرا کند که تا آخر اجرای قانون برنامه ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی کشور به صد میلیون تن افزایش یابد. بدین منظور لازم است خوراک مورد نیاز برای واحدهای مجتمع‌های تولیدی که پروانه بهره‌برداری از وزارت صنعت، معدن و تجارت را دارند و تأمین آب و برق مورد نیاز آنها میسر است و مشکلات زیست‌محیطی ندارند، با هماهنگی وزارت نفت تأمین گردد.

حکم اجزای (۲) و (۳) بند (الف) این ماده در طول اجرای برنامه بر بند (ی) ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) حاکم است.

ماده ۴۶- به منظور رونق تولید، نوسازی صنایع، حمایت هدفمند از صنایع دارای اولویت سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و همچنین توسعه صادرات غیرنفتی، دولت و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط به شرح زیر اقدام می‌کنند:

الف- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، فهرست اولویت‌های صنعتی (با اولویت صنایع معدنی) را با رعایت ملاحظات آمایش سرزمینی و تعادل بخشی منطقه‌ای به تصویب هیأت وزیران برساند.

ب- دولت مکلف است طرح جایگزینی محصولات کم‌بازده صنعتی و پرمصرف مانند خودروهای فرسوده را سالانه بیست درصد (۲۰٪) از سال دوم اجرای قانون برنامه با اعطای مشوقه‌های مورد نیاز اجرا نماید.

تبصره- آیین‌نامه اجرایی مربوط با پیشنهاد مشترک سازمان، وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، نفت و نیرو ظرف مدت شش ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

پ- بانک مرکزی (شورای پول و اعتبار) مکلف است سیاست‌های پرداخت تسهیلات بانکی را به گونه‌ای تنظیم نماید که سهم بخش صنعت و معدن از تسهیلات پرداختی سالانه طی اجرای قانون برنامه حداقل چهل درصد (۴۰٪) باشد.

ت- دولت مکلف است با رعایت تبصره (۳) ماده (۲۰) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ طی اجرای قانون برنامه سازوکار لازم برای پوشش خطرات افزایش سالانه بیش از ده درصد (۱۰٪) نرخ ارز را در بودجه سنواتی پیش‌بینی کند و برای بنگاه‌های اقتصادی دریافت‌کننده تسهیلات ارزی طراحی و به اجرا درآورد.

ث- دستگاه‌های اجرایی نظیر شهرداری‌ها، محاکم دادگستری، نیروی انتظامی و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلفند تا پایان سال دوم برنامه دستورالعمل‌ها و فرآیندهای داخلی و زیرساخت‌های نرم‌افزاری خود را به گونه‌ای آماده نمایند تا دریافت اطلاعات از متقاضیان و محاسبه کلیه حقوق و عوارض دولتی مانند بیمه، مالیات، حقوق مالکانه و جریمه‌های آنها، جریمه‌ها و عوارض شهرداری و نیز اعتراضات وارده بر آن محاسبات صرفاً با استفاده از نرم‌افزار و بدون حضور نیروی انسانی هم‌زمان با ارسال الکترونیکی درخواست یا اظهارنامه مربوطه میسر شود و همراه با توضیح کامل محاسبات به صورت برخط (آنلاین) به متقاضی اعلام و پرداخت‌ها و دریافت‌ها از طریق الکترونیکی انجام شود.

چ- سپرده‌گذاری ده درصد (۱۰٪) سالانه (ارزی) از منابع ورودی صندوق توسعه ملی در قبال اخذ خط اعتباری ریالی برای ارائه تسهیلات ریالی به صنایع کوچک و متوسط تعاونی و غیردولتی در چهارچوب اساسنامه دائمی صندوق توسعه ملی از طریق بانکهای عامل دولتی انجام می‌شود.

ح- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است حداکثر تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه، طرح نوسازی و بازسازی صنایع را به نحوی که منجر به کاهش مصرف و شدت انرژی و آلاینده‌گی و افزایش بازدهی و ارتقای کیفیت تولیدات داخلی و رقابت‌پذیری آنها شود، تدوین و پس از تصویب هیأت وزیران اجرایی نماید. دولت موظف است اقدامات حمایتی و تشویقی و همچنین تأمین تسهیلات اعتباری مورد نیاز را در قالب بودجه سنواتی پیش‌بینی کند.

خ- دولت مکلف است در راستای تقویت صادرات غیرنفتی و حمایت مؤثر از فعالیت صنایع کوچک و متوسط و دریایی کشور و توسعه فعالیت‌های معدنی، حمایت لازم را از صندوق ضمانت صادرات ایران، صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک، تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک، بیمه فعالیت‌های معدنی و صنایع دریایی در طی سالهای اجرای قانون برنامه به عمل آورد.

ماده ۵۳-

ت- به منظور حمایت از اقتصاد دانش بنیان و تقویت و توسعه صنعت هوایی، تمامی شرکتهای فعال در این صنعت در حوزه های طراحی، ساخت، سرهم (مونتاژ) و تعمیر و نگهداری انواع وسایل پرنده و متعلقات آنها در طول اجرای این قانون از قوانین و سیاستهای حمایتی پیش بینی شده و مصوب برای شرکتهای دانش بنیان برخوردار خواهند بود.

تبصره- صلاحیت احراز و برخورداری از این حمایت ها بر عهده معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور خواهد بود.

تبصره بند (ت) ماده (۵۳) قانون برنامه ششم توسعه در طول اجرای برنامه در بخش مغایرت بر ماده (۷) قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری سازی نوآوری‌ها و اختراعات حاکم است.

ث- سفارش ساخت هواپیما و بالگرد به سازندگان داخلی از پرداخت هزینه های ثبت سفارش معاف خواهد بود.

ماده ۵۴- وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است با همکاری معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور، وزارتخانه‌های کشور و راه و شهرسازی ضمن حمایت از سازندگان داخلی تجهیزات مورد نیاز صنعت حمل‌ونقل ریلی شهری و بین شهری، خرید خارجی تجهیزات مورد نیاز را به گونه‌ای سازماندهی نماید که ضمن رعایت قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات و اصلاح ماده (۱۰۴) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۱/۵/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی به ازای خریدهای خارجی، انتقال فناوری به داخل کشور صورت گیرد به نحوی که تا پایان اجرای قانون برنامه حداقل هشتاد و پنج درصد (۸۵٪) دانش طراحی و ساخت تجهیزات مورد نیاز صنعت حمل‌ونقل ریلی شهری و بین شهری با کمک و استفاده از نهادهای علمی و فناوری ملی نظیر جهاد دانشگاهی، دانشگاهها و مراکز پژوهشی و شرکتهای دانش بنیان داخلی صورت گیرد.

ماده ۵۶- وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان ملی استاندارد موظفند بر طراحی و ساخت خودروهای داخلی به نحوی نظارت کنند که ایمنی خودروهای مذکور متناسب با حداکثر سرعت ارتقاء یافته تا در تصادفات جاده‌ای، تلفات به حداقل میانگین جهانی برسد.

ماده ۵۸- دولت مکلف است نسبت به تضمین تسهیلات و تأمین ناوگان و تجهیزات قطار شهری شهرها و حومه آنها از محل منابع پیش‌بینی شده در بودجه سنواتی به نحوی اقدام نماید که تا پایان اجرای قانون برنامه دوهزار دستگاه واگن و تجهیزات مربوط با رعایت قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات مصوب ۱۳۹۱/۵/۱ با اصلاحات بعدی آن به خطوط ریلی شهری اضافه شود. شهرداری‌ها نیز موظفند نسبت به توسعه قطار شهری از محل منابع خود اقدام نمایند.
ماده ۷۳-

الف- از ابتدای اجرای قانون برنامه تولید و واردات انواع سیگار و محصولات دخانی علاوه بر مالیات و عوارض موضوع قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷، مشمول مالیات به شرح زیر است:

۱- مالیات هر پاکت انواع سیگار تولید داخلی به میزان ده درصد (۱۰٪) قیمت درب کارخانه و تولید مشترک بیست درصد (۲۰٪)، تولید داخل با نشان بین‌المللی (برند) بیست و پنج درصد (۲۵٪) قیمت درب کارخانه و وارداتی به میزان چهل درصد (۴۰٪) قیمت کالا، بیمه و کرایه تا بندر مقصد (سیف CIF) تعیین می‌گردد.

۲- مالیات انواع توتون پیپ و تنباکوی آماده مصرف تولید داخلی به میزان ده درصد (۱۰٪) قیمت درب کارخانه و وارداتی به میزان چهل درصد (۴۰٪) قیمت کالا، بیمه و کرایه تا بندر مقصد (سیف Cif) تعیین می‌گردد.

جزء‌های (۱) و (۲) بند (الف) ماده (۷۳) در طول اجرای قانون برنامه در بخش‌های مغایرت بر ماده (۵۲) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷ حاکم هستند.

ب- وزارت صنعت، معدن و تجارت از ابتدای سال ۱۳۹۶ موظف است:

۱- قیمت خرده‌فروشی انواع سیگار و محصولات دخانی مأخذ محاسبه مالیات موضوع این ماده را به مراجع ذی‌ربط و برای درج بر روی پاکت محصول اعلام نماید.

۲- امکان دسترسی برخط سازمان امور مالیاتی کشور به سامانه (سیستم) اطلاعاتی واردات، تولید و توزیع سیگار و انواع محصولات دخانی را فراهم نماید.

حکم بند (ب) ماده (۷۳) این قانون در موارد مغایرت بر سایر مواد حاکم است.

پ- مالیات موضوع این ماده تابع کلیه احکام مقرر در قانون مالیات بر ارزش افزوده به استثناء نرخ مضاعف مالیات این ماده خواهد بود. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است مالیات موضوع این ماده را وصول و آن را به ردیف درآمدی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید.

ت- با لازم‌الاجرا شدن این قانون، علاوه بر عوارض موضوع بند(الف) این ماده، مالیات عملکرد، مالیات بر ارزش افزوده، حقوق ورودی، حق انحصار و بند(ب) ماده(۶۹) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت(۲) نیز به محصولات دخانی اعمال می‌گردد.

تبصره- صددرصد (۱۰۰٪) درآمدهای حاصل از اجرای بند (الف) این ماده طی ردیفهایی که در بودجه‌های سنواتی مشخص می‌شود در جهت کاهش مصرف دخانیات، پیشگیری و درمان بیماری‌های ناشی از آن، بازتوانی و درمان عوارض حاصله از مصرف آن و توسعه ورزش موضوع بند (ب) ماده (۶۹) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ در اختیار وزارتخانه‌های ورزش و جوانان، آموزش و پرورش و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار می‌گیرد.

احکام مواد (۷۰)، (۷۲) و (۷۳) این قانون بر احکام قانون ساختار جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱ حاکم است.

۲-۲-۴. احکام مرتبط بخش صنعت و معدن در قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه

کشور

ماده ۳۹-

الف- وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان امور مالیاتی کشور) می‌تواند برای ماشین‌آلات و تجهیزات خطوط تولید که توسط واحدهای تولیدی صنعتی و معدنی مجاز، با تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت وارد می‌شوند را با رعایت مقررات قانونی ذی‌ربط بدون دریافت مالیات و عوارض موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده - مصوب ۱۳۸۷- و با اخذ تضمین لازم اجازه ترخیص از گمرکات کشور صادر نماید.

ب- کالاهایی که برای عرضه در نمایشگاه‌های خارجی از کشور خارج می‌شوند، چنانچه هنگام خروج از کشور در مراجع گمرکی ثبت شده باشند در صورت اعاده به کشور، مشمول مالیات بر ارزش افزوده و حقوق گمرکی نمی‌شوند.

دستورالعمل اجرایی این ماده به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور ظرف مدت سه ماه پس از تصویب این قانون به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد.

ماده ۴۴- واگذاری اراضی ملی و دولتی برای طرح‌های صنعتی که با تأیید دستگاه صادرکننده مجوز، امکان استقرار در شهرک‌های صنعتی را ندارد، با رعایت سایر قوانین بلا مانع می‌باشد.

ماده ۵۴- در راستای حمایت از استقرار صنایع در شهرک‌ها و نواحی صنعتی و رقابت پذیری تولیدات صنعتی و معدنی به دولت اجازه داده می‌شود در قالب بودجه‌های سنواتی کمک‌های لازم را به شرکت‌ها و نواحی صنعتی دولتی و غیردولتی به ویژه در امور تامین راه، آب، برق، گاز و تلفن تا ورودی واحدهای مستقر در این شهرک‌ها انجام دهد. دستورالعمل این ماده با پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت به تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور می‌رسد.

ماده ۶۰- به منظور حمایت از بخش کشاورزی، پایداری تولید، توسعه صادرات و رقابت‌پذیری و کاهش قیمت تمام‌شده و حمایت از بازسازی و نوسازی و ارتقای فناوری و اصلاح ساختار صنایع کشاورزی، دولت

موظف است ضمن تهیه طرح مطالعات جامع کاهش ضایعات کشاورزی و نیز طرح آمایش صنایع تبدیلی و نگهداری محصولات کشاورزی با سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی هماهنگ نسبت به حمایت هدفمند از ساماندهی و استقرار صنایع پیشین و پسین به‌ویژه گسترش صنایع تبدیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی توسط بخش غیردولتی در قطب‌های تولیدی اقدام کند.

ماده ۶۹- به منظور تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی موضوع توسعه درون‌زا، ارتقای توان تولید ملی، اقتصاد دانش‌بنیان و دستیابی به اهداف بخش صنعت و معدن:

۱- برای توسعه سرمایه‌گذاری‌های مشترک حقوقی خصوصی- دولتی و تمهید تعیین سهم واقعی سازمان‌های توسعه‌ای در مشارکت‌های مزبور، تجدید ارزیابی دارایی‌هایی که به عنوان سهم آورده بخش دولتی سازمان‌های مزبور در شرکت مشترک ارائه می‌شود.

مازاد حاصل از تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت و شرکت‌ها در ترازنامه شرکت‌های ذی‌ربط در سرفصل حقوق صاحبان سهام تحت عنوان مازاد تجدید ارزیابی طبقه‌بندی و معاف از مالیات می‌باشد. هزینه استهلاک دارایی‌های مزبور به مآخذ بهای تجدید ارزیابی شده و بر مبنای عمر مفید تعیین شده توسط کارشناسی منتخب مجمع عمومی هزینه قابل قبول مالیاتی محسوب می‌شود.

۲- «صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک» به «صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع پیشرفته» تغییر نام می‌یابد.

اساسنامه صندوق متناسب با مأموریت جدید ظرف مدت شش ماه نخست اجرای برنامه ششم توسعه به پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت صنعت، معدن و تجارت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۳- هزینه‌های اکتشافات معدنی در هر مرحله از مطالعات زمین‌شناسی، اکتشافات تکمیلی و اکتشافات حین استخراج، جزء هزینه‌های قابل قبول مالیاتی دارندگان مجوز از مراجع قانونی محسوب می‌شود.

۳- جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های تعیین شده در برنامه ششم، احکام دائمی،

برنامه دولت دوازدهم، بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۸

۳-۱. اهداف کلی بخش صنعت در برنامه پنج‌ساله ششم توسعه کشور

اهداف کلی، راهبردها و سیاست‌های بخش صنعت براساس سند برنامه پنج‌ساله ششم توسعه کشور به شرح جدول زیر است:

جدول (۱): اهداف کلی، راهبردها و سیاست‌های بخش صنعت در سند برنامه پنج‌ساله ششم توسعه کشور

متن اهداف کلی	عنوان راهبرد	عنوان سیاست
ارتقاء رقابت پذیری	بهبود مستمر سهولت انجام	شفاف سازی و تسهیل فرآیندهای اداری صدور جوازهای کسب و کار و بهره برداری های صنعتی
ارتقاء توان و حضور موثر بخش خصوصی و مردمی در فعالیتهای صنعتی	بهبود مستمر سهولت انجام کسب و کار	تسهیل رقابت، کنترل انحصارات و مقابله با بازارشکنی ایجاد و توسعه زیر ساخت‌های بخش کاهش هزینه های میدانه
ارتقاء سطح مهارت و فناوری در صنعت، با تاکید بر توسعه صنایع دانش بنیان	توسعه صنایع مبتنی بر فناوری پیشرفته و دانش بنیان	شفاف‌سازی و تسهیل فرآیندهای اداری صدور جوازهای کسب و کار و بهره برداریهای صنعتی توسعه و تجهیز منابع مالی مورد نیاز بخش حمایت از توسعه نوآوری در قالب سامان دهی نظام نوآوری بخشی پشتیبانی از توسعه صادرات محصولات صنایع پیشرفته و دانش بنیان و شکل گیری بنگاههای فناور صادرات‌گرا ایجاد و توسعه زیر ساخت های توسعه فناوری و صنایع پیشرفته و دانش بنیان هدایت تقاضای حوزه های مهم و دارای وزن بالا در اقتصاد صنعتی (نفت، گاز، پتروشیمی، معادن و صنایع معدنی و خدمات (ICT، سلامت) به توانمندی صنایع پیشرفته داخلی
ارتقای بهره وری در بخش	اشاعه و نفوذ فناوری در واحدهای صنعتی	نوسازی صنایع (نرم افزاری و سخت افزاری) برای ارتقای بهره وری و توان رقابتی توسعه سازوکارهای هم افزایی و کاهش هزینه های تحقیق و توسعه برای بنگاههای کوچک و متوسط
نوسازی صنایع	توسعه آموزشهای کاربردی و مهارت افزایی مستمر نیروی کار بخش	حمایت از اجرای برنامه های ارتقاء بهره وری در واحدهای صنعتی توسعه آموزشهای کاربردی توسعه مهارتهای فنی ترویج و توسعه فرهنگ تولید و مصرف و محصولات داخلی توسعه همکاری و مشارکت تشکلهای تخصصی بخش خصوصی و تعاونی در تصمیم سازیهای بخش
توسعه زنجیره ارزش و تعمیق صنعتی	ارتقاء بهره وری بخش	کاهش شدت انرژی در بخش رعایت الزامات آمایشی اقلیم خشک در استقرار صنایع آب بر و گسترش تصفیه پسابهای صنعتی و بازچرخانی آن در فرآیند تولید واحدهای صنعتی
توسعه زنجیره ارزش و تعمیق صنعتی	ارتقای بهره وری عوامل تولید در	کاهش شدت انرژی در بخش
توسعه زنجیره ارزش و تعمیق صنعتی	تکمیل و توسعه زنجیره ارزش و پایین دستی صنایع مبتنی بر منابع طبیعی کشور (پایه معدنی، پتروشیمی و کشاورزی) و صنایع حمل و نقل	برون گرایی در توسعه صنعت ملی و تولید رقابت پذیر در بازار جهانی و جذب سرمایه گذاری خارجی توسعه و تعمیق صنایع حمل و نقل ریلی و دریایی حمایت از توسعه زنجیره پایین دستی صنایع مبتنی بر منابع (معدنی، نفت، گاز، پتروشیمی) و تبدیلی کشاورزی مدیریت واردات براساس ضوابط فنی و تعرفه‌ای در جهت افزایش رقابت پذیری داخلی توسعه ساز و کارهای پیوند و همکاری بنگاههای کوچک، متوسط و بزرگ، پیمانکاریهای فرعی و خوشه‌ها و شبکه‌های تولید و تجارت

۳-۲. اهداف کلی بخش معدن در برنامه پنج‌ساله ششم توسعه کشور

اهداف کلی، راهبردها و سیاست‌های بخش معدن براساس سند برنامه پنج‌ساله ششم توسعه کشور به شرح جدول زیر است:

جدول (۲): اهداف کلی، راهبردها و سیاست‌های بخش معدن در سند برنامه پنج‌ساله ششم توسعه کشور

متن اهداف کلی	عنوان راهبرد	عنوان سیاست
ارتقاء سهم معدن و صنایع معدنی در اقتصاد کشور	ارتقاء بهره‌وری، برداشت صیانتی از معادن با رعایت الزامات زیست محیطی در راستای افزایش رقابت پذیری	حمایت از توسعه قابلیت‌های فناورانه در طراحی و مهندسی و ساخت صنایع معدنی راهبردی
		بهبود و کارآمدسازی مدیریت ایمنی، بهداشت، محیط زیست و انرژی
		افزایش بهره‌وری کل عوامل در تولیدات مواد معدنی و صنایع معدنی
		رعایت ملاحظات آمایشی اقلیم خشک در فعالیتهای فرآوری مواد معدنی و ارتقاء بهره‌وری منابع آب
		ارتقاء مهارت‌ها و توان تخصصی در بنگاه‌های بخش
		حمایت از اجرای برنامه‌های ارتقاء بهره‌وری در واحدهای معدنی و صنایع معدنی
	بهبود مستمر فضای کسب و کار	شفاف سازی فرآیندها و مجوزهای معدنی
		رفع تعارض‌های قانونی در جهت تسهیل فعالیتهای معدنی
		کنترل صادرات مواد معدنی خام
		پشتیبانی از سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در زنجیره معدن و صنایع معدنی
شناسایی منابع و ذخایر معدنی در مناطق اولویت دار	توسعه سرمایه‌گذاری، زیرساخت و فناوری در حوزه اکتشافات و استخراج معدنی	حمایت از مشارکت‌های داخلی- خارجی در شناسایی اکتشاف معادن بزرگ و ذخایر مشترک با کشورهای همسایه
		پوشش ریسک فعالیتهای معدنی اعم از اکتشافی و استخراجی واحدهای معدنی و صنایع معدنی
		حمایت از بنگاه‌های توانمند معدنی غیر دولتی با فناوری روزآمد
		جذب سرمایه‌گذاری خارجی هدفمند و ترغیب شکل‌گیری سرمایه‌گذار بیهای مشترک داخلی- خارجی برای کسب توان فناوری و یادگیری در حوزه اکتشاف، استخراج و فرآوری مواد معدنی
	توسعه ظرفیتهای اکتشاف و استخراج داخلی	حمایت از توسعه ظرفیتهای اکتشاف و استخراج داخلی
		حمایت از تحقیق و توسعه در حوزه اکتشاف و استخراج

۳-۳. اهداف و سیاستهای برنامه دولت دوازدهم در بخش صنعت و معدن

از ۱۸ اولویتهای تخصصی ابلاغی رئیس‌جمهور به وزیر صنعت، معدن و تجارت اولویتهای زیر براساس برنامه‌های دولت دوازدهم مربوط به بخش صنعت و معدن است:

۱- برنامه‌ریزی برای توسعه اشتغال مولد در بخش‌های تولیدی و خدماتی

- ۲- توانمندسازی بخش خصوصی و ارتقاء فضای رقابتی و امنیت سرمایه‌گذاری در محیط کسب و کار
- ۳- همکاری در اصلاح و اجرای قوانین و مقررات مرتبط با جلب و تشویق سرمایه‌گذاری خارجی
- ۴- حمایت از تولید داخلی به صورت هدفمند و زماندار
- ۵- مقررات زدایی به منظور تسهیل شروع و فعالیت کسب و کارهای خصوصی
- ۶- اجرای استراتژی صنعتی مبتنی بر مشارکت صادرات محور در زنجیره تولید جهانی
- ۷- مشارکت موثر در برنامه‌های صرفه‌جویی در مصرف انرژی
- ۸- توانمند سازی شرکتهای تجاری
- ۹- ارتقای بنگاه‌های خرد کوچک و توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط
- ۱۰- ارتقای سهم و نقش فعالیتهای معدنی در تولید ناخالص داخلی
- ۱۱- توسعه فناوری و نوآوری در سطح بنگاه‌های اقتصادی و افزایش رقابت‌پذیری از طریق ارتقاء همکاریهای بین المللی میان شرکتهای داخلی با شرکتهای پیشروی خارجی

۳-۴. جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های تعیین شده در بخشنامه بودجه ۱۳۹۸:

اهداف بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۸ که بخش صنعت و معدن نیز تحت تأثیر این اهداف قرار خواهد گرفت عبارتند از:

ایجاد و حفظ ثبات اقتصادی، مقابله فعالانه با تحریم‌ها، مهار تورم، صیانت از تولید و اشتغال همچنین سیاست‌های تعیین شده در بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۸ که به طور مستقیم بخش صنعت و معدن را متأثر می‌سازند عبارتند از:

استفاده از توان حداکثری بخش غیردولتی، اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، عملیاتی نمودن قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴، حمایت از تولید و صادرات (به ویژه در حوزه‌های دارای مزیت و ظرفیت و محصولات دانش بنیان و متکی بر فناوری‌های داخلی) به منظور افزایش قدرت رقابت‌پذیری محصولات داخلی، توسعه و تقویت صادرات غیرنفتی و تنوع بخشی به کالاهای صادراتی و حمایت از مزیت‌های صادراتی و نیز حمایت از پردازش محصولات خام و اولیه به منظور حفظ ذخایر ارزی، در خصوص هدف حفظ ذخایر ارزی، سیاست تلاش در جهت جذب منابع مالی خارجی به ویژه جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی برای تولیدات صادرات گرا نیز بر بخش صنعت و معدن و فعالان این حوزه مؤثر خواهد بود.

ویژگی‌ها و جهت‌گیری‌های لایحه بودجه ۱۳۹۸ در بخش صنعت و معدن:

- افزایش ۴۳ درصدی حقوق دولتی معادن
- افزایش ۲۵ درصدی ردیف م‌صارف بخش معدن در راستای اجرای ماده ۴۳ قانون برنامه ششم و تحقق اهداف موضوع خاص معدن و صنایع معدنی
- پیش بینی افزایش سرمایه صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک در جهت افزایش توان پوشش ضمانت تسهیلات اشتغالزایی

- تامین اعتبار طرحهای زیست محیطی (تصفیه فاضلاب شهرکهای صنعتی) در عین کاهش سقف اعتبار تملک داراییهای سرمایه‌ای.
- پیش بینی تبصره و ردیف جمعی - خرجی برای تسویه مطالبات سازمانهای توسعه ای از دولت با بدهیهای آنها به دولت
- تامین منابع لازم برای نوسازی ناوگان فرسوده و تاکسی فرسوده
- تامین منابع برای مشارکت سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران با بخش خصوصی در مناطق محروم
- تامین منابع برای کمک به نوسازی و تکمیل زنجیره ارزش در راستای جلوگیری از خام فروشی
- افزایش اعتبارات کمکهای فنی و اعتباری بمنظور جبران بخشی از منابع مورد نیاز واحدهای تولیدی

۴- چالش‌های اساسی، تنگناها و مشکلات بخش

۴-۱. اهم چالشهای بخش صنعت و معدن

- ضعف توانمندیهای فناورانه در بخشهای وسیعی از صنایع دارای پیشینه و ریشه طولانی در کشور
- عدم موفقیت الگوی سرمایه‌گذاری مشترک سازمانهای توسعه‌ای در توسعه صنایع مادر و بزرگ و عدم جایگزینی این نقش توسط بخش عمومی و نیز بخش خصوصی واقعی.
- تداوم مدیریت دولتی در بنگاههای بزرگ و صنایع عمده در عین انتقال مالکیت به بخش غیر دولتی و نهادهای عمومی غیر دولتی.
- شرایط نامناسب بنگاههای واگذار شده به صورت رد دیون و فقدان جهت گیری و تصمیمات راهبردی معطوف به توسعه در مدیریت این‌گونه واحدها و تمایل شدید آنها به تقسیم سود و خروج منابع از جریان تولید و سرمایه‌گذاری به علت ماهیت سازمانها و نهادهایی که مالکان جدید اینگونه واحدها هستند و ماهیت فعالیت آنها عمدتاً در حوزه اجتماعی قرار دارد.
- فقدان روشهای مناسب تامین مالی توسعه ای برای پشتیبانی از توانمندیهای داخلی طراحی - تدارک - ساخت.
- عدم توسعه صنایع پایین دستی زنجیره صنایع پتروشیمی و معدنی (فلزات اساسی) و وجود حلقه های مفقوده واسط میان این صنایع و صنایع مصرفی.
- حذف عملی نقش مستقیم شرکتهای دولتی (سازمانهای توسعه ای) در توسعه صنایع مادر و بزرگ و عدم جایگزینی این نقش توسط بخش عمومی و نیز بخش خصوصی واقعی.
- جابجایی و غیر تخصصی شدن نقش وزارتخانه ها در راهبری سهام بنگاههای بزرگ و عمده به دلیل روش واگذاری و رد دیون.
- واکنش کند تقاضای کل به سیاستهای تحریک تقاضای داخلی به علت نقش سنتی مخارج سرمایه ای دولت در تحریک تقاضا و کاهش قدرت مانور دولت که در نتیجه منتهی به روی آوردن به منابع نظام بانکی شده است.
- ایفای نقش محدود بازار سرمایه در تجهیز منابع لازم برای رشد سرمایه گذاری صنعتی.

- عدم استفاده حداکثری از توان تولید داخلی در پروژه‌های بزرگ
- ضعف جذب سرمایه گذاری داخلی و خارجی جهت اکتشاف، استخراج و بهره‌برداری از معادن
- از دست رفتن بخش بزرگی از بازار صادراتی مواد معدنی به دلیل تعدد سیاستگذاری در بخش صادرات معدنی
- تداخلات قانونی منابع طبیعی و قانون معدن
- عدم توجه به تکنولوژی روز دنیا در اکتشاف ذخایر و استخراج منابع معدنی
- چالش‌های موجود در روابط میان بخش معدن با منابع طبیعی، محیط‌زیست و میراث فرهنگی
- عدم تناسب میان مهارت و توانمندی فارغ التحصیلان با نیازهای بخش معدن و صنایع معدنی
- نگاه اشتغال محور به بخش معدن و صنایع معدنی به جای نگاه اقتصاد محور
- وجود ریسک بالای سرمایه‌گذاری و عدم حمایت جدی نهادهای مالی اعتباری کشور از فعالیت‌های معدنی اعم از اکتشاف و استخراج

۴-۲. تنگناها و مشکلات بخش صنعت و معدن:

- تعمیق و تشدید بدهی‌های بخش دولتی، معوقات پیمانکاران بخش‌های نیرو، نفت و گاز و پتروشیمی، راه و حمل و نقل، مسکن مهر و واحدهای تولیدی عرضه‌کننده مواد و محصولات مورد نیاز طرح‌های عمرانی ناشی از افت درآمدهای دولت.
- کمبود تقاضا که فشار زیادی را بر بخش مهمی از بنگاه‌های اقتصادی و صنعتی کشور وارد می‌نماید.
- عدم تعادل و توازن میان رشد شاخصهای درآمدی و هزینه‌های بنگاه‌های تولیدی. تحقق هزینه‌ها بصورت نقدی و تحقق درآمدها با تاخیر زمانی و در اقساط بلند مدت.
- تحریم‌های اقتصادی آمریکا علیه ایران
- نوسانات نرخ تسعیر ارز
- افزایش نرخ تورم
- مشکلات مربوط به کمبود نقدینگی و تأمین مالی واحدهای تولیدی
- محدودیت واردات مواد اولیه، تجهیزات و قطعات واحدهای تولیدی
- محدودیتهای همکاریهای فنی و تکنولوژی با شرکتهای خارجی
- محدودیت در بازارهای صادراتی
- محدودیت در نقل و انتقال ارزی به دلیل اعمال تحریم‌ها
- فقدان زیرساخت‌های جاده‌ای و ترانزیتی و امکانات و تاسیسات برق، آب و گاز و اسکله و بنادر مناسب برای ایجاد تعاملات بین‌المللی مناسب در این بخش
- بهره‌وری پایین و افزایش قیمت تمام شده به‌واسطه به روز نبودن تکنولوژی و فرسودگی ماشین‌آلات مورد استفاده در بخش‌های مختلف اکتشاف، استخراج و فرآوری و نتیجتاً کاهش قدرت رقابت در فضای جهانی
- فقدان بخش‌های تحقیقاتی و مطالعاتی مناسب جهت دستیابی به دستاوردهای علمی در این حوزه

- نبود اطلاعات پایه‌ای مناسب در بخش اکتشاف
- وجود بوروکراسی در فرآیندهای سرمایه‌گذاری و توسعه و عدم امکان برنامه‌ریزی فنی و اقتصادی مناسب به واسطه عدم وجود ثبات در قوانین و مقررات بخش صنعت و معدن

۵- راهکارهای خروج از تنگناها و مشکلات بخش صنعت و معدن:

- سرمایه‌گذاری برای توسعه زیرساخت‌های مورد نیاز برای ارتقای رقابت‌پذیری صنعتی و معدنی کشور برای کسب جایگاه مناسب در اقتصاد جهانی
- تشویق بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در طرح‌های صنایع نوین و پیشرفته با فناوری بالا با مشارکت سازمان‌های توسعه‌ای و شرکت‌های خارجی
- حمایت مالی از فعالیت‌های تحقیق و توسعه در بنگاه‌های صنعتی
- برنامه‌ریزی و عنایت خاص به توسعه صنایع پایین دستی پتروشیمی و حلقه‌های مفقوده پایین دستی صنایع فلزات اساسی به عنوان مهمترین گام‌های مغفول در تعمیق و ریشه‌داری صنعت و خلق مزیت برای محصولات نهایی و مصرفی بادوام
- شکل‌گیری کانونی برای هماهنگی راهبری توسعه صنایع بزرگ مقیاس توسط سرمایه‌گذاران بزرگ غیر دولتی و نهادهای عمومی در حوزه‌های مهم و برگزیده (پتروشیمی، صنایع معدنی، صنایع حمل و نقل ریلی، دریایی، خودرو، هوایی، فناوری‌های برتر) به عنوان موتور محرک رشد بخشی از صنایع کوچک که در الگوی پیمانکاری فرعی با آنها همکاری می‌کنند.
- اجرای طرح بازسازی و نوسازی صنایع و معادن در جهت کاهش هزینه‌های تولید و بهبود روش‌های تولید و کیفیت کالا و صرفه‌جویی در مصرف انرژی
- سیاست‌گذاری و اقدام در جهت تقویت نقش بخش خصوصی واقعی در سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری بنگاه‌های بزرگ صنعتی
- اجرای طرح‌های چند منظوره نوسازی و توسعه ناوگان حمل و نقل عمومی شهری (مترو کلانشهرها- نوسازی ناوگان تاکسی، وانت بار، اتوبوس) با هدف تحریک تقاضای صنایع داخلی، کاهش آلودگی هوا، ارتقاء رفاه عمومی و صرفه‌جویی در مصرف سوخت
- تکمیل طرح‌های نیمه تمام سازمان‌های توسعه‌ای بخش
- پیگیری و نظارت جدی بر رعایت قانون حداکثر استفاده از توان داخلی مصوب ۱۳۹۱ و اجتناب بخش دولتی و عمومی از ارجاع کار به خارجی.
- طراحی روش‌های تامین مالی مقید به ارجاع کار به داخل در صندوق توسعه ملی و نظام بانکی
- ارتقای شرایط بهبود فضای کسب و کار مرتبط با بخش صنعت، معدن و تجارت از طریق مقررات زدایی
- توسعه و ارتقای سطح استانداردهای ملی و انطباق نظام‌های ارزیابی کیفیت با استانداردهای بین‌المللی به منظور ایجاد زمینه تولید کالاهای رقابت‌پذیر در عرصه بین‌المللی

- گسترش همکاری صنعت و دانشگاه، ساخت تجهیزات و ماشین‌آلات صنعتی، تعمیق تعامل صنایع با شهرک‌های فناوری و پارک‌های علم و فناوری و افزایش مستمر سهم صنایع مبتنی بر فناوری‌های برتر (صنایع نوین) در ترکیب تولید صنعتی
- حمایت از جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی توسط بخش خصوصی در بخش‌های صنعت و معدن
- جهت‌گیری، اصلاح و حذف قوانین متعارض در بخش با سایر حوزه‌ها به نحوی باشد که حداکثر منافع ملی در همه بخشها تأمین گردد.
- اصلاح نحوه مصرف منابع ماده (۲۱) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی با هدف حمایت مالی از سازمان‌های توسعه‌ای در راستای توسعه صنعتی و معدنی
- گسترش مطالعات و تحقیقات میدانی و عملیاتی در حوزه‌های مختلف معادن و صنایع معدنی کشور جهت کمک به بهره‌برداری مناسب از معادن
- همکاری دولت در بسترسازی و حمایت از طرح‌های سرمایه‌گذاری با ایجاد و گسترش بازار تامین مالی
- تغییر نگاه به بخش معدن و صنایع معدنی کشور از سنتی به نگاه جهانی
- قانونمند کردن مشوق‌های ویژه سرمایه‌گذاری‌های معدنی در نواحی کم‌رشد، محروم و مستعد معدنی کشور بمنظور ایجاد رقابت بین مناطق و استان‌ها
- حمایت از سرمایه‌گذاری در توسعه صنایع فرآوری مواد معدنی بمنظور برنامه ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی و استفاده کامل از چرخه ارزش افزوده در بخش‌های مزیت‌دار
- مشارکت سازمان‌های توسعه‌ای و بنگاه‌های خصوصی در سرمایه‌گذاری معدنی در خارج بمنظور ارزآوری
- تقویت بخش خصوصی با آماده‌سازی زیرساخت‌ها برای حضور شرکت‌های بین‌المللی
- فراهم آوردن تسهیلات مالی ارزان قیمت داخلی و خارجی برای پروژه‌های معدنی
- رفع موانع غیر ضرور مقررات منابع طبیعی و محیط زیست از فعالیت‌های اکتشافی و معدنی
- تجمیع فعالیت‌های کوچک مقیاس معدنی برای رسیدن به بازده بالاتر خصوصاً در بخش مصالح ساختمانی
- توجه به نقش معادن در رونق گردشگری و آموزش علوم زمین
- ایجاد پنجره واحد خدمات صدور مجوزهای قانونی در دستگاه‌های اجرایی
- سرمایه‌گذاری در جهت تولید داده‌های پایه زمین‌شناسی و اکتشاف

۶- تبصره‌های بودجه مربوط به بخش

در جدول ذیل، تبصره‌های مربوط به بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور و احکام متناظر آنها در قانون برنامه پنجساله ششم توسعه کشور و احکام دائمی برنامه‌های توسعه درج شده است.

جدول (۳): مقایسه تبصره‌های بخش صنعت و معدن با احکام قانونی مرتبط

احکام مرتبط در قانون برنامه ششم توسعه و احکام دائمی برنامه‌های توسعه	تبصره‌های بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸	ردیف
<p>قانون برنامه ششم:</p> <p>ماده ۳۳- دولت مکلف است در اجرای بندهای سوم و ششم سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و به‌منظور متنوع‌سازی ابزارهای حمایت از بخش کشاورزی، تأمین و تجهیز منابع، توسعه و امنیت سرمایه‌گذاری، افزایش صادرات محصولات کشاورزی و ارزش‌افزایی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی اقدامات ذیل را به انجام برساند:</p> <p>الف- ایجاد زمینه گسترش و تکمیل زنجیره‌های ارزش، صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی در قطبهای تولیدی، سردخانه و انبارهای فنی چندمنظوره</p> <p>ماده ۴۳- دولت مکلف است به منظور حمایت، توسعه و ارتقای جایگاه بخش معدن و صنایع معدنی در اقتصاد ملی، در طی سالهای اجرای قانون برنامه:</p> <p>ب- سازمان‌های توسعه‌ای مانند سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو) و سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) و نهادهای عمومی غیردولتی با رعایت سیاست‌های کلی و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ مکلفند نسبت به سرمایه‌گذاری در معدن و صنایع معدنی اولویت فائل شوند.</p> <p>ماده ۴۶- به‌منظور رونق تولید، نوسازی صنایع، حمایت هدفمند از صنایع دارای اولویت سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و همچنین توسعه صادرات غیرنفتی، دولت و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط به‌شرح زیر اقدام می‌کنند:</p> <p>ت- دولت مکلف است با رعایت تبصره (۳) ماده (۲۰) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ طی اجرای قانون برنامه سازوکار لازم برای پوشش خطرات افزایش سالانه بیش از ده‌درصد (۱۰٪) نرخ ارز را در بودجه سنواتی پیش‌بینی کند و برای بنگاه‌های اقتصادی دریافت‌کننده تسهیلات ارزی طراحی و به اجرا درآورد.</p>	<p>تبصره ۴</p> <p>الف- به بانکهای عامل اجازه داده میشود در سال ۱۳۹۸ از محل منابع در اختیار نسبت به اعطای تسهیلات ارزی به موارد زیر اقدام کنند:</p> <p>۱- سرمایه‌گذاران بخشهای خصوصی، تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی برای طرحهای توسعه‌ای بالادستی نفت و گاز با اولویت میادین مشترک و جمع‌آوری گازهای همراه در راستای افزایش ضریب بازیافت مخازن و احیای چاههای قدیمی با داشتن ذخایر نفتی درجا و بدون انتقال مالکیت نفت و گاز موجود در مخازن و تولیدی از آنها.</p> <p>۲- طرحهای توسعه‌ای و زیربنایی سازمانهای توسعه‌ای بخش صنعت و معدن با مشارکت حداقل پنجاه و یک درصدی (۵۱٪) بخش خصوصی و تعاونی با اولویت مناطق محروم و کمتر توسعه یافته براساس مزیت‌های منطقه‌ای.</p> <p>۳- سرمایه‌گذاران بخشهای خصوصی، تعاونی، نهادهای عمومی غیردولتی برای طرحهای صنایع تکمیلی و تبدیلی چغندر قند.</p>	۱

<p>احکام مرتبط در قانون برنامه ششم توسعه و احکام دائمی برنامه‌های توسعه</p>	<p>تبصره‌های بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸</p>	<p>ردیف</p>
<p>ماده ۴۳- دولت مکلف است به منظور حمایت، توسعه و ارتقای جایگاه بخش معدن و صنایع معدنی در اقتصاد ملی، در طی سالهای اجرای قانون برنامه:</p> <p>ب- سازمان‌های توسعه‌ای مانند سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو) و سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) و نهادهای عمومی غیردولتی با رعایت سیاست‌های کلی و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ مکلفند نسبت به سرمایه‌گذاری در معدن و صنایع معدنی اولویت قائل شوند.</p>	<p>تبصره ۵</p> <p>ط- به منظور سرمایه‌گذاری در طرحهای نفت و گاز با اولویت میادین مشترک وزارت نفت و طرحهای زیربنایی و توسعه‌ای وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارتخانه‌های مذکور از طریق شرکتهای تابعه ذیربط و با تصویب شورای اقتصاد، اوراق مالی اسلامی (ریالی یا ارزی) در سقف سی و پنج هزار میلیارد (۳۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال منتشر و بازپرداخت اصل و سود این اوراق توسط شرکتهای مذکور از محل افزایش تولید همان میادین (برای طرحهای وزارت نفت) و عایدات طرح (برای طرحهای وزارت صنعت، معدن و تجارت) تضمین نمایند.</p>	<p>۲</p>
<p>-</p>	<p>تبصره ۶</p> <p>ط- در سال ۱۳۹۸ درآمدهای سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور مربوط به خدمات زمین شناسی، اکتشافی و آزمایشگاهی موضوع ردیفهای ۱۴۰۱۰۵، ۱۴۰۱۰۸ و ۱۴۰۲۰۳ جدول (۵) اختصاصی تلقی و پس از ابلاغ تخصیص توسط سازمان برنامه و بودجه کشور قابل هزینه کرد است.</p>	<p>۳</p>
<p>ماده ۷۳-</p> <p>الف- از ابتدای اجرای قانون برنامه تولید و واردات انواع سیگار و محصولات دخانی علاوه بر مالیات و عوارض موضوع قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷، مشمول مالیات به شرح زیر است:</p> <p>۱- مالیات هر پاکت انواع سیگار تولید داخلی به میزان ده درصد (۱۰٪) قیمت درب کارخانه و تولید مشترک بیست درصد (۲۰٪)، تولید داخل با نشان بین‌المللی (برند) بیست و پنج درصد (۲۵٪) قیمت درب کارخانه و وارداتی به میزان چهل درصد (۴۰٪) قیمت کالا، بیمه و کرایه تا بندر مقصد (سیف CIF) تعیین می‌گردد.</p> <p>۲- مالیات انواع توتون پیپ و تنباکوی آماده مصرف تولید داخلی به میزان ده درصد (۱۰٪) قیمت درب کارخانه و وارداتی به میزان چهل درصد (۴۰٪) قیمت کالا، بیمه و کرایه تا بندر مقصد (سیف CIF) تعیین می‌گردد.</p>	<p>تبصره ۷-</p> <p>الف- در راستای اجرایی نمودن ماده (۳۵) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، عبارت « واریز به خزانه داری کل کشور » در این ماده به عبارت « واریز به حساب تمرکز وجوه درآمد شرکتهای دولتی نزد خزانه داری کل کشور » اصلاح میگردد.</p> <p>ج- وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است درآمدهای حاصل از صدور مجوز توزیع دخانیات و حق انحصار دریافتی بابت واردات و تولید محصولات دخانی طی سال ۱۳۹۸ اقدام و وجوه مزبور را به حساب درآمد عمومی نزد خزانه داری کل کشور موضوع ردیف ۱۳۰۴۲۱ جدول (۵) این قانون واریز کند.</p> <p>ه- به دولت اجازه داده میشود مطالبات قبل از سال ۱۳۹۷ سازمان‌های گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو)</p>	<p>۴</p>

<p>احکام مرتبط در قانون برنامه ششم توسعه و احکام دائمی برنامه‌های توسعه</p>	<p>تبصره‌های بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸</p>	<p>ردیف</p>
<p>جزء‌های (۱) و (۲) بند (الف) ماده (۷۳) در طول اجرای قانون برنامه در بخش‌های مغایرت بر ماده (۵۲) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷ حاکم هستند.</p> <p>ب- وزارت صنعت، معدن و تجارت از ابتدای سال ۱۳۹۶ موظف است:</p> <p>۱- قیمت خرده‌فروشی انواع سیگار و محصولات دخانی مأخذ محاسبه مالیات موضوع این ماده را به مراجع ذی‌ربط و برای درج بر روی پاکت محصول اعلام نماید.</p> <p>۲- امکان دسترسی برخط سازمان امور مالیاتی کشور به سامانه (سیستم) اطلاعاتی واردات، تولید و توزیع سیگار و انواع محصولات دخانی را فراهم نماید.</p> <p>حکم بند(ب) ماده (۷۳) این قانون در موارد مغایرت بر سایر مواد حاکم است.</p> <p>پ- مالیات موضوع این ماده تابع کلیه احکام مقرر در قانون مالیات بر ارزش افزوده به استثناء نرخ مضاعف مالیات این ماده خواهد بود. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است مالیات موضوع این ماده را وصول و آن را به ردیف درآمدی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید.</p> <p>ت- با لازم‌الاجرا شدن این قانون، علاوه بر عوارض موضوع بند(الف) این ماده، مالیات عملکرد، مالیات بر ارزش افزوده، حقوق ورودی، حق انحصار و بند(ب) ماده(۶۹) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت(۲) نیز به محصولات دخانی اعمال می‌گردد.</p>	<p>و توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران(ایمیدرو) بابت مشارکت در تأمین سرمایه بانک تخصصی صنعت و معدن و همچنین مطالبات سازمانهای مذکور و وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه بابت سهم متعلق به آنها از واگذاری سهام مطابق قوانین مربوط تا سقف چهار هزار میلیارد (۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به صورت جمعی- خرجی از طریق گردش خزانه تهاتر و یا تا سقف مطالبات « سود سهام » و « مالیات » را با بدهی آنها به دولت بابت نسبت به اعطای خطوط اعتباری تسهیلات مالی خارجی(فاینانس) یا تضامین برای طرحهای اشتغالزا با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته و محروم اقدام نماید.</p>	
<p>-</p>	<p>تبصره ۸ ه- مفاد بند (ب) ماده (۱۵۹) قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران صرفا در خصوص واحدهای تولیدی و صنعتی که در طول دوره اجرای قانون مذکور (سال ۱۳۹۰ لغایت سال ۱۳۹۵) تأسیس شده اند، قابل اجرا است.</p>	<p>۵</p>

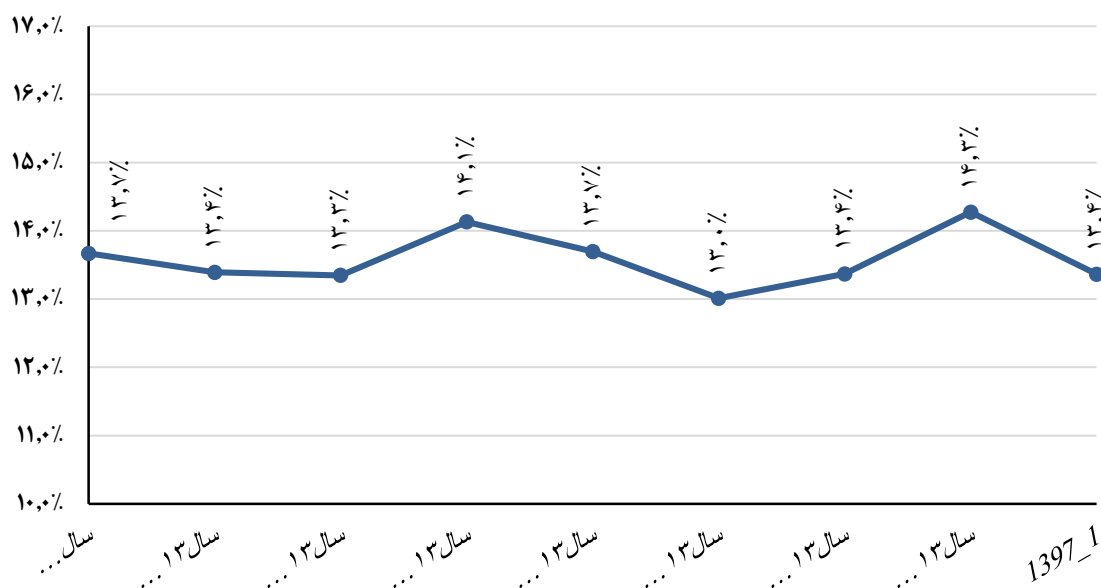
۷- تولید کالا و خدمات در بخش

۷-۱. تحلیل مهم‌ترین متغیرهای اقتصادی بخش:

در این بخش چند متغیر اقتصادی کلان و مهم بخش صنعت و معدن مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۷-۱-۱. سهم بخش در تولید ناخالص داخلی:

بخش صنعت و معدن، مهم‌ترین منبع برای تأمین رشد اقتصادی کشور تا افق چشم‌انداز محسوب می‌گردد. سهم صنعت و معدن در تولید ناخالص داخلی به واسطه نقش و مشارکت بالای آن در رشد اقتصادی، همواره رو به افزایش بوده است. این مهم در اهداف کمی قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور نیز مورد توجه بوده و لذا برای بخش صنعت متوسط رشد سالانه ارزش افزوده به قیمت ثابت سال ۱۳۸۳ معادل ۹/۳ درصد و برای بخش معدن ۸/۸ درصد پیش‌بینی شده است. براساس آمار حساب‌های ملی فصلی مرکز آمار ایران، سهم مجموع ارزش افزوده این دو بخش در تولید ناخالص داخلی (به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰) از ۱۳,۷ درصد (در بهار سال ۱۳۹۵) به ۱۳,۴ درصد (در بهار سال ۱۳۹۷) کاهش یافته است. در طی این ۹ فصلی که گذشته است، در فصل‌های زمستان ۱۳۹۵ و زمستان سال ۱۳۹۶ سهم این بخش از تولید ناخالص داخلی به بیش از ۱۴ درصد رسیده است.

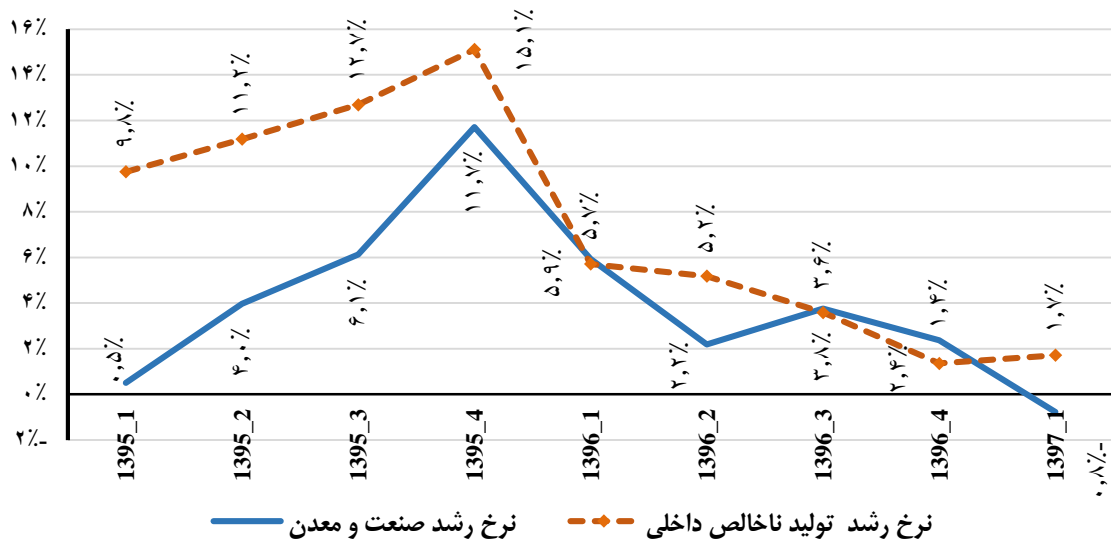
نمودار (۱): سهم بخش صنعت و معدن در تولید ناخالص داخلی کشور

مأخذ: مرکز آمار ایران

۷-۱-۲. نرخ رشد بخش صنعت و معدن و مقایسه آن با نرخ رشد تولید ناخالص داخلی:

بررسی روند نرخ رشد بخش صنعت و معدن به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰ (به مأخذ مرکز آمار ایران) نشان می‌دهد که این بخش طی فصل بهار سال ۱۳۹۵ تا فصل بهار سال ۱۳۹۷، بجز بهار سال ۱۳۹۷، در سایر فصول همواره مثبت بوده است. نرخ رشد بخش صنعت و معدن در پاییز و زمستان سال ۱۳۹۶ بالاتر از نرخ

رشد تولید ناخالص داخلی بوده است. بخش صنعت و معدن بعد از سپری کردن دوره رکود سال ۱۳۹۴، از سال ۱۳۹۵ با سیاست‌های خروج از رکود و برنامه‌هایی که دولت در بخش صنعت و معدن به مورد اجرا درآورد، مجدداً روند رشد مثبت خود را بازیافت. با آغاز سال ۱۳۹۷ و به دنبال بحث‌های مربوط به تغییرات نرخ ارز و افزایش نرخ تورم و بازگشت تحریم‌ها که مقدمه آن از نیمه دوم سال ۱۳۹۶ آغاز شده بود، رشد مثبت این بخش متوقف شده و در بهار ۱۳۹۷ با رشد منفی ۰٫۸ درصدی مواجه شد و به عبارتی تولید ارزش افزوده بهار ۱۳۹۷ نسبت به زمستان ۱۳۹۶ تغییر چندانی نداشته است.

نمودار (۲): مقایسه فصلی نرخ رشد تولید ناخالص داخلی و نرخ رشد بخش صنعت و معدن طی دوره بهار ۱۳۹۵ تا بهار ۱۳۹۷

مأخذ: مرکز آمار ایران

در جدول زیر پیش‌بینی قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه کشور برای متغیرهای کلان اصلی بخش صنعت و معدن و عملکرد آن در سال ۱۳۹۶ و سه ماهه اول سال ۱۳۹۷ درج گردیده است.

جدول (۴): شاخص‌های کلان بخش صنعت و معدن در قانون برنامه پنجساله ششم توسعه کشور

عملکرد سال‌های برنامه ششم				پیش‌بینی قانون برنامه ششم توسعه کشور		شاخص‌ها
معدن		صنعت		معدن	صنعت	
۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۶			
۲,۵	۲,۸	-۱,۱	۳,۶	۸,۸	۹,۳	رشد سالانه ارزش افزوده (درصد) ^۱
-	۲۲,۱۶	-	۳,۱۷	۴,۶	۳,۴	رشد سالانه اشتغال (درصد) ^۲
-	-	-	-	۲۶,۱		رشد سالانه سرمایه‌گذاری (درصد) ^۳
-	-	-	-	۲,۴	۲,۰	رشد سالانه بهره‌وری کل عوامل تولید (درصد) ^۴

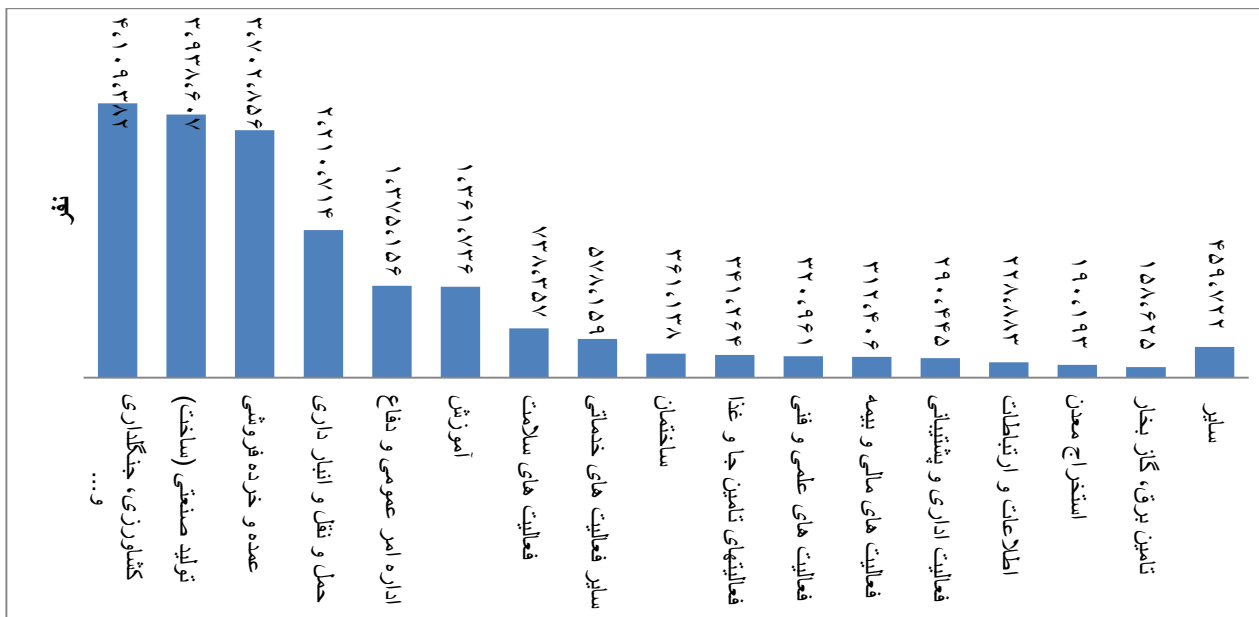
۱- مأخذ: آمار حسابهای ملی فصلی مرکز آمار ایران

۲- مأخذ: نتایج آمارگیری از نیروی کار مرکز آمار ایران- (برای آمار بخش صنعت از گروه صنعت(ساخت) این گزارش و برای آمار بخش معدن از گروه (استخراج معدن) استفاده شده است. گزارش تابستان ۱۳۹۷ به تفکیک گروه‌های عمده است و تفکیک صنعت و معدن هنوز منتشر نشده است.

۳ و ۴- آمار سال‌های اخیر به تفکیک بخش‌های اقتصادی منتشر نشده است.

۷-۱-۳. اشتغال در بخش صنعت و معدن:

به منظور بررسی وضعیت اشتغال بخش صنعت و معدن در سال‌های اخیر، از دو منبع آماری استفاده شده است. در این قسمت آمار نتایج آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۶ مورد بررسی قرار می‌گیرد. در ادامه در بخش شاخص‌های اختصاصی وزارت صنعت، معدن و تجارت اشتغال پروانه بهره‌برداری بخش صنعت و معدن مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس نتایج آمارگیری از نیروی کار، تعداد شاغلان بخش صنعت و معدن (شامل صنعت ساخت و استخراج معادن) در سال ۱۳۹۶ با رشد ۲۸ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۵، به ۴/۱۲۸/۷۷۰ نفر رسیده است. سهم شاغلان این بخش از کل اشتغال کشور نیز از ۳۱,۹ درصد در سال ۱۳۹۵ به ۳۲ درصد در سال ۱۳۹۶ افزایش یافته است.

نمودار (۳): شاغلان بر حسب گروه های عمده فعالیت - ۱۳۹۶

مأخذ: مرکز آمار ایران

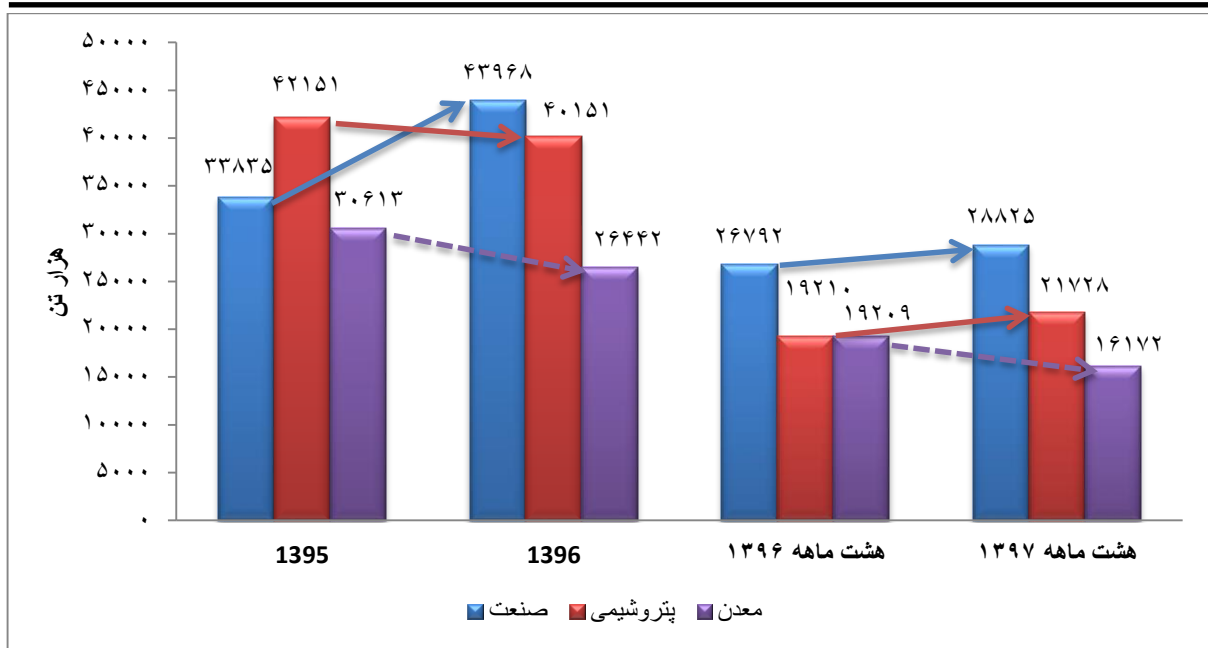
۱-۴. صادرات بخش صنعت و معدن :

وزن و ارزش صادرات کالاهای غیرنفتی به تفکیک سه گروه عمده صنعت، معدن و پتروشیمی، در نمودارهای شماره (۴) و (۵) نشان داده شده است.

همان طور که از نمودار قابل ملاحظه است، وزن و ارزش صادرات گروه صنعت در سال ۱۳۹۶ نسبت به ۱۳۹۵ افزایش داشته است. این افزایش در هشت ماهه نخست سال ۱۳۹۷ نسبت به هشت ماهه سال ۱۳۹۶ نیز ادامه داشته است. این افزایشها نشان دهنده عملکرد مناسب برنامه های دولت در تشویق تولید و صادرات کالاهای غیر نفتی است. (نرخ رشد هشت ماهه ۱۳۹۷ نسبت به دوره مشابه سال قبل از لحاظ وزن ۸ درصد و برای ارزش ۲۵ درصد بوده است)

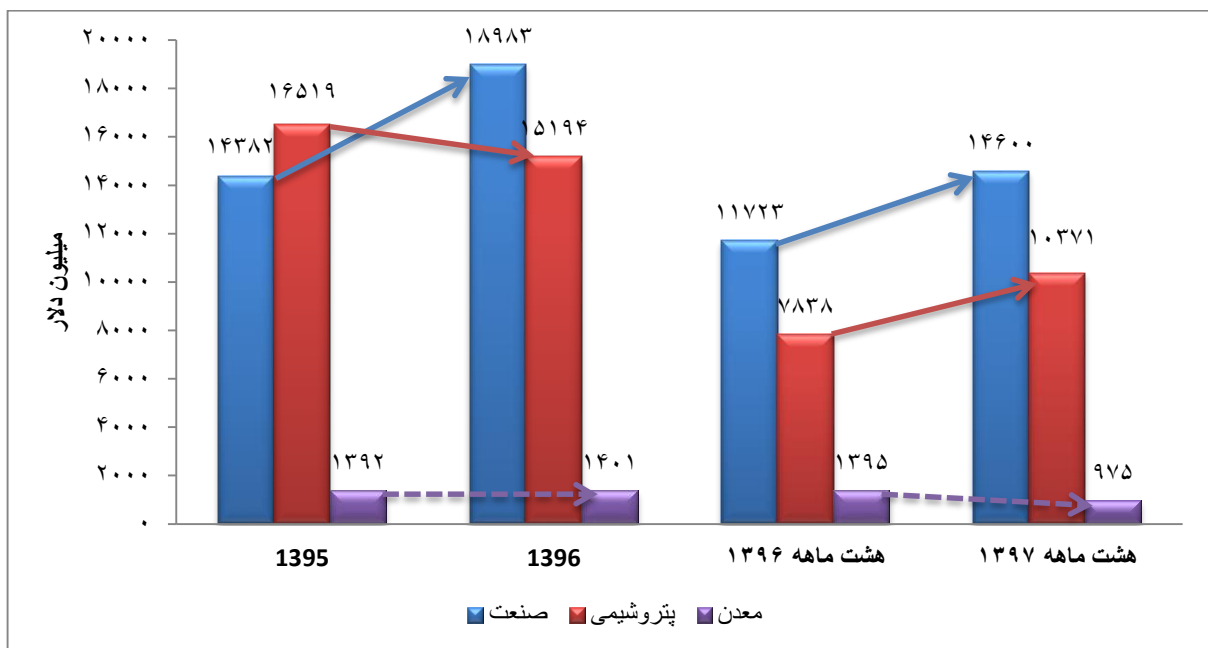
در خصوص صادرات محصولات پتروشیمی، وزن و ارزش صادرات این گروه کالایی در سال ۱۳۹۶ نسبت به ۱۳۹۵ کاهش داشته است که این کاهش به دلیل کاهش قیمت های جهانی محصولات پتروشیمی بوده است. ولی در هشت ماهه سال ۱۳۹۷ نسبت به هشت ماهه سال ۱۳۹۶ به دلیل بهره برداری از تعدادی از طرح های پتروشیمی وزن و ارزش صادرات این گروه کالایی افزایش داشته است. (نرخ رشد هشت ماهه ۱۳۹۷ نسبت به دوره مشابه سال قبل از لحاظ وزن ۱۳ درصد و برای ارزش ۳۲ درصد بوده است)

صادرات گروه معدن در سال ۱۳۹۶ نسبت به ۱۳۹۵ از لحاظ وزن کاهش داشته ولی ارزش صادرات با وجود کاهش در وزن صادرات، از رشد برخوردار شده است. این گروه کالایی در هشت ماهه نخست سال ۱۳۹۷ نسبت به دوره مشابه سال ۱۳۹۶ از لحاظ وزن کاهش ۱۵ درصدی و از لحاظ ارزش کاهش ۳۰ درصدی داشته است. در این خصوص می توان به محدودیت های صادراتی اعمالی شده از طرف ستاد تنظیم بازار برای صادرات فلزات پایه و شروع مجدد تحریم ها اشاره کرد.

نمودار (۴): وزن صادرات کالاهای صنعتی، معدنی و پتروشیمی

مأخذ: سازمان توسعه تجارت

نمودار (۵): ارزش صادرات کالاهای صنعتی، معدنی و پتروشیمی

مأخذ: سازمان توسعه تجارت

۲-۷. شاخص‌های عملکردی بخش:

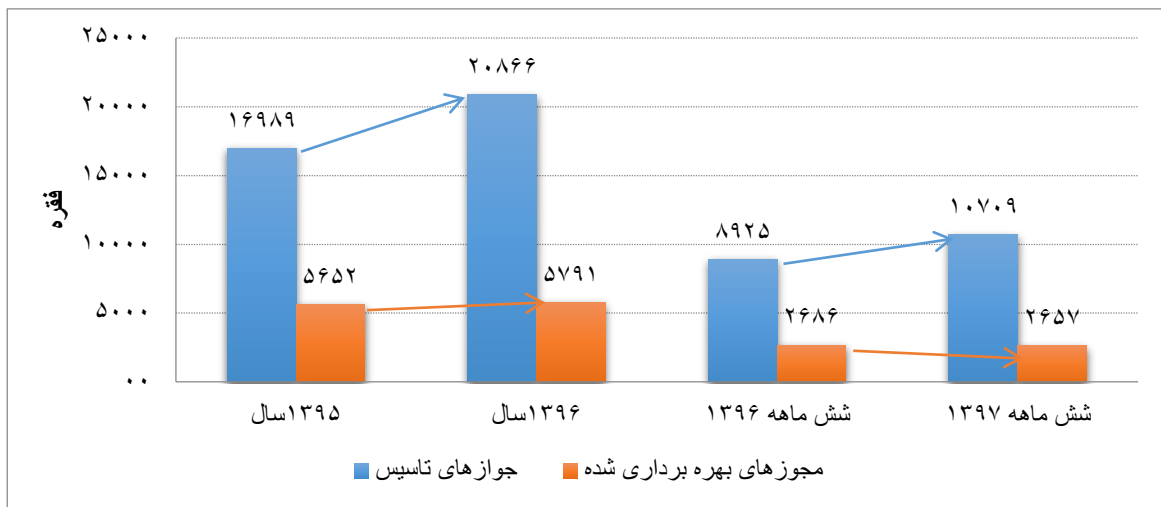
در این بخش تعدادی از شاخص‌های عملکردی اختصاصی بخش صنعت و معدن براساس آمار منتشره وزارت صنعت، معدن و تجارت مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۷-۲-۱. بررسی مجوزهای صنعتی و معدنی:

براساس گزارش عملکرد وزارت صنعت، معدن و تجارت وضعیت مجوزهای صنعتی از لحاظ تعداد مجوزهای صادره، میزان سرمایه‌گذاری آنها و میزان اشتغال مجوزها مورد بررسی قرار می‌گیرد. در خصوص مجوزهای معدنی نیز تعداد گواهی‌های صادره و اشتغال آن بررسی شده است.

۷-۲-۱-۱. وضعیت مجوزهای صنعتی صادره:

افزایش تعداد و میزان سرمایه‌گذاری جوازهای تأسیس، نماگری از رغبت به سرمایه‌گذاری (و یا در شرایط تشدید رانت‌های سرمایه‌گذاری مانند پرداخت تسهیلات ارزان‌قیمت ریالی و ارزی نماگری از هجوم رانت جویان به صف متقاضیان سرمایه‌گذاری) است. در کنار این نماگر، روند صدور پروانه‌های بهره‌برداری با تأخیری سه تا پنج‌ساله، نماگری هرچند ناقص از موفقیت مجوزهای تأسیس صادره محسوب می‌شود. همان‌طور که از نمودار شماره (۶) قابل ملاحظه است، جوازهای تأسیس و پروانه‌های بهره‌برداری صادره نسبت به سال ۱۳۹۵ رشد (به ترتیب ۲۳ و ۲,۵ درصد) داشته است. همچنین تعداد جوازهای تأسیس صادره در شهریور سال ۱۳۹۷ نسبت به دوره مشابه سال ۱۳۹۶ رشد ۲۰ درصدی و تعداد پروانه‌های بهره‌برداری در همان دوره، کاهش یک درصدی داشته است.

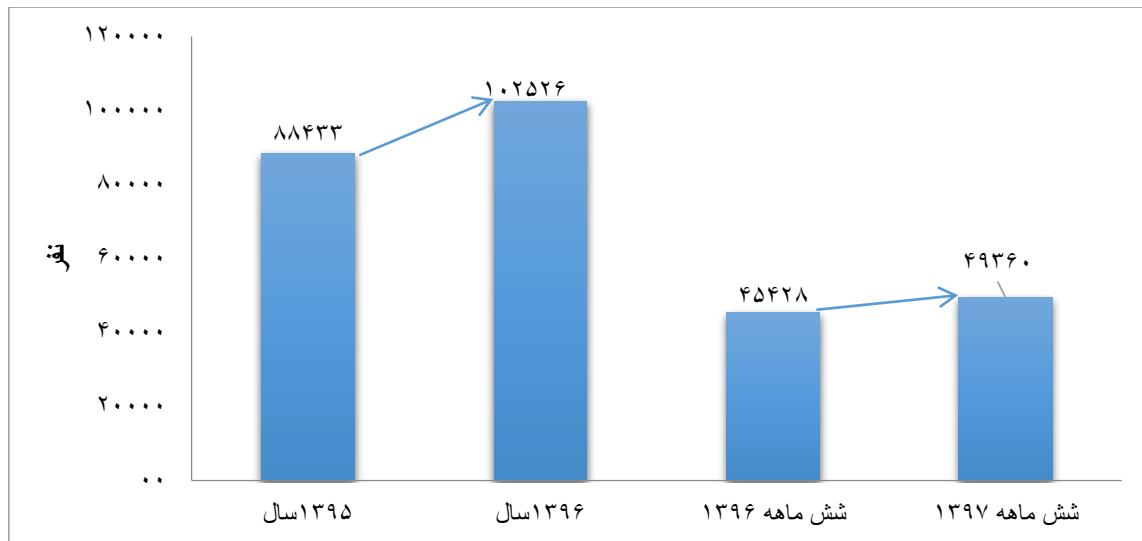
نمودار (۶): تعداد جوازهای تأسیس و پروانه‌های بهره‌برداری صادره

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

۷-۲-۱-۲. اشتغال پروانه‌های بهره‌برداری صنعتی:

بررسی روند اشتغال پروانه‌های بهره‌برداری صادره وزارت صنعت، معدن و تجارت، نشان می‌دهد تعداد اشتغال پروانه‌های بهره‌برداری در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ماقبل آن از رشد ۱۶ درصدی برخوردار بوده است. این افزایش مؤید نتایج آمارگیری نیروی کار است. همچنین تعداد اشتغال پروانه‌های بهره‌برداری صنعتی در شش ماهه اول سال ۱۳۹۷ نسبت به دوره مشابه سال قبل از رشد ۸,۷ درصدی برخوردار شده است.

براساس نمودار شماره (۷) اقدامات انجام شده در طول سال ۱۳۹۶ از قبیل اجرای طرح‌های اقتصاد مقاومتی و سیاست حمایت از تولید داخلی و ادامه طرح رونق تولید، اثر خود را با افزایش شاغلین پروانه‌های بهره‌برداری نشان داده است.

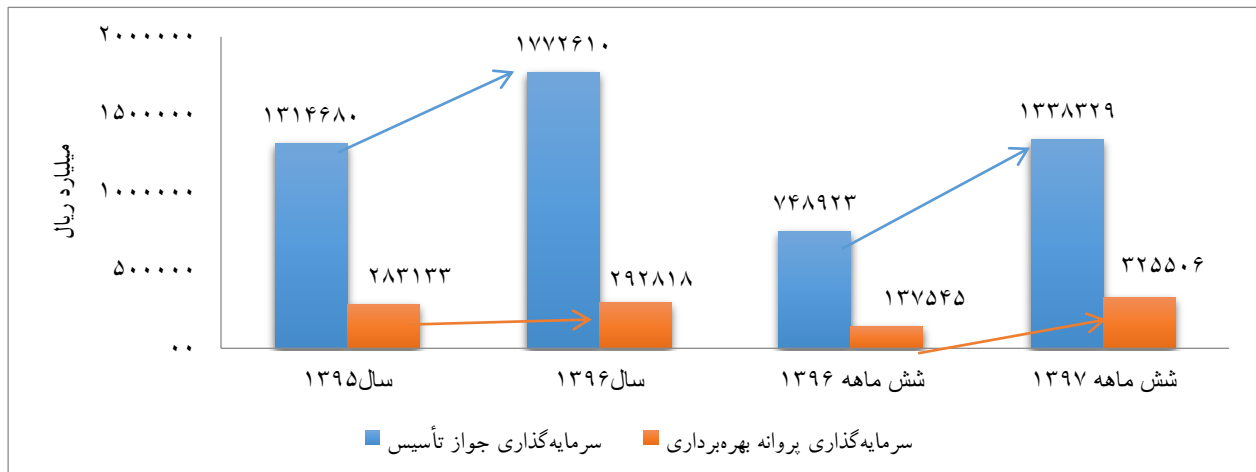

نمودار (۷): اشتغال پروانه‌های بهره‌برداری ۱۳۹۲-۱۳۹۶

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

۷-۲-۱-۳. سرمایه‌گذاری پروانه‌های بهره‌برداری:

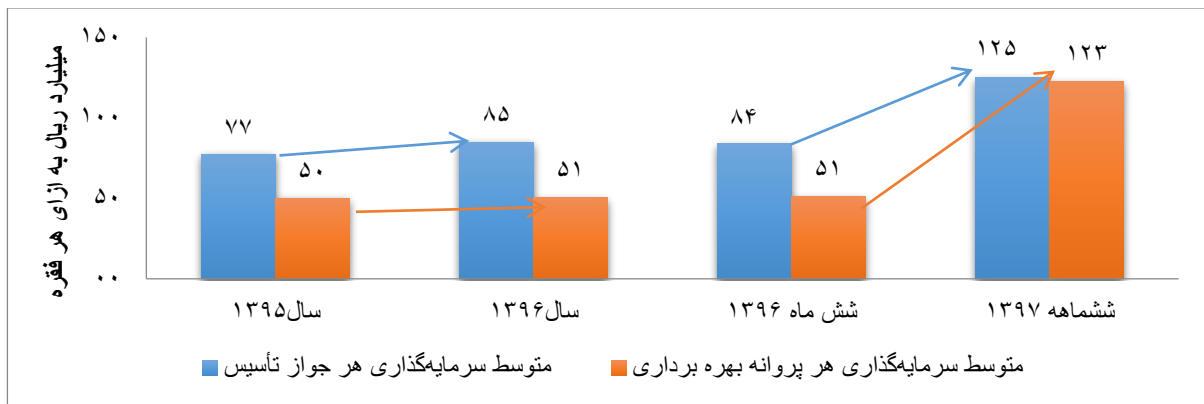
در ذیل نمودار سرمایه‌گذاری جوازهای تأسیس و پروانه‌های بهره‌برداری و همچنین متوسط سرمایه‌گذاری هر جواز تأسیس و هر پروانه بهره‌برداری نشان داده شده است. (نمودارهای ۷ و ۸) ضمن توجه به این نکته که سرمایه‌گذاری جوازهای تأسیس و پروانه‌های بهره‌برداری و متوسط آنها به قیمت اسمی است، براساس نمودار شماره ۷ سرمایه‌گذاری هر دو نوع مجوز در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۵ و همچنین شش ماهه نخست سال ۱۳۹۷ نسبت به دوره مشابه سال ۱۳۹۶ روند صعودی داشته است. رشد ۱۳۶٫۷ درصدی سرمایه‌گذاری پروانه‌های بهره‌برداری شش ماهه نخست سال ۱۳۹۷ نسبت به دوره مشابه سال قبل به طور عمده مربوط به صدور پروانه بهره‌برداری واحد نفت ستاره خلیج فارس با سرمایه‌گذاری بالغ بر ۱۹۰ هزار میلیارد ریال است.

نمودار (۸): سرمایه‌گذاری جوازهای تأسیس و پروانه بهره‌برداری صادره - به قیمت اسمی

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

نمودار شماره (۹) متوسط سرمایه‌گذاری هر جواز تأسیس و هر فقره پروانه بهره‌برداری را نشان می‌دهد. ملاحظه می‌شود که متوسط سرمایه‌گذاری هر فقره جواز تأسیس و هر فقره پروانه بهره‌برداری در سال ۱۳۹۶ نسبت به ۱۳۹۵ رشد مثبت داشته است. (به ترتیب ۲۰ و ۲ درصد) همچنین در شش ماهه نخست ۱۳۹۷ نسبت به دوره مشابه سال ۱۳۹۶ نیز هر دو شاخص رشد مثبت داشته‌اند. (به ترتیب حدود ۴۹ و ۱۴۱ درصد)

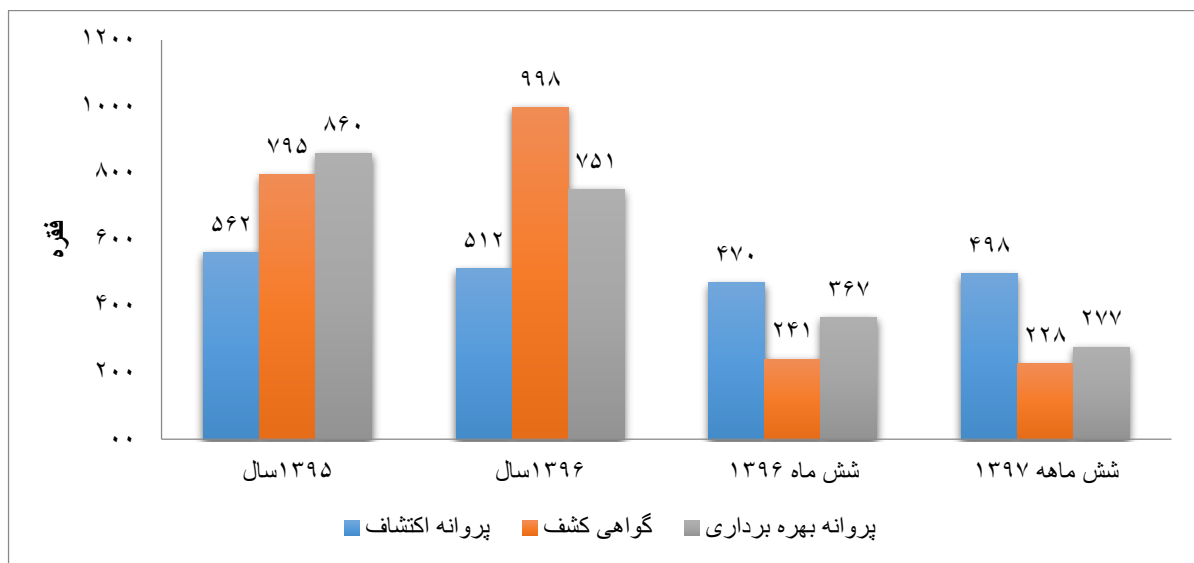
نمودار (۹): متوسط سرمایه‌گذاری جواز تأسیس و پروانه بهره‌برداری صادره - به قیمت اسمی

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

۴-۱-۲-۷. مجوزهای صادره معدنی:

نمودار شماره (۱۰) روند صدور مجوزهای معدنی را طی دوره مورد بررسی نمایش می‌دهد. بر اساس این نمودار در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۵، تعداد پروانه اکتشاف کاهش، تعداد گواهی کشف افزایش و تعداد پروانه بهره‌برداری نیز کاهش یافته است. (نرخ رشد آنها به ترتیب حدود ۹-، ۲۶ و ۱۳- بوده است)

بر اساس گزارش عملکرد شش ماهه اول وزارت صنعت، معدن و تجارت، در مقطع شش ماهه سال ۱۳۹۷ نسبت به دوره مشابه سال قبل، تعداد گواهی کشف ۵,۴ درصد کاهش ولی پروانه اکتشاف ۶ درصد افزایش داشته است. همچنین تعداد پروانه بهره‌برداری صادره معدنی در شش ماهه اول سال ۱۳۹۷ با ۲۴,۵ درصد کاهش مواجه شده است. که کاهش اشتغال پروانه بهره‌برداری معدنی به میزان ۲۲,۷ درصد را نیز به دنبال داشته است. در این خصوص لازم به توضیح است که صدور پروانه بهره‌برداری معدنی وابسته به سطح آزاد مناطق دارای پتانسیل معدنی است و به دلیل این که بخش اعظمی از گواهی کشف و پروانه‌های بهره‌برداری مربوط به سطح آزاد مناطق دارای پتانسیل معدنی در سال‌های گذشته صادر شده است، لذا نمی‌توان انتظار رشد مثبت در این شاخص را داشت.

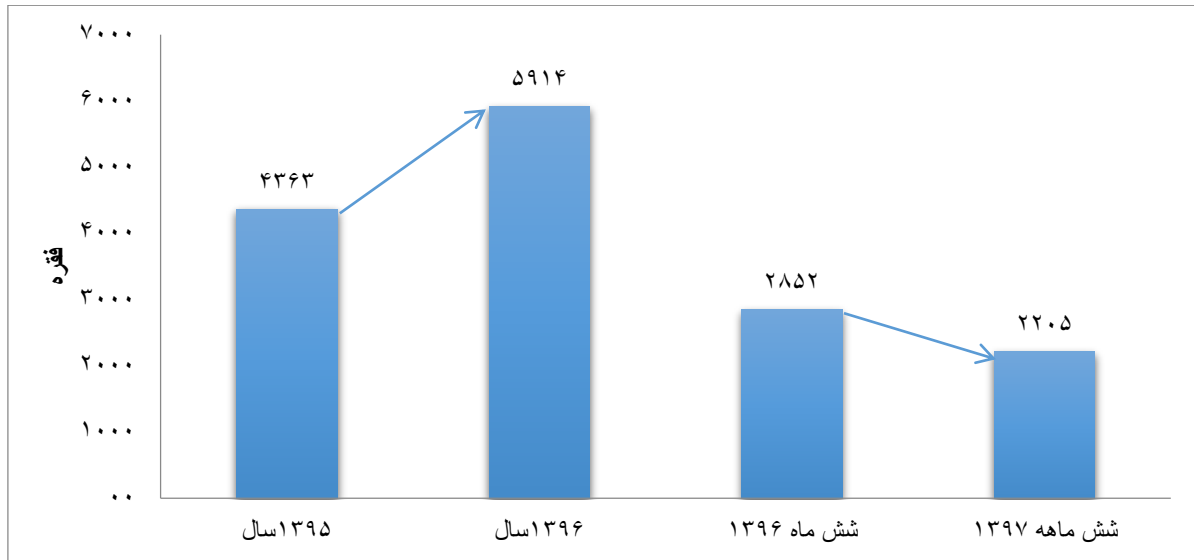

نمودار (۱۰): روند صدور مجوزهای معدنی (فقره)

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

۷-۲-۱-۴. اشتغال پروانه بهره‌برداری معدن:

بر اساس نمودار شماره (۱۱)، تعداد اشتغال پروانه‌های بهره‌برداری معدن در سال ۱۳۹۶ نسبت به دوره مشابه سال ۱۳۹۵ از رشد ۳۵,۵ درصدی برخوردار شده است. با توجه به اینکه تعداد پروانه‌های بهره‌برداری صادره در سال ۱۳۹۶ از سال ۱۳۹۵ کمتر بوده است، این بیانگر افزایش متوسط اشتغال هر پروانه بهره‌برداری معدن است. همچنین در شش ماهه نخست سال ۱۳۹۷ نسبت به دوره مشابه سال ۱۳۹۶، تعداد اشتغال هر پروانه بهره‌برداری کاهش داشته است، که این امر متأثر از کاهش تعداد پروانه‌های بهره‌برداری معدن در سال جاری است که توضیح آن در بند قبلی داده شده است.

نمودار (۱۱): اشتغال پروانه بهره‌برداری (نفر)

مأخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

۸- مصرف کالاها و خدمات

۹- تحلیل حجم سرمایه‌گذاری‌ها در بخش

۹-۱. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن با رشد ۱۴/۲ درصدی، از رقم ۲،۴۷۳،۵۷۳ میلیون ریال در قاتون بودجه سال ۱۳۹۷ به رقم ۲،۸۲۶،۰۰۴ میلیون ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ افزایش یافته است. از میان ۱۱ دستگاه زیر مجموعه بخش صنعت و معدن اعتبارات دستگاه‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت، شرکت مادر تخصصی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران و سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور افزایش داشته است. اعتبارات وزارت صنعت، معدن و تجارت با ۶۰ درصد افزایش نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ بیشترین رشد را داشته است. اعتبارات سایر دستگاه‌های این بخش کاهش یافته است که بیشترین کاهش مربوط به سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی (با رشد ۱۷- درصد) است. اعتبارات سازمان گسترش و نوسازی صنایع بدون تغییر نسبت به سال ۱۳۹۷ باقی مانده است. جدول زیر پیش‌بینی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و اعتبار مصوب قانون بودجه سال ۱۳۹۷ را نشان می‌دهد.

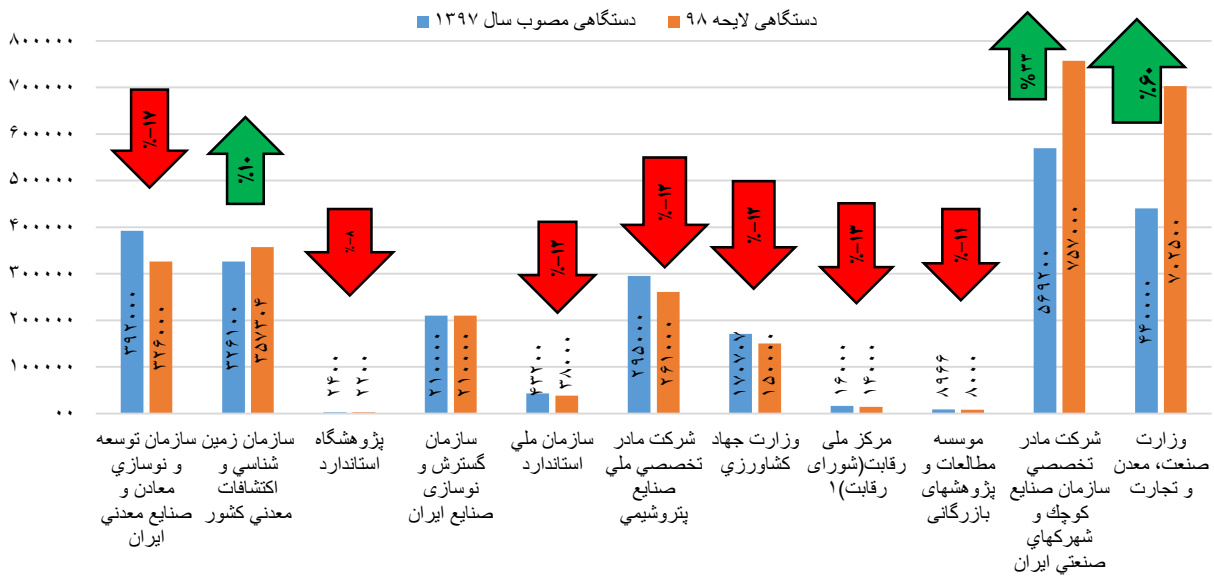
جدول شماره (۵): پیش‌بینی اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن به تفکیک دستگاه - مبالغ به میلیون ریال

ردیف	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷	پیش‌بینی سال ۱۳۹۸	رشد نسبت به مصوب ۹۷
	جمع صنعت و معدن	۲,۴۷۳,۵۷۳	۲,۸۲۶,۰۰۴	٪۱۴,۲۰
۱	سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران	۳۹۲,۰۰۰	۳۲۶,۰۰۰	-۱۷
۲	سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور	۳۲۶,۱۰۰	۳۵۷,۳۰۴	۱۰
۳	پژوهشگاه استاندارد	۲,۴۰۰	۲,۲۰۰	-۸
۴	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران	۲۱۰,۰۰۰	۲۱۰,۰۰۰	۰
۵	سازمان ملی استاندارد	۴۳,۲۰۰	۳۸,۰۰۰	-۱۲
۶	شرکت مادر تخصصی ملی صنایع پتروشیمی	۲۹۵,۰۰۰	۲۶۱,۰۰۰	-۱۲
۷	وزارت جهاد کشاورزی	۱۷۰,۷۰۷	۱۵۰,۰۰۰	-۱۲
۸	مرکز ملی رقابت (شورای رقابت)	۱۶,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	-۱۳
۹	موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی	۸,۹۶۶	۸,۰۰۰	-۱۱
۱۰	شرکت مادر تخصصی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران	۵۶۹,۲۰۰	۷۵۷,۰۰۰	۳۳
۱۱	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۴۴۰,۰۰۰	۷۰۲,۵۰۰	۶۰

جدول (۶): اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن به تفکیک دستگاه - طرح - مبالغ به میلیون ریال

شماره طبقه بندی طرح	عنوان طرح	عنوان دستگاه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷		پیش بینی ۹۸		رشد اعتبار ۹۸ به مصوب ۹۷
			مصوب	دستگاهی	لا یحه	دستگاهی	
۱۳۰۴۰۰۱۰۰۱	کمک به تامین زیربناهای واحد فرآوری تیتانیوم کهنوج	سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران	۵۰,۰۰۰	۳۹۲,۰۰۰	۴۴,۰۰۰	۳۲۶,۰۰۰	-۱۷٪
			۳۵,۰۰۰		۱۰,۰۰۰		
			۱۹۷,۰۰۰		۱۷۵,۰۰۰		
			۱۱۰,۰۰۰		۹۷,۰۰۰		
۱۳۰۴۰۰۸۰۰۱	برداشت داده‌های ژئوفیزیک هوایی	سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور	۵۰,۰۰۰	۳۲۶,۱۰۰	۶۰,۰۰۰	۳۵۷,۳۰۴	۱۰٪
			۴۷,۰۰۰		۴۱,۰۰۰		
			۲۲۴,۰۰۰		۲۵۱,۳۰۴		
			۵,۱۰۰		۵,۰۰۰		
۱۳۰۴۰۱۲۰۰۱	تامین تجهیزات و تعمیر ساختمانهای اداری	پژوهشگاه استاندارد	۲,۴۰۰	۲,۴۰۰	۲,۲۰۰	۲,۲۰۰	-۸٪
۱۳۰۴۰۱۱۰۱۹	کمکهای فنی و اعتباری برای ایجاد و توسعه مجتمع های تولیدی صادرات گرا در سواحل جاسک - گواتر	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران	۲۱۰,۰۰۰	۲۱۰,۰۰۰	۲۱۰,۰۰۰	۲۱۰,۰۰۰	۰٪
۱۳۰۴۰۰۲۰۰۱	توسعه و تکمیل و تعمیر ساختمانهای اداری و احداث و تکمیل ساختمانهای سازمان ملی کمک به توسعه و تجهیز آزمایشگاههای همکار تعمیرات اساسی و تامین تجهیزات و ماشین آلات	سازمان ملی استاندارد	۳,۰۰۰	۴۳,۲۰۰	۳,۰۰۰	۳۸,۰۰۰	-۱۲٪
			۲۰,۰۰۰		۱۳,۵۰۰		
			۲,۰۰۰		۱,۵۰۰		
			۱۸,۲۰۰		۲۰,۰۰۰		
۱۳۰۴۰۱۱۰۱۲	کمک به احداث خط لوله انتقال گاز اتیلن به شهرهای مهاباد، سنندج، میاندوآب، تبریز، گچساران، کرمانشاه، دهدشت، خرم آباد،	شرکت مادر تخصصی ملی صنایع پتروشیمی	۲۸۶,۰۰۰	۲۹۵,۰۰۰	۲۵۳,۰۰۰	۲۶۱,۰۰۰	-۱۲٪
			۹,۰۰۰		۸,۰۰۰		
۱۳۰۴۰۱۱۰۱۳	کمک به احداث خط لوله انتقال گاز اتیلن						
۱۳۰۴۰۱۱۰۰۳	اعطای کمکهای فنی و اعتباری به طرحهای صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	۱۷۰,۷۰۷	۱۷۰,۷۰۷	۱۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	-۱۲٪
۱۳۰۴۰۱۲۰۰۴	تعمیرات اساسی و تامین تجهیزات و ماشین آلات	مرکز ملی رقابت(شورای رقابت)۱	۱۶,۰۰۰	۱۶,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	-۱۳٪
۱۳۰۴۰۱۲۰۰۶	تعمیرات اساسی و تامین تجهیزات و ماشین آلات	موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی	۸,۹۶۶	۸,۹۶۶	۸,۰۰۰	۸,۰۰۰	-۱۱٪
۱۳۰۴۰۱۱۰۰۵	ایجاد ۷ شهرک فناوری صنعتی	شرکت مادر تخصصی سازمان صنایع کوچک و شهرکهای صنعتی ایران	۳۱,۰۰۰	۵۶۹,۲۰۰	۲۰,۰۰۰	۷۵۷,۰۰۰	۳۳٪
			۳۰,۰۰۰		۲۶,۰۰۰		
			۳۶,۰۰۰		۴۵,۰۰۰		
۱۳۰۴۰۱۱۰۰۷	ایجاد مراکز خدمات فناوری و کسب و کار						
۱۳۰۴۰۱۱۰۱۴	کمک به ایجاد و توسعه خوشه های صنعتی						

		۴۵۰,۰۰۰		۳۴۰,۰۰۰		کمک به تکمیل و ایجاد تصفیه خانه های فاضلاب شهرکهای صنعتی	۱۳۰۴۰۱۱۰۱۵
		۵۰,۰۰۰		۵۷,۰۰۰		کمک به نوسازی و تجدید ساختار صنایع	۱۳۰۴۰۱۱۰۱۶
		۴۹,۰۰۰		۲۰,۰۰۰		کمک های فنی و اعتباری به صنایع لبني	۱۳۰۴۰۱۱۰۱۸
		۱۰۰,۰۰۰		۳۵,۰۰۰		کمکهای فنی و اعتباری به صنایع کوچک و متوسط	۱۳۰۴۰۱۱۰۲۰
		۱۷,۰۰۰		۲۰,۲۰۰		ایجاد مناطق ویژه استقرار صنایع مبتنی بر فناوریهای برتر در جوار قطبهای علمی-صنعتی کشور	۱۳۰۴۰۱۱۰۰۹
۶۰٪	۷۰۲,۵۰۰	۴۲۷,۰۰۰	۴۴۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	وزارت صنعت، معدن و تجارت	اعطای کمکهای فنی و اعتباری به صنایع	۱۳۰۴۰۱۱۰۰۲
		۱۱۲,۰۰۰		۷۰,۰۰۰		اعطای کمکهای فنی و اعتباری به طرحهای معدنی غیر دولتی	۱۳۰۴۰۱۱۰۰۴
		۷,۰۰۰		۷,۰۰۰		طرح مطالعات کاربردی صنعتی و معدنی	۱۳۰۴۰۱۱۰۱۰
		۸۰,۰۰۰		۹۰,۰۰۰		کمک به ارتقاء نوآوری و توسعه صنایع نوین	۱۳۰۴۰۱۱۰۱۱
		۱۸,۰۰۰		۱۸,۰۰۰		کمک های فنی و اعتباری به صنایع دریایی	۱۳۰۴۰۱۱۰۱۷
		۵۱,۵۰۰		۴۸,۰۰۰		تعمیرات اساسی و تامین تجهیزات و ماشین آلات	۱۳۰۴۰۱۲۰۰۷
		۷,۰۰۰		۷,۰۰۰		گسترش فناوری ارتباطات و اطلاعات در وزارت صنعت، معدن و تجارت	۱۰۰۲۰۵۷۰۱۱

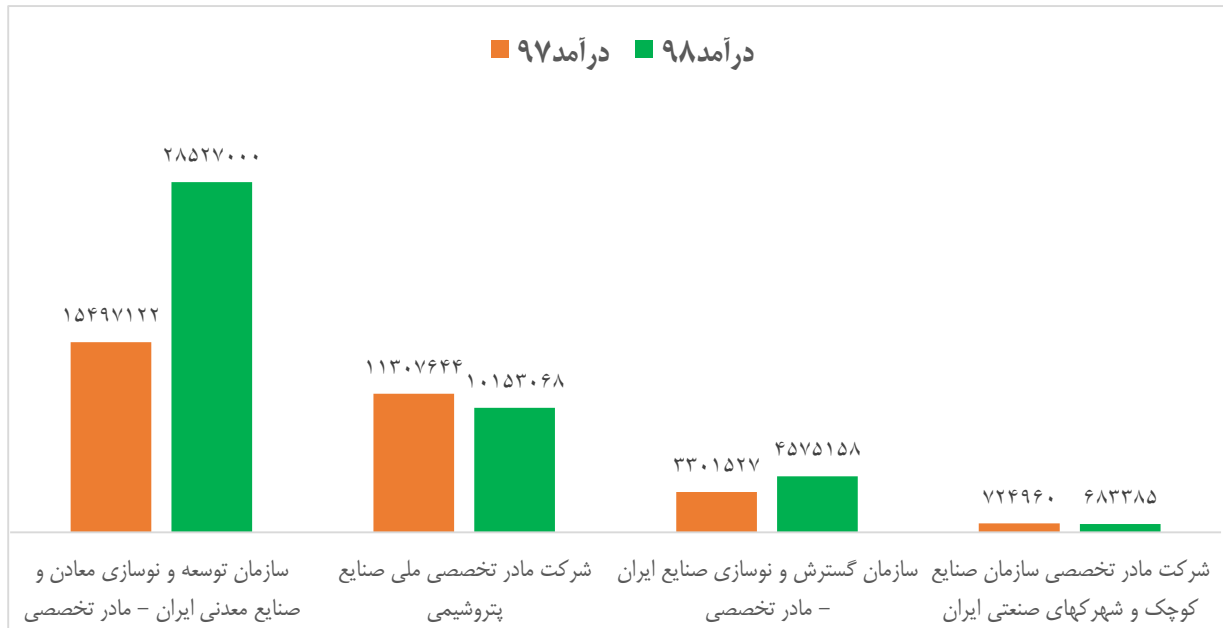
نمودار (۱۲): اعتبارات لایحه ۱۳۹۸ نسبت به ابلاغ سال ۱۳۹۷ بر مبنای دستگاه اجرایی

۹-۲. سایر منابع داخلی و خارجی

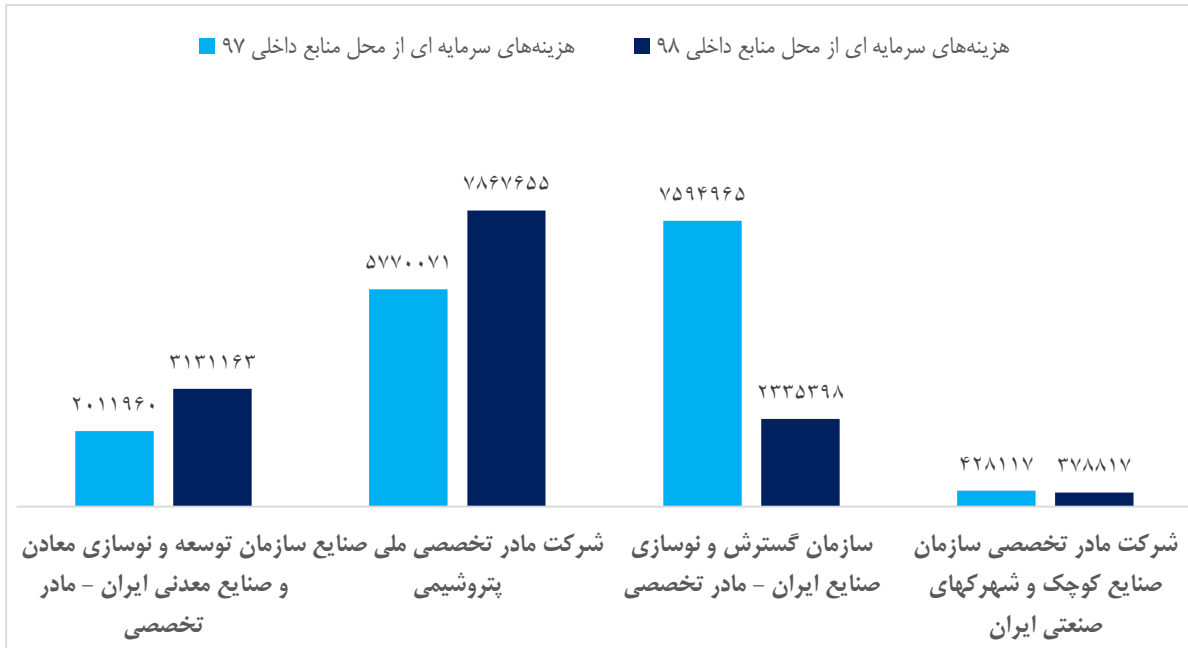
بخش صنعت و معدن دارای چهار شرکت توسعه‌ای شامل شرکت مادر تخصصی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، شرکت توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی، شرکت مادر تخصصی ملی صنایع پتروشیمی و سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران است. میزان هزینه‌های سرمایه‌ای از محل منابع داخلی (مشتمل بر تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و سایر هزینه‌های سرمایه‌ای) این شرکت‌ها در سال ۱۳۹۷ و پیش‌بینی سال ۱۳۹۸ به شرح جدول ذیل است. در سال ۱۳۹۸، بیشترین رشد هزینه‌های سرمایه‌ای از محل منابع داخلی مربوط به پیش‌بینی هزینه‌های سرمایه‌ای شرکت مادر تخصصی ملی صنایع پتروشیمی ایران است که در مجموع رشد ۵۸ درصدی داشته و رشد سایر هزینه‌های سرمایه‌ای از محل منابع داخلی این شرکت افزایش ۳۶٫۴٪ داشته است. افزایش سایر هزینه‌های سرمایه‌ای به دلیل سرمایه‌گذاری در امور زیربنایی و زیرساخت در عسلویه (توسعه و تکمیل اسکله‌های بندر عسلویه و طرح خط لوله اتیلن غرب) بوده است. در سه شرکت توسعه‌ای دیگر، شرکت‌های مادر تخصصی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران و سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران در بخش تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فاقد اعتبار از محل منابع داخلی بوده ولی شرکت توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی دارای اعتباری معادل ۷،۵۰۰،۰۰۰ میلیون ریال در سال ۱۳۹۷ بوده که در سال ۱۳۹۸ نیز معادل همین اعتبار برای آن پیش‌بینی شده است. اعتبار پیش‌بینی شده برای این سه شرکت از محل سایر هزینه‌های سرمایه‌ای از محل منابع داخلی منفی بوده است.

جدول (۷): هزینه های سرمایه ای از محل منابع داخلی شرکت های مادر تخصصی بخش صنعت و معدن - مبالغ به میلیون ریال

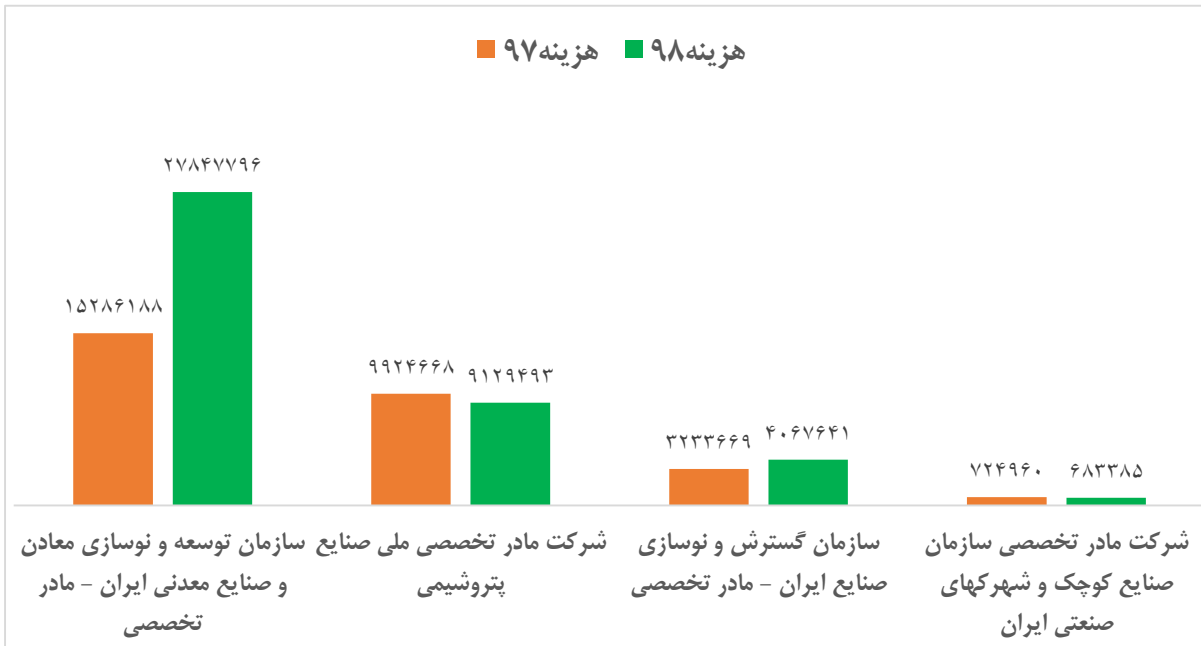
عنوان شرکت	هزینه های سرمایه ای از محل منابع داخلی							
	۱۳۹۸ لایحه			مصوب ۱۳۹۷				
	تملك	سایر	جمع كل	تملك	سایر	جمع كل		
شرکت مادر تخصصی سازمان صنایع کوچک و شهرکهای صنعتی ایران	-	۱۱,۵٪	۳۷۸۸۱۷	۳۷۸۸۱۷	-	۴۲۸۱۱۷	۴۲۸۱۱۷	-
شرکت توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی	۰	۳۵٪	۹۵۱۱۹۶۰	۲۰۱۱۹۶۰	۷۵۰۰۰۰۰	۱۰۶۳۱۱۶۳	۳۱۳۱۱۶۳	۷۵۰۰۰۰۰
شرکت مادر تخصصی ملی صنایع پتروشیمی	-	۳۶,۴٪	۹۱۱۷۶۵۵	۷۸۶۷۶۵۵	۱۲۵۰۰۰۰۰	۵۷۷۰۰۷۱	۵۷۷۰۰۷۱	-
سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران	-	۶۹,۳٪	۲۳۳۵۳۹۸	۲۳۳۵۳۹۸	۰	۷۵۹۴۹۶۵	۷۵۹۴۹۶۵	۰

نمودار (۱۳): مقایسه درآمدی شرکت های مادر تخصصی در بخش صنعت و معدن - مبالغ به میلیون ریال

نمودار (۱۴): مقایسه هزینه‌های سرمایه‌ای شرکت‌های مادر تخصصی در بخش صنعت و معدن - مبالغ به میلیون ریال

نمودار (۱۵): مقایسه هزینه‌های جاری شرکت‌های مادر تخصصی در بخش صنعت و معدن - مبالغ به میلیون ریال

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری

جدول (۸): اعتبارات هزینه‌ای بخش صنعت و معدن به تفکیک دستگاه‌های اجرایی - مبالغ به میلیون ریال

پیش بینی ۱۳۹۸			مصوب ۱۳۹۷			عملکرد ۱۳۹۶			نام دستگاه	شماره طبقه بندی
جمع	اختصاصی	عمومی	جمع	اختصاصی	عمومی	جمع	اختصاصی	عمومی		
۱۱۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۶۵,۰۰۰	-	۶۵,۰۰۰	۳۹,۲۶۵	-	۳۹,۲۶۵	مرکز ملی رقابت (شورای رقابت) ۱	۱۰۱۰۶۶
۱,۸۹۷,۰۶۳	-	۵۵۹,۶۰۳	۱,۷۳۴,۰۱۵	-	۴۸۲,۰۱۵	۱,۰۳۸,۴۶۹	-	۲۱۹,۲۶۹	سازمان ملی استاندارد	۱۴۶۰۰۰
۲۰۳,۰۰۰	۵۵,۰۰۰	۱۴۸,۰۰۰	۱۷۸,۷۲۰	۵۵,۰۰۰	۱۲۳,۷۲۰	۱۴۳,۰۶۰	۳۶,۶۵۶	۱۰۶,۴۰۴	پژوهشگاه استاندارد	۱۴۶۱۰۰
۵۱۳,۵۵۹	۱۲۵,۶۰۰	۳۸۷,۹۵۹	۴۳۵,۲۱۵	۱۱۰,۶۰۰	۳۲۴,۶۱۵	۲۶۳,۶۰۷	-	۲۵۹,۴۰۷	سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور	۱۴۶۵۰۰
۵۲,۴۴۱	۲۰,۰۰۰	۳۲,۴۴۱	۴۳,۵۴۰	۲۰,۰۰۰	۲۳,۵۴۰	۲۲,۰۰۱	۲,۴۶۹	۱۹,۵۳۲	پژوهشکده علوم زمین	۱۴۶۵۰۲
۲۳۰,۰۰۰	-	۲۳۰,۰۰۰	۱۸۷,۴۱۳	-	۱۸۷,۴۱۳	۱۵۷,۱۱۰	-	۱۵۷,۱۱۰	موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی	۱۴۷۰۰۲
۳,۲۷۸,۳۶۲	-	۱,۱۲۴۹۵۲	۲,۳۲۹,۸۵۹	-	۹۷۰,۴۰۹	۱,۵۲۷,۰۶۹	-	۸۰۰,۳۰۴	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۱۵۵۰۰۰
۶۷,۹۰۰	-	۶۷,۹۰۰	۷۰,۰۰۰	-	۷۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	-	۱۵,۰۰۰	وزارت صنعت، معدن و تجارت - تامین سرمایه صندوق های بخش صنعت و معدن	۱۴۴۸۰۱
۶,۳۴۶,۳۲۵	۲۴۰,۶۰۰	۲,۶۲۰,۸۵۵	۵,۰۴۳,۷۶۲	۱۸۵,۶۰۰	۲,۲۴۶,۷۱۲	۳,۲۰۵,۵۸۱	۳۹,۱۲۵	۱,۶۱۶,۲۹۱	جمع کل صنعت	

۱۰- تحلیل اعتبارات هزینه‌ای بخش

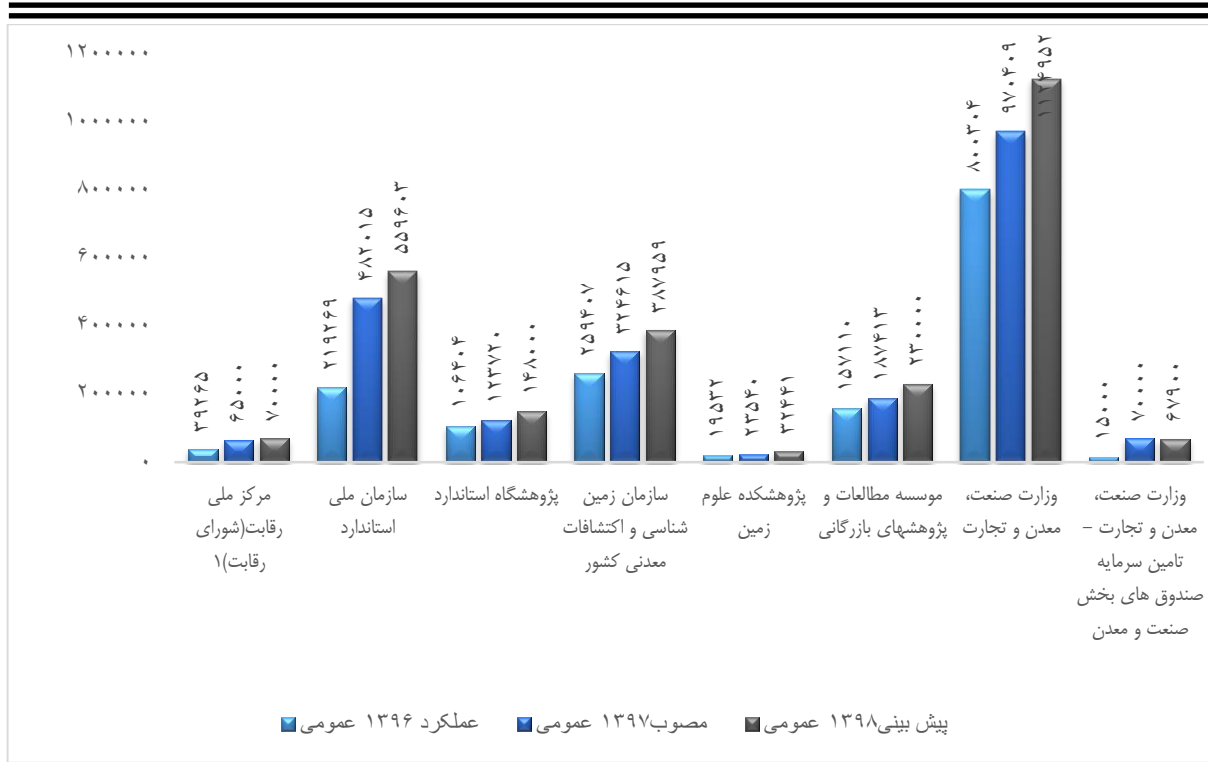
۱۰-۱. اعتبارات هزینه‌ای از محل منابع عمومی

اعتبار هزینه‌ای کل دستگاه‌های بخش صنعت و معدن به استثناء "تامین سرمایه صندوق‌های صنعت و معدن" از رشد مثبت برخوردار بوده‌اند و مجموع اعتبارات هزینه‌ای عمومی دستگاه‌های مورد نظر در سال ۱۳۹۸ با ۱۶/۷ درصد رشد نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ از ۲,۲۴۶,۷۱۲ به ۲,۶۲۰,۸۵۵ میلیون ریال بالغ گردیده است که این رقم نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۶ رشدی معادل ۶۲ درصد را نشان می‌دهد.

از بین دستگاه‌های اجرایی ذیربط این بخش، اعتبار پژوهش‌شکده علوم زمین با کمترین سهم از کل اعتبارات هزینه‌ای بخش صنعت و معدن (معادل ۱/۲ درصد) از بیشترین میزان رشد یعنی ۳۷/۸ درصد برخوردار بوده است، که از دلایل عمده آن می‌توان به استخدام اعضای هیات علمی جدید، انتقال نیرو از سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی و تقویت اعتبار مورد نیاز دستگاه مزبور اشاره نمود و پس از آن موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی با سهمی معادل ۸/۷ درصد در رتبه دوم قرار دارد که اعتبار آن با رشد ۲۲/۷ درصدی نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ از ۱۸۷,۴۱۳ میلیون ریال به ۲۳۰,۰۰۰ میلیون ریال بالغ گردیده است.

از سوی دیگر به استثناء سرمایه‌تامین صندوق‌های صنعت و معدن که دارای رشد منفی ۳ درصد بوده است و از دلایل آن می‌توان به کمبود اعتبار جهت تخصیص و در نتیجه کاهش برآورد اعتبار طی سال‌های گذشته دانست، مرکز ملی رقابت از کمترین میزان رشد در بین دستگاه‌های مورد بررسی برخوردار بوده است. این دستگاه که دارای سهم ۲/۷ درصدی از کل اعتبارات بخش می‌باشد با رشدی معادل ۷/۷ درصد از ۶۵,۰۰۰ میلیون ریال به ۷۰,۰۰۰ میلیون ریال در سال ۱۳۹۸ افزایش یافته است. این در حالی است که اعتبار مرکز در سال ۱۳۹۷ نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۹۶ معادل ۲۲ درصد رشد داشته است.

از مجموع اعتبار برآورد شده در سال ۱۳۹۸ بیشترین میزان سهم ابتدا مربوط به وزارت صنعت، معدن و تجارت با ۴۳ درصد و بعد از آن سازمان ملی استاندارد با ۲۱/۳ درصد است که میزان اعتبار این دو دستگاه در سال ۱۳۹۸ نسبت به مصوب سال ۱۳۹۷ به ترتیب رشدی معادل ۱۵/۹ و ۱۶/۱ درصد داشته‌اند. نمودار (۱۶) میزان اعتبارات هزینه‌ای عمومی دستگاه‌های بخش صنعت و معدن را نشان می‌دهد.

نمودار (۱۶): توزیع اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های امور صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ - مبالغ به میلیون ریال

در جدول (۹) اعتبار دستگاه‌های ذیل بخش صنعت و معدن در سال ۱۳۹۷ به تفکیک برنامه-فعالیت آورده شده است. با توجه به بند (پ) ماده (۷) قانون برنامه ششم توسعه که ۲۰ درصد از دستگاه‌های اجرایی را مکلف به پیاده سازی نظام بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد در سال اول اجرای برنامه نموده است، سازمان ملی استاندارد به عنوان دستگاه پایلوت بخش صنعت و معدن موظف به اجرای کامل حسابداری تعهدی و پیاده سازی نظام بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد در سال ۱۳۹۷ گردید و علاوه بر آن سایر دستگاه‌ها نیز موظف به بازبینی برنامه و فعالیت‌ها در راستای اهداف مورد نظر گردیدند. با توجه به اینکه برنامه-فعالیت‌های دستگاه‌های اجرایی برای پیاده سازی نظام بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ و نیز سال ۱۳۹۸ نسبت به سال ۱۳۹۷ با توجه به ساختارهای سازمانی و اهداف پیش روی هر دستگاه مورد بازبینی و تغییر قرار گرفته است لذا صرفا اطلاعات سال ۱۳۹۷ در جدول ذیل آورده شده است.

جدول (۹): اعتبار مصوب دستگاه‌های بخش صنعت و معدن به تفکیک برنامه در قانون بودجه سال ۱۳۹۷

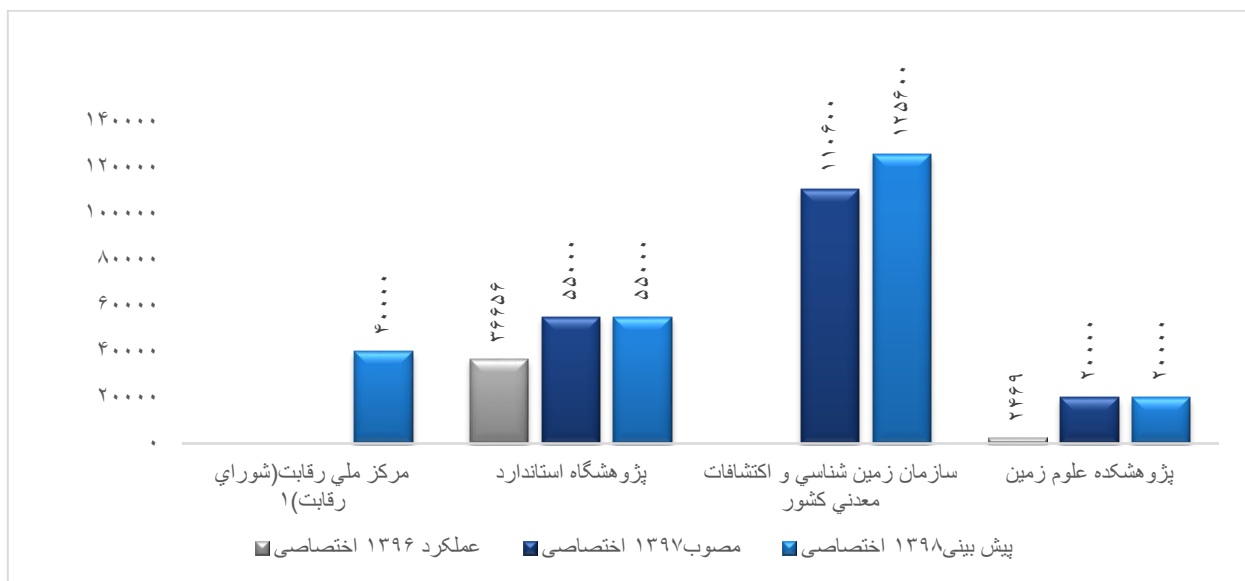
عنوان دستگاه اجرایی	شماره طبقه بندی برنامه	عنوان برنامه سال ۱۳۹۷	سنجه عملکرد	اعتبار مصوب ۱۳۹۷
موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی	۱۳۱۰۰۰۴۰۰	برنامه پژوهش های کاربردی	پروژه عملیاتی شده	۱۸۷،۴۱۳
		جمع کل		۱۸۷،۴۱۳
سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور	۱۳۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه اکتشاف منابع معدنی	کیلومتر مربع	۱۴۶،۹۷۷
		برنامه مطالعات زمین شناسی	کیلومتر مربع	۱۷۷،۶۳۸
		جمع کل		۲۳،۵۴۰
پژوهشکده علوم زمین	۱۳۱۰۰۰۴۰۰۰	برنامه پژوهش های کاربردی	پروژه عملیاتی شده	۲۱،۱۶۴
		برنامه آموزش کارشناسی ارشد	دانشجو در سنوات مجاز تحصیلی	۲،۳۷۶
		جمع کل		۶۵،۰۰۰
شورای ملی رقابت	۱۳۰۵۰۰۴۰۰	برنامه تحقیق و بازرسی رویه های ضد رقابتی و رسیدگی به شکایات	پرونده	۲،۹۱۶
		برنامه راهبری تنظیم بازار داخلی	مصوبه	۵۸،۵۷۴
		برنامه پژوهش های کاربردی	پروژه عملیاتی شده	۳،۵۱۰
سازمان استاندارد	۱۳۰۴۰۰۲۰۰	برنامه تدوین استاندارد	استاندارد تدوین و تجدیدنظر شده	۱۱۳،۶۰۵
		برنامه ترویج و فرهنگ سازی عمومی استاندارد	استاندارد	۶۶،۷۴۴
		برنامه نظارت بر اجرای استاندارد	پروانه	۲۳۸،۶۸۴
		برنامه آموزش غیررسمی فنی، حرفه ای و مهارتی	مهارت آموز	۶۲،۹۸۲
پژوهشگاه استاندارد	۱۳۱۰۰۰۴۰۰	برنامه پژوهش های کاربردی	پروژه عملیاتی شده	۱۲۳،۷۲۰
		جمع کل		۱۲۳،۷۲۰
وزارت صنعت - معدن و تجارت	۱۳۰۴۰۰۶۰۰۰	برنامه راهبری حوزه صنعت	میزان سرمایه گذاری (میلیارد)	۵۳۳،۹۸۱
		برنامه راهبری حوزه معدن	میزان سرمایه گذاری (میلیارد)	۳۸۸،۸۷۷
		برنامه راهبری حوزه تجارت	مجوز	۴۷،۵۵۱
		جمع کل		۹۷۰،۴۰۹

۱۰-۲. اعتبارات هزینه‌ای از محل منابع اختصاصی

در بین دستگاه‌های حوزه صنعت و معدن درآمد اختصاصی دو دستگاه پژوهشگاه استاندارد و پژوهشکده علوم زمین برای سال ۱۳۹۸ بدون افزایش، معادل اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷ یعنی ۵۵،۰۰۰ و ۲۰،۰۰۰ میلیون ریال در نظر گرفته شد که این ارقام نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۶ به ترتیب ۵۰ و ۱۰۰ درصد رشد داشته‌اند.

درآمد سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور در سال ۱۳۹۷ طبق بند (ل) تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور اختصاصی تلقی گردید و در سال ۱۳۹۸ با رشدی معادل ۱۳/۵ درصد از ۱۱۰،۶۰۰ میلیون ریال در سال ۱۳۹۷ به ۱۲۵،۶۰۰ میلیون ریال افزایش یافت.

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، مرکز ملی رقابت طی ابلاغیه شماره ۵۳۶۴۵ مورخ ۱۳۹۷/۴/۲۸ موضوع اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی مکلف گردید عوارض دریافتی از اشخاص حقوقی تحت تنظیم را به عنوان درآمد اختصاصی لحاظ نماید که بابت این امر، درآمدی معادل ۴۰۰۰ میلیون ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ مرکز پیش‌بینی گردید. نمودار شماره (۱۷) میزان درآمد اختصاصی دستگاه‌های حوزه صنعت و معدن را در سال‌های ۹۸-۱۳۹۶ نشان می‌دهد.

نمودار (۱۷): توزیع درآمد اختصاصی دستگاه‌های امور صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ - مبالغ به میلیون ریال

۱۰-۲. اعتبارات هزینه‌ای متفرقه

جدول (۱۰) توزیع پیشنهادی اعتبارات ردیف‌های متفرقه بخش صنعت و معدن، موضوع جدول ۹ و ۲-۷ لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور (میلیون ریال) را نشان می‌دهد. اعتبارات از محل ردیف‌های هزینه متفرقه بخش صنعت و معدن مربوط به دستگاه‌های سازمان ملی استاندارد و وزارت صنعت، معدن و تجارت است. در خصوص اعتبارات هزینه متفرقه سازمان ملی استاندارد لازم به ذکر است که ردیف هزینه متفرقه سازمان ملی استاندارد (۱۴۶۰۰۰) یک ردیف درآمد - هزینه است. اعتبار این ردیف متناسب با درآمدهای ردیف خدمات استانداردسازی (۱۴۰۱۶۰) و تایید صلاحیت آزمایشگاه‌ها (۱۳۰۴۱۵) به سازمان مزبور تخصیص می‌یابد که در لایحه سال ۱۳۹۸ با توجه به افزایش ۱۸ درصدی پیش‌بینی درآمدهای سال ۱۳۹۸ نسبت به مصوب سال ۱۳۹۷، ردیف هزینه متفرقه پیش‌بینی شده لایحه ۱۳۹۸، ۱,۳۳۱,۴۶۰ میلیون ریال می‌باشد که نسبت به مصوب سال ۱۳۹۷ رشد ۶ درصدی یافته است.

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری

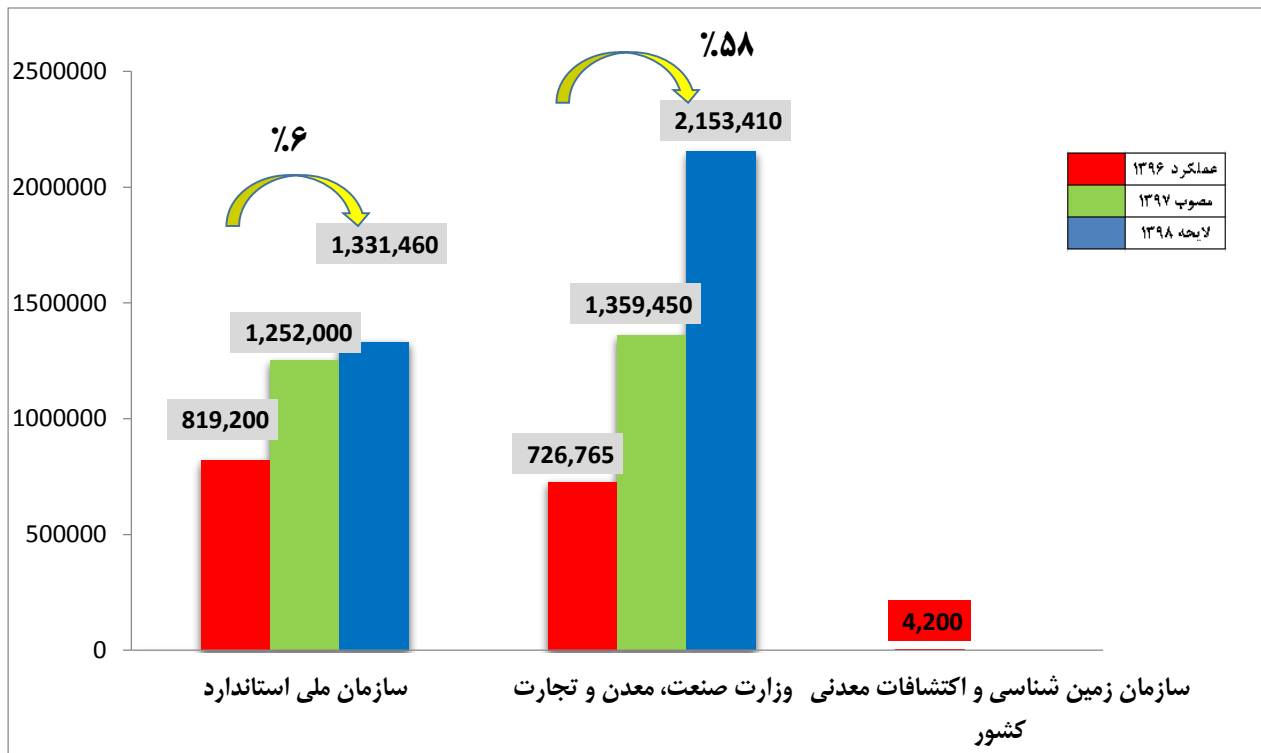
جدول (۱۰): اعتبارات از محل ردیف‌های متفرقه بخش صنعت و معدن

شماره طبقه بندی نهایی ۹۷	عنوان نهایی	وضعیت جدید انتقال / ابقا / حذف	اعتبار مصوب ۹۶			اعتبار مصوب ۱۳۹۷			اعتبار پیشنهادی ۱۳۹۸			درصد رشد ۹۸ به ۹۷		
			هزینه ای	تملك دارایی های سرمایه ای	جمع	هزینه ای	تملك دارایی های سرمایه ای	جمع	هزینه ای	تملك دارایی های سرمایه ای	جمع	هزینه ای	تملك دارایی های سرمایه ای	جمع
۷۳۰۰۰۰-۱۴	سازمان ملی استاندارد ایران - کنترل بازار ، نظارت و توسعه استانداردسازی و تقویت زیر ساخت های آزمایشگاه های مرجع	ابقا	۱,۱۵۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۱,۴۰۰,۰۰۰	۱,۲۲۵,۰۰۰	۱۵۳,۴۷۲	۱,۳۷۸,۴۷۲	۱,۳۰۴,۷۳۰	۲۶۸,۳۸۰	۱,۵۷۳,۱۱۰	۷۵%	۱۴%	۷%
۷۳۰۰۰۰-۲۹	سازمان ملی استاندارد ایران - تایید صلاحیت آزمایشگاه ها ، موسسات و شرکت های بازرسی	ابقا	۱۲,۰۰۰	-	۱۲,۰۰۰	۲۷,۰۰۰	۰	۲۷,۰۰۰	۲۶,۷۳۰	۰	۲۶,۷۳۰	-۱%	-۱%	-۱%
۷۳۰۰۰۰-۱۱۲	ایفای وظایف حاکمیتی در حوزه دخانیات	ابقا	۱۶۰,۰۰۰	-	۱۶۰,۰۰۰	۷۲,۰۰۰	۰	۷۲,۰۰۰	۶۴,۸۰۰	۰	۶۴,۸۰۰	-۱۰%	-۱۰%	-۱۰%
۵۳۰۰۰۰-۲۸	تخفیف حقوق ورودی برای جایگزینی ناوگان خودروهای فرسوده عمومی موضوع ماده ۲ قانون مدیریت حمل و نقل سوخت (جمع-خرجی) *	ابقا	۲,۰۰۰,۰۰۰	-	۲,۰۰۰,۰۰۰	۱,۸۰۰,۰۰۰	۰	۱,۸۰۰,۰۰۰	۲,۰۲۵,۰۰۰	۰	۲,۰۲۵,۰۰۰	۱۳%	۱۳%	۱۳%
۵۵۰۰۰۰-۷۱	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران - بابت مشارکت در طرح های سرمایه گذاری با اولویت مناطق محروم	ابقا				۷,۰۰۰,۰۰۰	۰	۷,۰۰۰,۰۰۰	۷,۰۰۰,۰۰۰	۰	۷,۰۰۰,۰۰۰	۰%	۰%	۰%
۵۳۰۰۰۰-۳۹	کمک به نوسازی و تکمیل زنجیره ارزش در راستای جلوگیری از خام فروشی (موضوع ماده ۲۷ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور)	ابقا				۵۰۰,۰۰۰	۰	۵۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۰	۱۰۰,۰۰۰	-۸۰%	-۸۰%	-۸۰%
۷۵۰۰۰۰-۴۴	زیر ساخت های شهرک های صنعتی	ابقا	-	۳۵۰,۰۰۰	۳۵۰,۰۰۰	۰	۳۵۶,۰۰۰	۳۵۶,۰۰۰	۳۵۶,۰۰۰	۳۵۶,۰۰۰	۳۵۶,۰۰۰	۰%	۰%	۰%
	جمع کل (صنعت)		۳,۲۲۲,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	۳,۹۲۲,۰۰۰	۳,۶۲۴,۰۰۰	۷,۵۰۹,۴۷۲	۱۱,۱۳۳,۴۷۲	۳,۵۲۱,۲۶۰	۷,۲۶۸,۳۸۰	۱۰,۷۸۹,۶۴۰	-۳%	-۳%	-۳%

جدول (۱۰): اعتبارات از محل ردیف‌های متفرقه بخش صنعت و معدن

درصد رشد ۹۸ به ۹۷			اعتبار پیشنهادی ۱۳۹۸			اعتبار مصوب ۱۳۹۷			اعتبار مصوب ۹۶			وضعیت جدید انتقال / ابقا / حذف	عنوان نهایی	شماره طبقه بندی نهایی ۹۷
جمع	تملك دارایی های سرمایه ای	هزینه ای	جمع	تملك دارایی های سرمایه ای	هزینه ای	جمع	تملك دارایی های سرمایه ای	هزینه ای	جمع	تملك دارایی های سرمایه ای	هزینه ای			
۲۴٪	۲۶٪	۱۶٪	۹,۹۴۰,۰۰۰	۸,۵۵۰,۰۰۰	۱,۳۹۰,۰۰۰	۸,۰۰۰,۰۰۰	۶,۸۰۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	۱۰,۱۹۱,۴۰۰	۹,۱۶۲,۰۰۰	۱,۰۲۹,۴۰۰	ابقا	وزارت صنعت، معدن و تجارت- اعتبار موضوع تکمیل نقشه های پایه زمینشناسی، پی جویی و اکتشاف عمومی کلیه ظرفیت های معدنی کشور، تکمیل زیربناها و زیرساخت های مورد نیاز برای معادن و صنایع معدنی، اجرای تبصره (۶) ماده ۱۴ قانون معدن، اجرای تبصره ۶ ماده ۱۲ قانون اصلاح قانون معدن، تشویق صادرات محصولات صنایع معدنی دارا بازارش افزوده بالا، اجرای طرح های تملک‌داری های سرمایه ای مرتبط با بخش معدن و صنایع معدنی و نظارت و مستندسازی، کمک به سازمان نظام مهندسی معدن موضوع ماده ۳۵ قانون نظام مهندسی معدن، اعطای تسهیلات به بخش غیر دولتی بابت تجهیز و اکتشاف پایه و تفصیلی در بخش معدن، حمایت از فعالیتهای صندوق بیمه فعالیت های معدنی، اجرای طرح های اکتشافی و پژوهشی و کاربردی زیست محیطی، ایجاد زیرساخت های معدنی و وصول حقوق دولتی معدن	۷۳۰۰۰-۲
-۹۱٪	-۹۲٪	-۹۱٪	۸۸,۰۰۰	۳۴,۰۰۰	۵۴,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰				ابقا	اعتبارات موضوع جبران خسارات ناشی از بهره برداری از معادن و فعالیت های صنایع معدنی، موضوع جزء ۵ بند (الف) ماده ۴۳ قانون برنامه ششم توسعه	۵۳۰۰۰۰-۵۴
۱۱٪	۱۹٪	-۲۰٪	۱۰,۰۲۸,۰۰۰	۸,۵۸۴,۰۰۰	۱,۴۴۴,۰۰۰	۹,۰۰۰,۰۰۰	۷,۲۰۰,۰۰۰	۱,۸۰۰,۰۰۰	۱۰,۱۹۱,۴۰۰	۹,۱۶۲,۰۰۰	۱,۰۲۹,۴۰۰		جمع کل (معدن)	

ردیف هزینه متفرقه سازمان ملی استاندارد (۱۴۶۰۰۰) یک ردیف درآمد - هزینه می‌باشد که متناسب با درآمدهای ردیف خدمات استانداردسازی (۱۴۰۱۶۰) و تایید صلاحیت آزمایشگاه‌ها (۱۳۰۴۱۵) به سازمان مزبور تخصیص می‌یابد که در لایحه سال ۱۳۹۸ با توجه به افزایش ۱۸ درصدی پیش بینی درآمد های سال ۱۳۹۸ نسبت به مصوب سال ۱۳۹۷، ردیف هزینه متفرقه پیش بینی شده لایحه ۱۳۹۸ مبالغ ۱۳۳۱۴۶۰ میلیون ریال می‌باشد که نسبت به مصوب سال ۱۳۹۷ رشد ۶ درصدی یافته است.

نمودار (۱۸): اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های بخش صنعت و معدن از محل منابع متفرقه - مبالغ به میلیون ریال

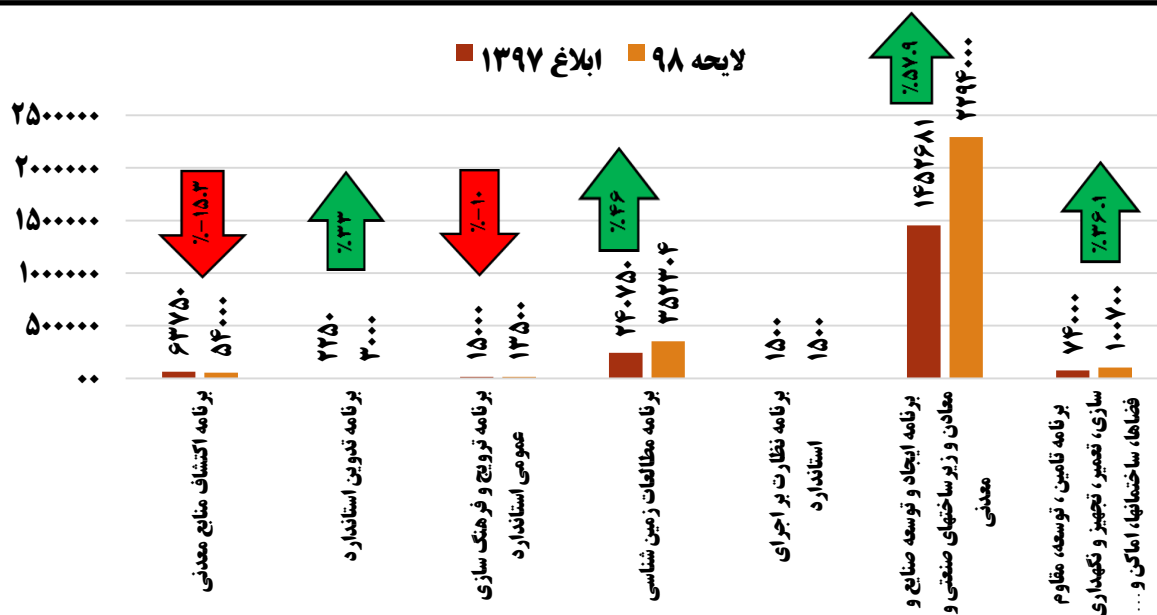
۱۱- تحلیل شاخص‌های مالی بخش

۱۱-۱. رشد سالیانه

اعتبارات تملک دارایی‌ها در بخش صنعت و معدن در قالب دو فصل و ۸ برنامه توزیع شده است. فصل صنعت و معدن دارای ۷ برنامه و فصل اداره عمومی دارای یک برنامه است. پیش‌بینی اعتبارات این بخش به تفکیک برنامه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، برای ۳ برنامه به صورت افزایش اعتبار، برای ۳ برنامه کاهش اعتبار و برای دو برنامه بدون تغییر اعتبارات انجام گرفته است. اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در برنامه‌های "مطالعات زمین شناسی"، "ایجاد و توسعه صنایع و معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی" و برنامه "تامین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین آلات" در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ دارای رشد بوده است که در این بین برنامه ایجاد و توسعه صنایع و معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی با ۱۸,۴ درصد بیشترین رشد را نشان می‌دهد. اعتبارات برنامه تدوین استاندارد بدون تغییر نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۷ باقی مانده است و سایر برنامه‌ها با کاهش اعتبارات سرمایه‌ای روبه‌رو شده‌اند. "برنامه اکتشاف منابع معدنی" با کاهش ۳۶,۵ درصدی دارای بالاترین نرخ کاهش اعتبارات است.

جدول (۱۱): رشد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن به تفکیک فصل - برنامه - مبلغ به میلیون ریال

کد طبقه بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷	پیش‌بینی سال ۱۳۹۸	رشد ۹۸ نسبت به مصوب ۹۷
	جمع صنعت و معدن	۲۴۷۳۵۷۳,۰۰	۲,۸۲۶,۰۰۴	٪۱۴,۲۰
۱۳۰۴۰۰۰۰۰۰	فصل صنعت و معدن	۲۴۶۶۵۷۳,۰۰	۲,۸۱۹,۰۰۴	٪۱۴,۳۰
۱۳۰۴۰۰۱۰۰	برنامه اکتشاف منابع معدنی	۸۵۰۰۰۰۰	۵۴۰۰۰	-٪۳۶,۵۰
۱۳۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه تدوین استاندارد	۳۰۰۰۰۰	۳,۰۰۰	٪۰,۰۰
۱۳۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه ترویج و فرهنگ سازی عمومی استاندارد	۲۰۰۰۰۰	۱۳,۵۰۰	-٪۳۲,۵۰
۱۳۰۴۰۰۸۰۰۰	برنامه مطالعات زمین شناسی	۳۲۱۰۰۰۰۰	۳۵۲,۳۰۴	٪۹,۸۰
۱۳۰۴۰۰۹۰۰۰	برنامه نظارت بر اجرای استاندارد	۲۰۰۰۰۰	۱,۵۰۰	-٪۲۵,۰۰
۱۳۰۴۰۱۱۰۰۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع و معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی	۱۹۳۶۹۰۷۰۰	۲,۲۹۴,۰۰۰	٪۱۸,۴۰
۱۳۰۴۰۱۲۰۰۰	برنامه تامین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمانها، اماکن و ماشین آلات	۹۸۶,۶۶,۰۰	۱۰۰,۷۰۰	٪۲,۱۰
۱۰۰۲۰۰۰۰۰۰	فصل اداره امور عمومی	۷۰۰۰,۰۰	۷,۰۰۰	٪۰,۰۰
۱۰۲۰۵۷۰۰۰	برنامه توسعه دولت الکترونیک	۷۰۰۰,۰۰	۷۰۰۰	٪۰,۰۰

نمودار (۱۹): اعتبارات لایحه ۱۳۹۸ نسبت به ابلاغ سال ۱۳۹۷ بر مبنای برنامه دستگاه اجرایی

۱۱-۲. سهم برنامه‌ها

در جدول ذیل، سهم هر یک از برنامه‌ها نسبت به کل اعتبارات بخش صنعت و معدن ارائه شده است. برنامه ایجاد و توسعه صنایع و معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی با ۸۱,۱۷ درصد بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. برنامه‌های مطالعات زمین شناسی، برنامه تامین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات، برنامه اکتشاف منابع معدنی به ترتیب با ۱۲,۴۷٪، ۳,۵۶٪ و ۱,۱۹٪ در رتبه‌های بعدی قرار دارند. سهم سایر برنامه‌ها در این بخش کمتر از یک درصد است.

جدول (۱۲): سهم برنامه‌های بخش صنعت و معدن از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای این بخش - مبالغ به میلیون ریال

کد طبقه بندی	عنوان برنامه	اعتبار مصوب سال ۱۳۹۷	پیش بینی سال ۱۳۹۸	سهم برنامه‌ها در بخش صنعت و معدن (درصد)
	جمع صنعت و معدن	۲۴۷۳۵۷۳	۲۸۲۶,۰۰۴	پیش بینی ۹۸
۱۳۰۴۰۰۰۰۰۰	فصل صنعت و معدن	۲۴۶۶۵۷۳	۲,۸۱۹,۰۰۴	سال ۱۳۹۷
۱۳۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه اکتشاف منابع معدنی	۸۵۰۰۰	۵۴,۰۰۰	۱,۹۱
۱۳۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه تدوین استاندارد	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۰,۱۱
۱۳۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه ترویج و فرهنگ سازی عمومی استاندارد	۲۰۰۰۰	۱۳,۵۰۰	۰,۴۸
۱۳۰۴۰۰۸۰۰۰	برنامه مطالعات زمین شناسی	۳۳۱۰۰۰	۳۵۲,۳۰۴	۱۲,۴۷
۱۳۰۴۰۰۹۰۰۰	برنامه نظارت بر اجرای استاندارد	۲۰۰۰	۱,۵۰۰	۰,۰۵

۸۱,۱۷	۷۸,۳۰	۲,۲۹۴,۰۰۰	۱۹۳۶۹,۰۷	برنامه ایجاد و توسعه صنایع و معادن و زیرساختهای صنعتی و معدنی	۱۳۰۴۰۱۱۰۰۰
۳,۵۶	۳,۹۹	۱۰۰,۷۰۰	۹۸۶۶۶	برنامه تامین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمانها، اماکن و ماشین آلات	۱۳۰۴۰۱۲۰۰۰
۰,۲۵	۰,۲۸	۷,۰۰۰	۷۰۰۰	فصل اداره امور عمومی	۱۰۰۲۰۰۰۰۰۰۰
۰,۲۵	۰,۲۸	۷۰۰۰	۷۰۰۰	برنامه توسعه دولت الکترونیک	۱۰۰۲۰۵۷۰۰۰

۱۱-۳. سهم فصل از امور بودجه عمومی دولت

در سال ۱۳۹۷ اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کل کشور معادل ۶۲۰,۰۲۰,۷۰۹ میلیارد ریال بوده که سهم بخش صنعت و معدن از این اعتبارات، با اعتبار معادل ۲,۴۷۳,۵۷۳ میلیارد ریال، ۰,۳۹۹ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۸، سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن با افزایش ۱۱,۵ درصد به ۰,۴۴۵ درصد از کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای لایحه بودجه افزایش یافته است.

جدول (۱۳): سهم بخش صنعت و معدن از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بودجه کشور

سهم بخش صنعت و معدن (درصد)		اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش صنعت و معدن (میلیون ریال)		اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کل (میلیون ریال)	
پیش بینی سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۷	پیش بینی سال ۱۳۹۸	مصوب ۱۳۹۷	پیش بینی سال ۱۳۹۸	مصوب ۱۳۹۷
۰,۴۴۵	۰,۳۹۹	۲۸۲۶۰۰۴	۲۴۷۳۵۷۳	۶۲۰۱۹۸۵۶۷	۶۲۰۰۲۰۷۰۹

۱۲- تحلیل اعتبارات تملک دارایی‌های مالی بخش

۱۳- تحلیل وضعیت درآمدهای دستگاه‌ها و نوع درآمدهای مختلف در بخش

درآمدهای عمومی برآورد شده دستگاه‌های بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نسبت به مصوب سال ۱۳۹۷ با افزایش ۲۷,۸ درصدی به رقم ۱۶,۵۰۸,۶۰۰ میلیارد ریال تغییر یافته است. از عمده‌ترین درآمدهای بخش، درآمد بهره مالکانه و حقوق دولتی معادن است که نسبت به رقم مصوب سال ۱۳۹۷ ۴۳٪ افزایش یافته و به رقم ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ میلیارد ریال رسیده است. عمده رقم کاهش درآمدهای مصوب در بخش معدن مربوط به درآمدهای حاصل از "تا یک درصد از فروش مواد و فراورده‌های معادن و فعالیت‌های منابع معدنی علاوه بر عوارض آلاینده‌گی" است که ۹۰ درصد کاهش یافته است. این منبع درآمدی در سال ۱۳۹۷ به بخش معدن اضافه گردید که بر اساس مصوبه شورای عالی معادن منوط به شکایت کتبی اشخاص حقیقی و حقوقی و بررسی و تصویب ضرر ناشی از آلاینده‌گی در شورای معادن استان‌ها گردید و به این دلیل که هیچ عملکردی در این خصوص ارائه نگردید پیش‌بینی عملکرد ریالی آن در لایحه سال ۱۳۹۸ کاهش یافت. همچنین در خصوص درآمدهای سازمان استاندارد نیز قابل ذکر است که، بخش عمده درآمد استانی سازمان ملی استاندارد شامل کارمزد و تعرفه‌های مربوط به نمونه‌برداری و آزمون

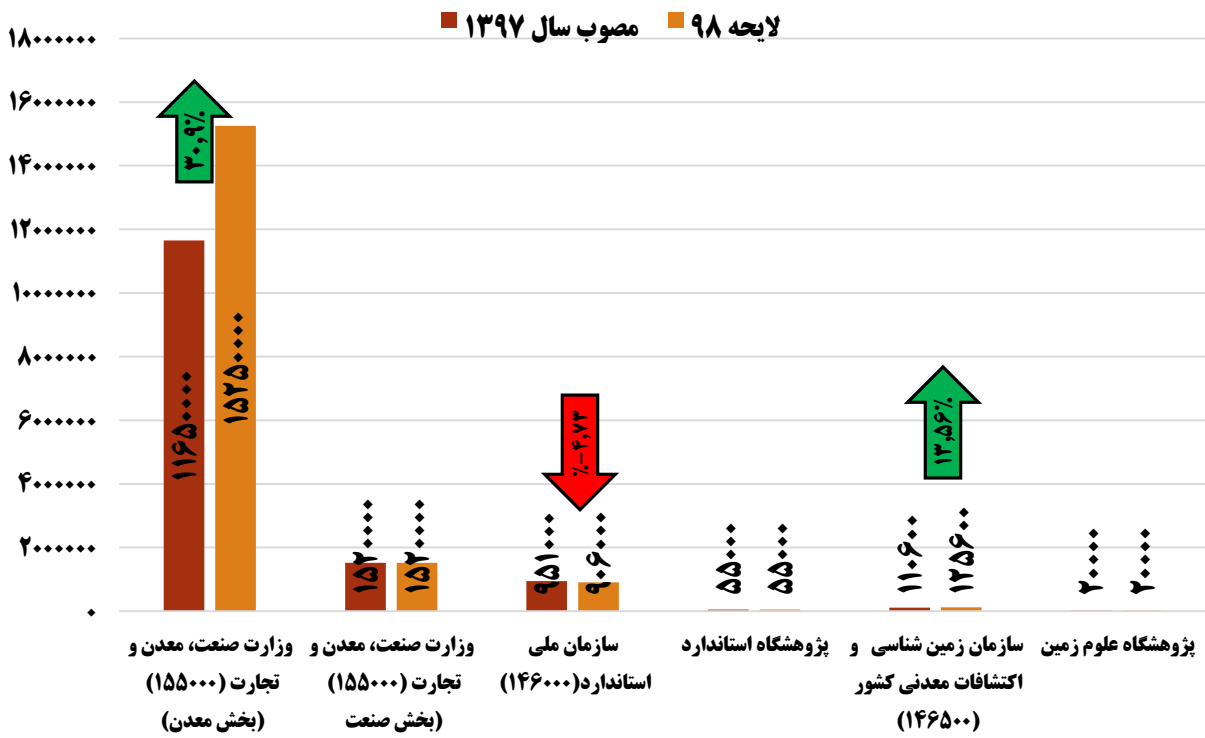
کالاهای واراتی است. این افزایش درآمد به دلیل پیش‌بینی افزایش ارزش واردات کالا در سال ۱۳۹۸ محاسبه شده است. از طرفی کاهش درآمد ملی استاندارد نیز به لحاظ کاهش پیش‌بینی فروش ساختمان سازمان ملی استاندارد نسبت به سال گذشته بوده است.

جدول (۱۴): ردیف‌های درآمدی بخش صنعت و معدن - مبالغ به میلیون ریال

دستگاه اجرایی	شماره ردیف درآمدی	عنوان	مبانی قانونی و صولی	عملکرد سال ۱۳۹۶		مصوب سال ۱۳۹۷		رشد ۹۸ به ۹۷	
				ملی	استانی	ملی	استانی	ملی	استانی
وزارت صنعت، معدن و تجارت (۱۵۵۰۰۰ بخش معدن)	۱۳۰،۴۰۸	درآمد حاصل از بهره مالکانه و حقوق دولتی معادن	ماده ۱۲ قانون اصلاح قانون معادن وم ماده ۴۳ ق.ب.ش	۱۰،۳۶۲،۵۹۰		۱۰،۵۰۰،۰۰۰		۴۳%	
	۱۳۰،۴۱۸	درآمد حاصل از تبصره های (۲) و (۳) ماده(۶) قانون اصلاح قانون معادن	ماده ۶ قانون اصلاح قانون معادن	۱۰۹،۳۳۵		۱۵۰،۰۰۰		۰%	
	۱۶۰،۱۸۷	درآمد حاصل از تا یک درصد فروش مواد و فرآورده های معادن و فعالیت های صنایع معدنی علاوه بر عوارض آلاینده‌گی	بند ۷ تبصره ۷ قانون بودجه سال ۹۷	-	۱،۰۰۰،۰۰۰		۱۰۰،۰۰۰		-۹۰%
وزارت صنعت، معدن و تجارت (۱۵۵۰۰۰ بخش صنعت)	۱۳۰،۴۲۱	درآمد وزارت صنعت، معدن و تجارت بابت حقوق انحصار و صدور مجوز توزیع محصولات دخانی	بند ج تبصره ۷ قانون بودجه سال ۹۷	۸۱۷،۹۰۱		۱،۰۰۰،۰۰۰		۰%	
	۱۴۰،۱۰۵	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی	تصویب نامه ۱۸۱/ت/۸۳۹۸ ه مورخ ۷۲/۶/۲ هیات وزیران	۱۹،۸۲۶		۲۰،۰۰۰		۰%	
	۱۴۰،۱۲۰	درآمد حاصل از فروش سایر خدمات	استانی			۳۰،۰۰۰		۰%	
	۱۵۰،۱۰۵	درآمد حاصل از تخلفات صنفی	تبصره ۷ ماده ۷۲ قانون اصلاح قانون نظام صنفی	۲۶۷،۶۱۷		۵۰۰،۰۰۰		۰%	
سازمان ملی استاندارد(۱۴۶۰۰۰)	۱۳۰،۴۱۵	درآمد حاصل از فعالیتهای نظام تایید صلاحیت		۳۴،۰۰۰		۵۰،۰۰۰		۱۰%	
	۱۴۰،۱۶۰	درآمد حاصل از خدمات استانداردسازی		۴،۹۳۰،۰۰۰		۴،۹۰۰،۰۰۰		۱۸%	
	۲۱۰،۲۰۱	فروش ساختمان		-		۸۰۰،۰۰۰		-۱۱%	
	۱۴۰،۲۱۰	درآمد حاصل از فروش نمونه های جمع آوری شده در بازار		۳،۳۴۱		۵۰،۰۰۰		-۱۰۰%	
پژوهشگاه استاندارد	۱۴۰،۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی		۳۶،۶۵۰		۵۵،۰۰۰		۰%	

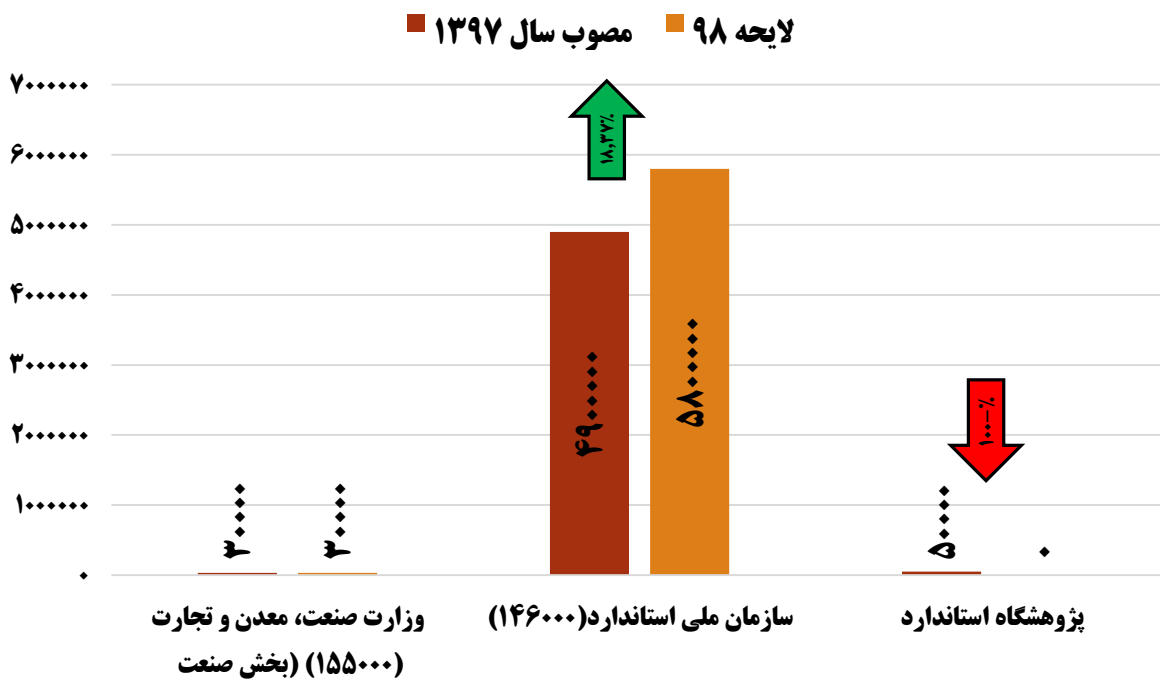
مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری

رشد ۹۸ به ۹۷		لایحه ۹۸		مصوب سال ۱۳۹۷		عملکرد سال ۱۳۹۶		مبانی قانونی و وصولی	عنوان	شماره ردیف درآمدی	دستگاه اجرایی
استانی	ملی	استانی	ملی	استانی	ملی	استانی	ملی				
	۰٪		۱۰,۰۰۰		۱۰,۰۰۰		۱,۲۷۲	ماده ۴۱ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و ماده ۵ اساسنامه سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور	درآمد حاصل از خدمات آزمایشگاه	۱۴۰,۱۰۸	
	۰٪		۶۰۰		۶۰۰		۱۰۷	ماده ۴۱ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و ماده ۵ اساسنامه سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور	درآمد حاصل از چاپ، توزیع و فروش کتب، نشریات و واگذاری آنها	۱۴۰,۲۰۳	سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور (۱۴۶۵۰۰)
	۱۵٪		۱۱۵,۰۰۰		۱۰۰,۰۰۰		۴,۷۸۰	ماده ۴۱ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و ماده ۵ اساسنامه سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور	درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی، اکتشافی - اختصاصی	۱۴۰,۱۰۵	
	۰٪		۲۰,۰۰۰		۲۰,۰۰۰			ماده ۴۱ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و ماده ۵ اساسنامه سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۱۴۰,۱۰۷	پژوهشگاه علوم زمین
	۰٪		۴,۰۰۰,۰۰۰		۴,۰۰۰,۰۰۰		۴,۰۰۰,۰۰۰		درآمد حاصل از بدهی سازمانهای ایدرو ایمیدرو و پتروشیمی (جمعی خرجی)	۱۶۰,۱۷۲	

نمودار (۲۰): ردیفهای درآمدی لایحه ۹۸ به مصوب سال ۹۷ بخش صنعت، معدن (بر حسب دستگاه -

ملی) - ارقام به ...

نمودار (۲۱): ردیفهای درآمدی لایحه ۹۸ به مصوب سال ۹۷ بخش صنعت، معدن (بر حسب دستگاه - استانی)

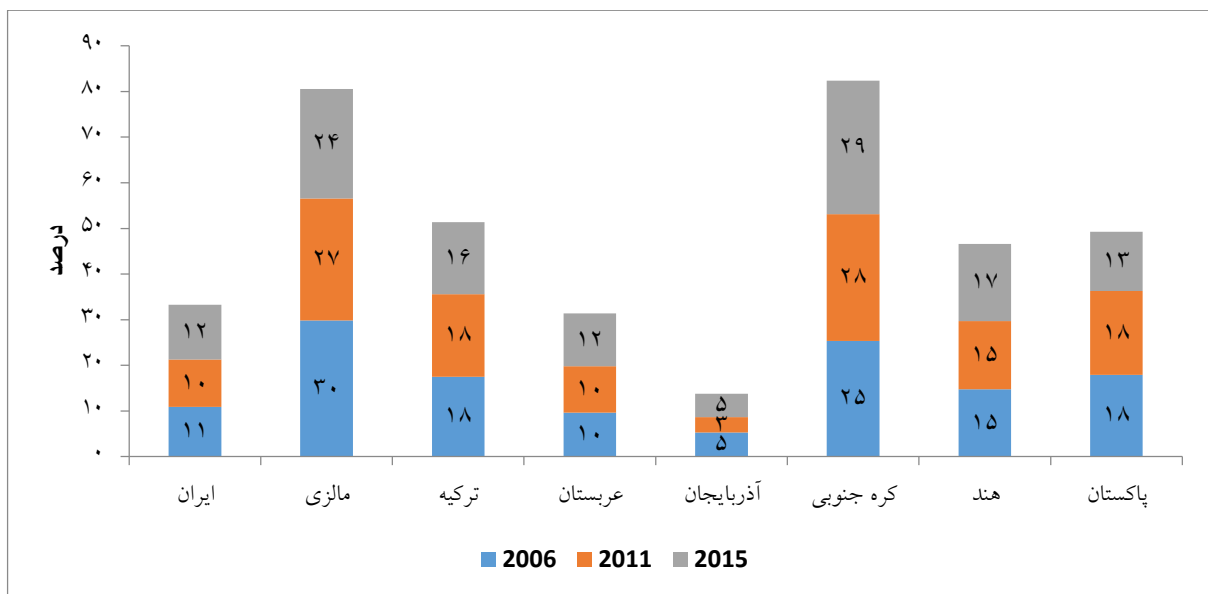
۱۴- تحلیل وضع بخش در مقایسه با کشورهای منتخب و شاخص‌های بین‌المللی

در این بخش تعدادی از شاخص‌های صنعتی بین‌المللی بین ایران و چند کشور منتخب مورد مقایسه قرار می‌گیرد. سال‌های مورد مقایسه بر اساس آخرین آمار در دسترس مشترک بین این کشورها برای مقاطع ۲۰۰۶، ۲۰۱۱ و ۲۰۱۵ برگرفته از گزارش‌های سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۳ (به قیمت ثابت ۲۰۱۰) یونیدو^۱ تعیین شده است.

۱۴-۱. سهم ارزش افزوده صنعتی از تولید ناخالص داخلی کشور

نمودار (۲۲)، نشان می‌دهد سهم ارزش افزوده بخش صنعت ایران از تولید ناخالص داخلی در سال‌های ۲۰۰۶، ۲۰۱۱ و ۲۰۱۵ در مقایسه با کشورهای منتخب، فقط از کشور آذربایجان بیشتر و با کشور عربستان تقریباً در یک سطح قرار دارد.

¹ United Nations Industrial Development Organization (UNIDO)

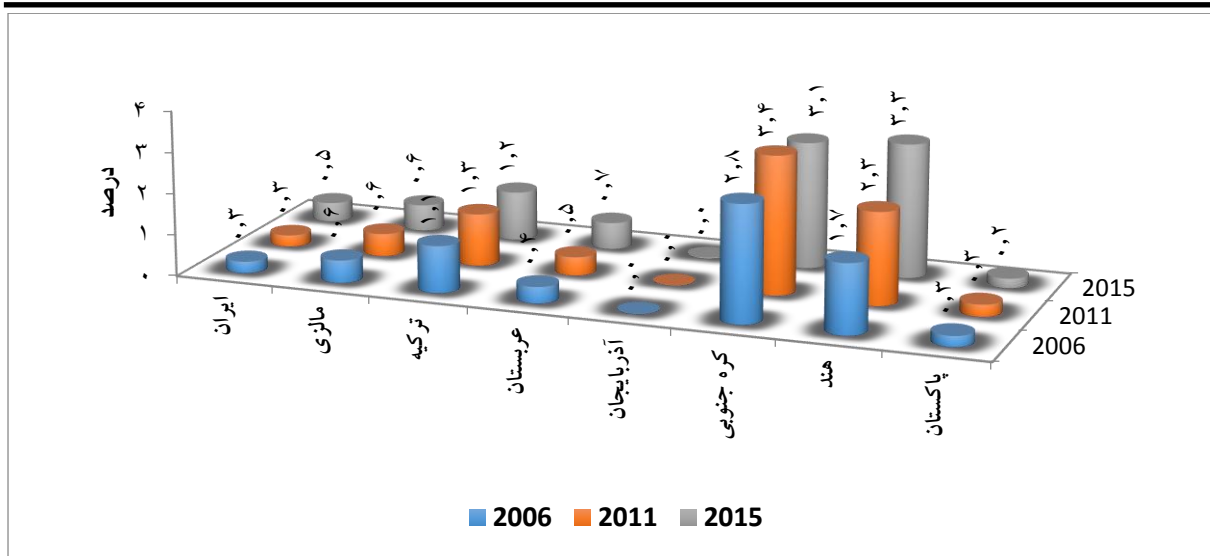

نمودار (۲۲) : مقایسه سهم ارزش افزوده صنعتی از تولید ناخالص داخلی کشورها

(مأخذ: UNIDO, Industrial Development report 2013, 2018)

۱۴-۲. سهم ارزش افزوده صنعتی کشور از ارزش افزوده صنعتی جهان

همان طور که نمودار (۲۳) نشان می‌دهد بیشترین سهم ارزش افزوده صنعتی جهان در بین کشورهای منتخب مربوط به کشور هند و کره جنوبی می‌باشد. سهم ارزش افزوده صنعتی ایران از جهان زیر یک درصد می‌باشد. که در سال ۲۰۱۵ نسبت به سال ۲۰۰۶، حدود ۱,۷ برابر شده و از متوسط رشد حدود ۶ درصد برخوردار شده است.

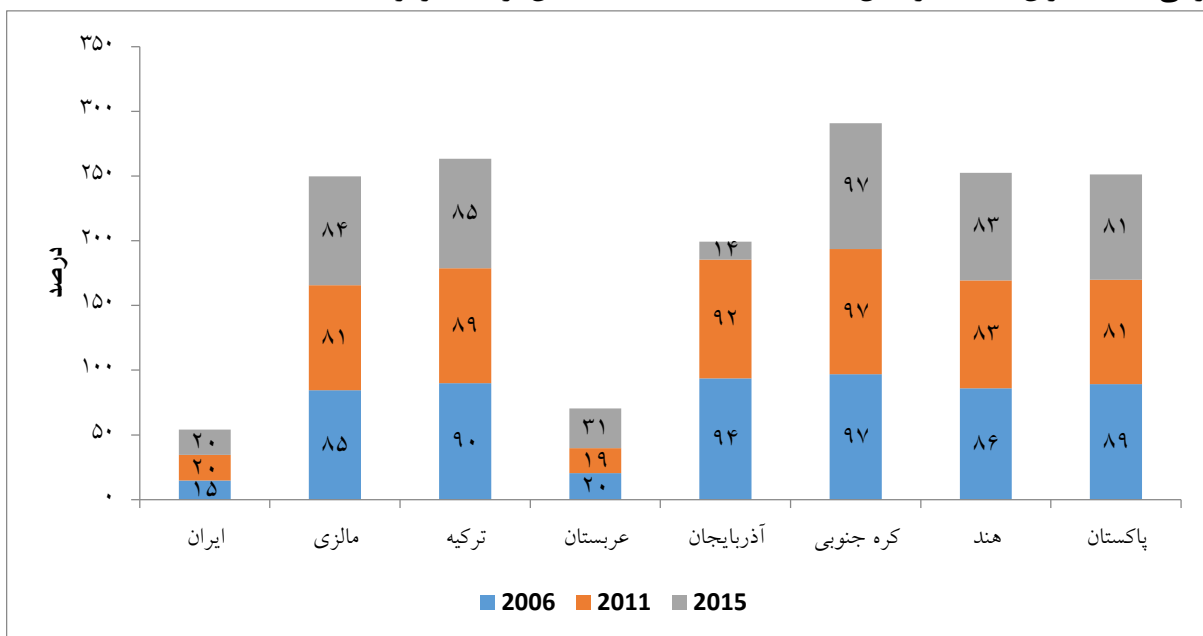

نمودار (۲۳): مقایسه سهم کشورها از ارزش افزوده صنعتی جهان

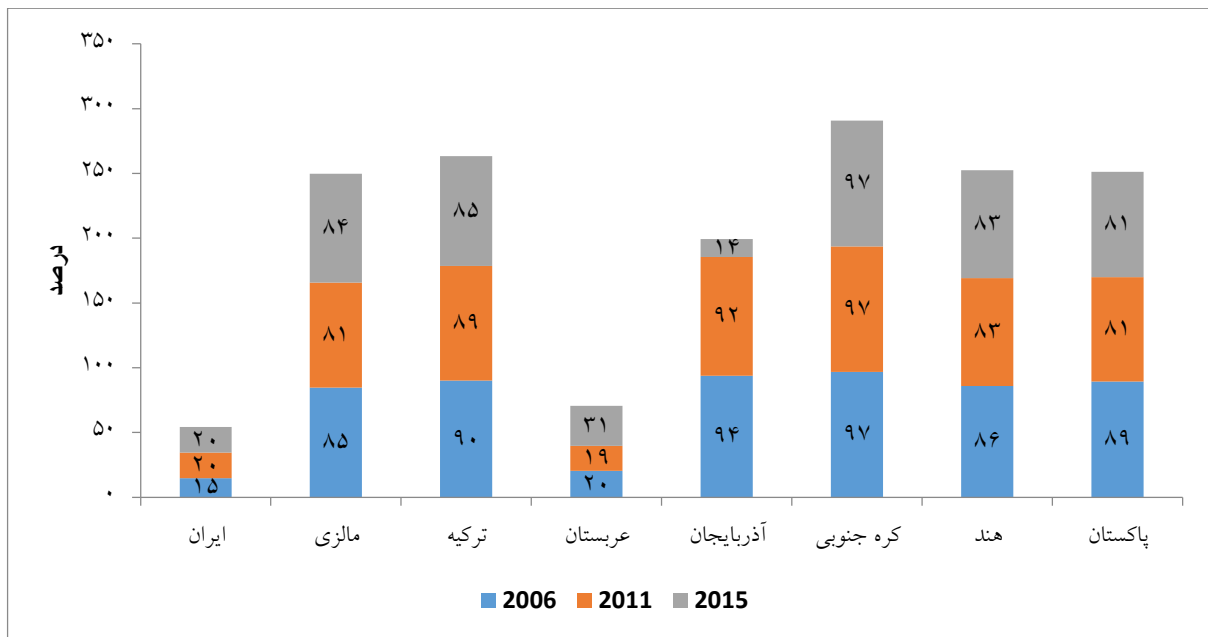
(مأخذ: همان)

۳-۱۴. سهم صادرات صنعتی از کل صادرات کشور:

نمودار (۲۴) نشان می‌دهد سهم صادرات صنعتی از کل صادرات ایران در مقایسه با کشورهای منتخب، سهم کوچکی است و عمده صادرات کشور مربوط به صادرات نفت و گاز می‌باشد. صادرات صنعتی ایران از ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۵ رشد چندانی نداشته است در صورتی که این نماگر برای عربستان (که به لحاظ پایه عمده صادراتی مشابه ایران است) در سال ۲۰۱۵ نسبت به ۲۰۱۱ بیش از ۱,۵ برابر شده است.

نمودار (۲۴): مقایسه سهم صادرات صنعتی از کل صادرات کشور

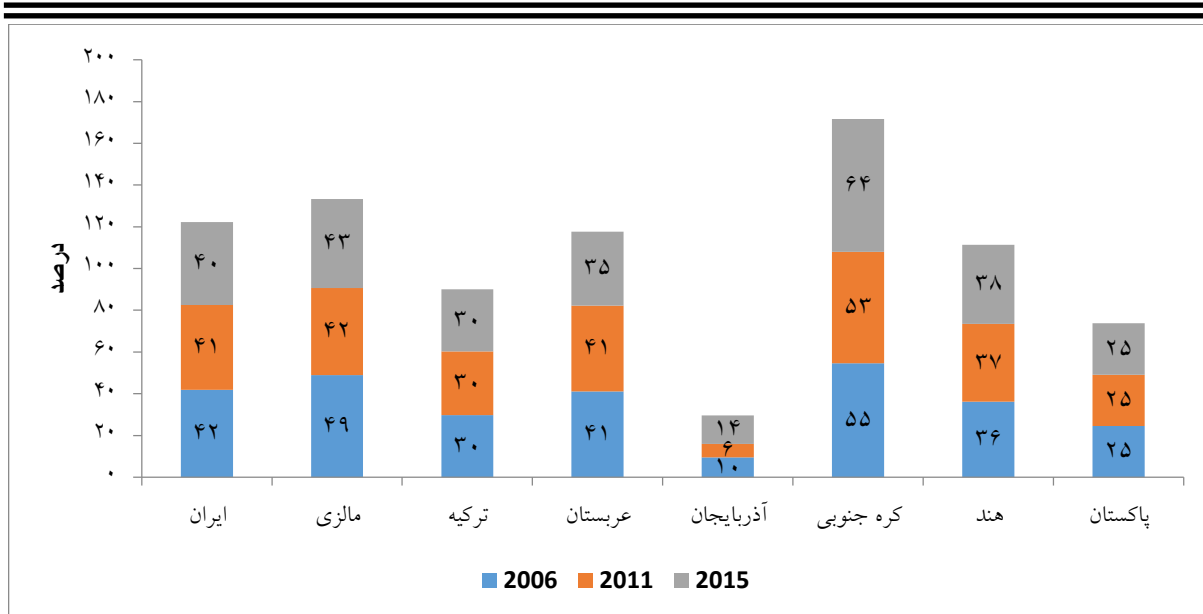

نمودار (۲۴): مقایسه سهم صادرات صنعتی از کل صادرات کشور

(مأخذ: همان)

۴-۱۴. سهم صنایع دارای فناوری متوسط و بالا در ارزش افزوده صنعتی کشور:

با توجه به اهمیت روزافزون صنایع دارای فناوری متوسط و بالا برای بخش صنعت کشور این نماگر مورد بررسی قرار می‌گیرد. نمودار (۲۵) نشان می‌دهد این دسته از صنایع در بین صنایع ایران از جایگاه خوبی برخوردار شده‌اند به طوری که سهم بیش از ۴۰ درصد در ارزش افزوده صنعتی ایران دارند. همچنین مقایسه سهم این صنایع از ارزش افزوده صنعتی بین کشورهای منتخب نشان می‌دهد در کره جنوبی بیش از نیمی از صنایع در رده صنایع دارای فناوری متوسط و بالا می‌باشند. این سهم برای کشور عربستان حدود ۳۵ درصد و برای چین حدود ۴۱ درصد می‌باشد.

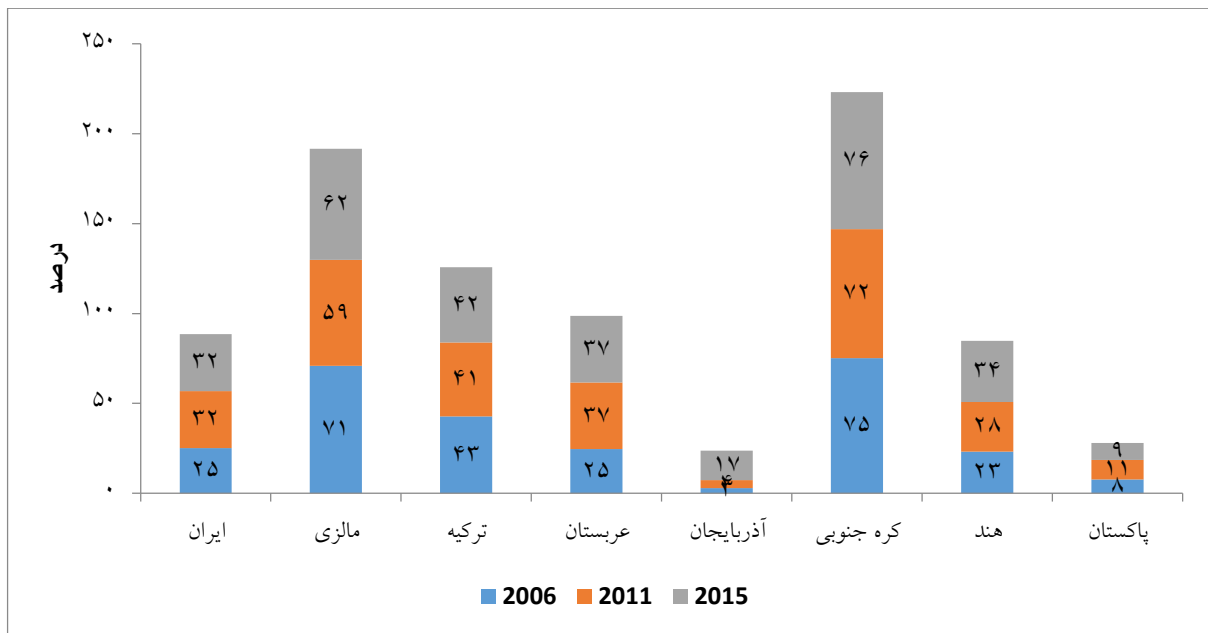

نمودار (۲۵): مقایسه سهم صنایع دارای فناوری متوسط و بالا در ارزش افزوده صنعتی کشور

(مأخذ: همان)

۱۴-۵. سهم صادرات صنایع دارای فناوری متوسط و بالا از کل صادرات کشور:

براساس نمودار (۲۶) سهم ایران از صادرات صنایع دارای فناوری متوسط و بالا، علی‌رغم سهم بیش از ۴۰ درصدی این صنایع در ارزش افزوده صنعتی کشور، کمتر از صادرات عربستان است. همچنین کره جنوبی و مالزی بیشترین سهم صادرات این گروه از صنایع را به خود اختصاص داده‌اند.

نمودار (۲۶): مقایسه سهم صادرات صنایع دارای فناوری متوسط و بالا از کل صادرات کشور

(مأخذ: همان)

۱۴-۶. رتبه ایران و کشورهای منتخب در شاخص رقابت پذیری جهانی

این شاخص که خود متشکل از چند رکن می‌باشد، نماگری از وضعیت کلی اقتصاد یک کشور می‌باشد. اهمیت این شاخص برای نشان دادن ثبات اقتصادی در کشور و جذب سرمایه‌گذاران خارجی برای ایران که در مسیر توسعه اقتصادی قرار گرفته است بسیار زیاد می‌باشد. جدول (۱۵) وضعیت ایران در این شاخص را بین کشورهای منتخب برای سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۷ نشان می‌دهد. این شاخص یک شاخص نسبی است که هر سال تعداد کشورهای شرکت کننده در تعیین این شاخص با هم متفاوت می‌باشد. رتبه ایران در سال ۲۰۱۱ بین ۱۴۲ کشور ۶۲ بوده و بعد از کاهش چندین پله‌ای در سال‌های بعد در سال ۲۰۱۷ به رتبه ۶۹ بین ۱۳۷ کشور دست یافته است. در خصوص دلایل افت رتبه ایران، علاوه بر وضعیت ارکان این شاخص در داخل ایران، بهبود وضعیت سایر کشورها نیز دخیل می‌باشد به طوری که به دلیل سرعت زیاد برخی از کشورها در بهبود ارکان شاخص رقابت‌پذیری جهانی و سرعت کم ایران در این مسیر، ارتقای رتبه بین کشورها سخت‌تر شده است. در این شاخص کشور کره بیشترین ثبات را در بهبود جایگاه و حفظ آن داشته است.

جدول (۱۵): مقایسه شاخص رقابت‌پذیری جهانی بین کشورهای منتخب

عنوان	۲۰۱۱ (از ۱۴۲ کشور)	۲۰۱۲ (از ۱۴۴ کشور)	۲۰۱۳ (از ۱۴۸ کشور)	۲۰۱۴ (از ۱۴۴ کشور)	۲۰۱۵ (از ۱۴۰ کشور)	۲۰۱۶ (از ۱۳۸ کشور)	۲۰۱۷ (از ۱۳۷ کشور)
ایران	۶۲	۶۶	۸۲	۸۳	۷۴	۷۶	۶۹
مالزی	۲۱	۲۵	۲۴	۲۰	۱۸	۲۵	۲۳
ترکیه	۵۹	۴۳	۴۴	۴۵	۵۱	۵۵	۵۳
عربستان	۱۷	۱۸	۲۰	۲۴	۲۵	۲۹	۳۰
آذربایجان	۵۵	۴۶	۳۹	۳۸	۴۰	۳۷	۳۵
کره جنوبی	۲۴	۱۹	۲۵	۲۶	۲۶	۲۶	۲۶
هند	۵۶	۵۹	۶۰	۷۱	۵۵	۳۹	۴۰
پاکستان	۱۱۸	۱۲۴	۱۳۳	۱۲۹	۱۲۶	۱۲۲	۱۱۵

جدول (۱۶): مقایسه وضعیت ایران با کشورهای منتخب در شاخص‌های منتخب بین‌المللی

عنوان	سرانه ارزش افزوده صنعتی (دلار به قیمت ثابت ۲۰۱۰)			سهم صنایع دارایی فناوری متوسط و بالا در ارزش افزوده صنعتی (درصد)			سهم صنعت در تولید ناخالص داخلی (درصد)			سهم ارزش صادرات صنایع دارایی تکنولوژی متوسط و بالا از صادرات صنعتی (درصد)			سهم صادرات صنعتی از کل صادرات کشور (درصد)			سهم کشور از ارزش افزوده صنعتی جهان (درصد)			سال
	۲۰۱۵	۲۰۱۱	۲۰۰۶	۲۰۱۵	۲۰۱۱	۲۰۰۶	۲۰۱۵	۲۰۱۱	۲۰۰۶	۲۰۱۵	۲۰۱۱	۲۰۰۶	۲۰۱۵	۲۰۱۱	۲۰۰۶	۲۰۱۵	۲۰۱۱	۲۰۰۶	
ایران	۳۱۴	۳۲۶	۷۰۸	۴۱،۸۲	۴۰،۷	۳۹،۷۹	۱۰،۹	۱۰،۳۷	۱۲،۰۱	۲۵،۱۵	۳۱،۶۹	۳۱،۶۹	۱۴،۷۸	۱۹،۶۹	۱۹،۶۹	۰،۳	۰،۳	۰،۵	۲۰۰۶
مالزی	۱۶۳۹	۱۶۳۷	۲۵۳۴	۴۸،۹۵	۴۱،۷۶	۴۲،۵۶	۲۹،۸۴	۲۶،۷۳	۲۴،۰۲	۷۰،۸۱	۵۹،۱۱	۶۱،۷۶	۸۴،۵۴	۸۱،۱۸	۸۴،۰۳	۰،۵۵	۰،۵۵	۰،۶۴	۲۰۱۱
ترکیه	۱۳۰۹	۱۵۰۲	۱۸۱۴	۲۹،۸۱	۳۰،۴	۲۹،۸۶	۱۷،۵۱	۱۸،۰۷	۱۵،۷۶	۴۲،۷	۴۱،۱۹	۴۱،۷۹	۹۰،۰۶	۸۸،۶	۸۴،۷۱	۱،۱۴	۱،۲۷	۱،۱۹	۲۰۱۱
عربستان	۱۲۶۶	۱۴۰۵	۲۴۶۲	۴۱،۱۲	۴۱،۱۲	۳۵،۴۱	۹،۶۴	۱۰،۱۷	۱۱،۵۶	۲۴،۶۶	۲۶،۸۹	۳۷،۱۵	۲۰،۳۸۵	۱۹،۴۱	۳۰،۷	۰،۴	۰،۴۵	۰،۶۵	۲۰۱۱
آذربایجان	۱۰۸	۱۰۴	۳۰۷	۹،۵۵۶	۶،۳۴	۱۳،۷	۵،۲۶	۳،۴۱	۵،۱۳	۲،۹۳	۴،۳۴	۱۶،۵	۹۳،۷۱	۹۱،۷۴	۱۳،۹۱	۰،۱	۰،۱	۰،۲	۲۰۱۱
کره جنوبی	۴۷۰	۶۰۴۶	۷۳۳۶	۵۴،۶۵	۵۳،۴۱	۶۳،۶۵	۲۵،۳۷	۲۷،۷۴	۲۹،۲۶	۷۵،۱۶	۷۱،۸۵	۷۶،۱۷	۹۶،۸۶	۹۶،۷۴	۹۷،۲۶	۲،۸۴	۳،۳۶	۳،۰۷	۲۰۱۱
هند	۱۱۶	۱۵۸	۲۹۸	۳۶،۱۴	۳۷،۲۷	۳۷،۹۱	۱۴،۷۸	۱۴،۸۹	۱۶،۹	۲۳،۱۸	۲۷،۶۷	۳۳،۸۹	۸۵،۹۵	۸۳،۳۴	۸۳،۲۷	۱،۷	۲،۲۵	۳،۲۵	۲۰۱۱
پاکستان	۱۲۹	۱۴۲	۱۴۶	۲۴،۵۷	۲۴،۵۷	۲۴،۶۲	۱۷،۹	۱۸،۴	۱۲،۹۶	۷،۶۷	۱۰،۹۴	۹،۳۹	۸۹،۳۹	۸۰،۶۷	۸۱،۳۱	۰،۲۶	۰،۲۹	۰،۳۳	۲۰۱۱

۱۵- نقش بخش خصوصی در فعالیتهای بخش و واگذاری تولید و خدمات بخش به

بخش غیردولتی:

در خصوص نقش فعالان بخش خصوصی در بخش صنعت و معدن کشور، لازم به ذکر است براساس ماده (۳) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی، قلمرو فعالیت‌های اقتصادی دولت تعیین و دولت موظف شده است تا پایان برنامه چهارم توسعه کشور، سهم، سهم‌الشرکه، حق تقدم ناشی از سهام و سهم‌الشرکه، حقوق مالکانه، حق بهره‌برداری و مدیریت خود را در موضوعات گروه یک ماده (۲) قانون مذکور به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی واگذار نماید.

براین اساس طی سال‌های گذشته تولید و خدمات دولتی بخش صنعت و معدن به بخش غیردولتی واگذار گردیده و در مواردی که قانون فوق‌الذکر مصادیق آن را تعیین نموده است، حداکثر تا ۲۰ درصد مالکیت برخی از چنین واحدهایی در اختیار دولت باقی مانده است. لذا در بخش صنعت و معدن عمده فعالیت‌های اقتصادی بخش بر عهده بخش غیردولتی بوده و تولیدات صنعتی و معدنی توسط بنگاه‌های تولیدی غیر دولتی انجام می‌گیرد.

۱۶- اقدامات و عملیات اولویت‌دار بخش

- اجرای موثر قانون حداکثر استفاده از توان داخلی به ویژه در صنایع نفت، گاز و پتروشیمی، نیرو، دریایی، ارتباطات و فناوری اطلاعات و ریلی
- اتخاذ سیاست‌های مدیریت واردات در جهت تقویت طرف تقاضای داخلی محصولات وارداتی دارای تولید داخلی و تدوین و اجرای سیاست‌های استفاده از موانع فنی برای کنترل واردات
- اتخاذ سیاست‌های تعرفه‌ای ترجیحی مشروط به مشارکت طرف‌های خارجی با صنایع داخلی در صنایع مصرفی بادوام
- اجرای طرح خرید اعتباری کالاهای بادوام داخلی
- اجرای برنامه بازسازی و نوسازی صنایع در جهت کاهش شدت انرژی در صنایع انرژی بر
- اجرای سیاست‌های موضوع ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید برای کنترل صادرات مواد خام و اولیه به ویژه در صنایع پایه معدنی و پتروشیمی
- تنوع بخشیدن به روش‌های تامین مالی پروژه‌های بخش خصوصی در جهت کاهش اتکاء به بازار پولی
- تغییر مرکز ثقل سیاست‌های توسعه صنعتی از صنایع اولیه و واسطه‌ای به توسعه صنایع پایین دستی پتروشیمی و معدنی و تدوین برنامه‌های عملیاتی در این حوزه‌ها
- پیگیری جدی استقرار نهادهای تنظیمی (رگولاتوری) در زیربخش‌های پتروشیمی و معادن در چارچوب قانون اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ به عنوان یکی از خلاءهای مهم در گذار از بنگاه‌داری دولتی به خصوصی.
- تعیین چارچوب مأموریت‌های مشخص اجرایی سازمان‌های توسعه‌ای بخش صنعت و معدن با ملاحظات ورود موقت به تصدی‌های ضروری و زمانمند، عدم رقابت با بخش خصوصی، چگونگی تامین منابع مالی.

نتیجه‌گیری:

در این گزارش به تحلیل بخش صنعت و معدن یعنی بخش صنعت ساخت (Manufacturing Industry) و بخش معدن (بجز معادن نفت و گاز)، با تاکید بر لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ پرداخته شد. بدین منظور ضمن تبیین مبانی قانونی بخش صنعت و معدن، وضعیت بودجه بخش صنعت و معدن (مشتمل بر اعتبارات و درآمدها) به شرح مندرج در در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ با توجه به تنگناها و چالش‌هایی که بخش با آن روبروست بررسی، و راهکارهای خروج از تنگناها مطرح گردید. در ادامه با ارائه شاخص‌های عملکرد، اعتبارات وزارت صنعت معدن و تجارت، سازمان ملی استاندارد، پژوهشگاه استاندارد، سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، شرکت ملی صنایع پتروشیمی، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، شورای رقابت، پژوهشکده علوم زمین، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی و سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در پایان اقدامات و عملیات اولویت‌دار پیشنهادی ارائه شد.